

PRIMĂRIA COMUNEI CICEU-GIURGEȘTI

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE A
COMUNEI CICEU-GIURGEȘTI,
JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD**

2021-2027

Foto 1 Biserica cu hramul Sf. Arh. Mihail și Gavriil, anul 1822

CUVÂNT ÎNAINTE:

Elaborarea unei strategii de dezvoltare locală pentru o comunitate este ca planificarea unei călătorii lungi în care apar o serie de evenimente. Înainte de a pleca la drum trebuie să știm pe unde mergem, ce resurse avem, pe cine luăm cu noi în călătorie și care este perioada de timp în care trebuie să ne încadrăm pentru a ajunge la destinația finală.

Strategia este un instrument la îndemîna noastră, a autorităților locale, care își propune îmbunătățirea continuă a calității vieții locuitorilor din comuna noastră, creșterea bunăstării atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare. În acest scop trebuie promovată o economie dinamică și competitivă, care să asigure locuri de muncă, un înalt nivel de educație, ocrotirea sănătății, coeziunea socială și protecția mediului, într-o lume sigură, ce respectă diversitatea culturală.

În acest context, poate mai mult ca niciodată, se impune necesitatea existenței unei viziuni strategice pe termen lung, care să traseze direcțiile de dezvoltare a localității, cuprinse într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea și prezentând aspirațiile de dezvoltare ale acesteia, bazate pe

potențialul local existent.

Obiectivul general al strategiei comunei Ciceu-Giurgești îl reprezintă dezvoltarea echilibrată și armonioasă a localității prin crearea și prin susținerea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și calitatea vieții cetățenilor comunei.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase, sănătoase și durabile.

Primar,

Iuga Vasile

CUPRINS:

INTRODUCERE.....pag.6

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ.....pag.8

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european
  - a. Strategia Europa
2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național
  - a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2021-2030
  - b. Planul Național de Dezvoltare
  - c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României
  - d. Programul Național de Dezvoltare Rurală
  - e. Programul Național de Relansare și Reziliență 2021.....pag.21
  - f. Cadrul Strategic Regional de Referință
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și/sau județean pag.24
4. Programe de Finanțare din ciclul de finanțare anterior al UE

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT.....pag.50

1. Prezentare generală a UAT. Localizare.....pag.50
- 2.1.Cadrul natural și calitatea factorilor de mediu
- 2.2. Relieful și vegetația
- 2.3. Repere istorice.....pag.53
- 2.4. Clima
- 2.5. Infrastructura de drumuri.....pag.53
- 2.6. Infrastructura de utilități.....pag.53
- 2.7. Infrastructura de sănătate.....pag.54
- 2.8. Economia comunei
- 2.9. Comerțul și serviciile
- 2.10.Învățământ pag.55
- 2.11. Cultura
- 2.12. Cultele
- 2.13. Populația.....pag.58
3. Etnografia
4. Obiceiurile locului.....pag.61
5. Structura fondului funciar.....pag.61
6. Monumente istorice.....pag.63

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT.....pag.66

1. Delimitare conceptuală
2. Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități și Riscuri.....pag.66
3. Domenii de analiză
4. Principii prioritare de analiză in vederea dezvoltării durabile

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ.....pag.75

1. Viziune
2. Principii
3. Valori
4. Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă
5. Procesele de bază principale
6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă
7. Obiectivele specifice
8. Direcții prioritare de acțiune Pentru Perioada 2021- 2027.....pag.86
9. Planul Strategic de Dezvoltare Durabila la nivelul comunei Ciceu-Giurgești pentru perioada 2021-2027. Proiecte propuse.....pag.88

PARTEA A V-A: CONCLUZII.....pag.102

BIBLIOGRAFIE.....pag.104

INTRODUCERE:

Strategia de Dezvoltare Locală este un document strategic, care prezintă prioritățile de dezvoltare ale comunei Ciceu-Giurgești, județul Bistrița-Năsăud, în materie de dezvoltare durabilă, competitivitate, coeziune socială și răspunde provocărilor specifice perioadei 2021-2027. Strategia de Dezvoltare Locală reprezintă principalul document de planificare elaborat la nivel local și asumat de către factorii de decizie din cadrul Primăriei Ciceu-Giurgești.

Procesul de planificare a dezvoltării locale oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel județean și regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe. Documentul se adresează cadrului de timp 2021-2027, același ca și pentru programarea multi-anuală pentru finanțare din Fondurile Structurale ale UE, cu scopul de a o oferi un fundal solid portofoliului local de proiecte de investiții. Acestea vor putea fi finanțate atât prin Programele Operaționale Naționale finanțate din fonduri FESI (Regional, Infrastructură Mare, Competitivitate, Capital uman, Dezvoltare Rurală, Capacitate Administrativă, Asistența Tehnică) cât și prin intermediul altor programe și instrumente de finanțare națională și internațională. De asemenea planul reflectă și ia în considerare direcțiile strategice de politică relevante la nivel local și județean ale instituțiilor/autorităților care pot finanța investiții de dezvoltare aferente zonei.

La nivel local este nevoie de elaborarea unui plan general de dezvoltare pe termen mediu, 2021-2027, prin care să fie asigurată o bază de pornire și să fie enunțate principiile de dezvoltare ale comunei Ciceu-Giurgești, județul Bistrița-Năsăud.

Strategia de dezvoltare a comunei Ciceu-Giurgești pentru perioada 2021 – 2027, prezintă cadrul în care administrația locală va iniția acțiunile pentru a crea condițiile necesare dezvoltării viitoare a comunei, analizează situația existentă și relevă oportunitățile și amenințările, stabilește un set de obiective și propune acțiuni pentru îndeplinirea acestora.

Acest document va fundamenta mecanismul de coordonare care va asigura întărirea legăturilor dintre proiectele de dezvoltare pentru sprijinirea mediului economic, asigurarea unor condiții de viață decente pentru locuitori și, în același timp, respectarea mediului natural unic sunt obiective complexe, iar realizarea acestora depinde de o serie întreagă de factori și de asumarea responsabilității deopotrivă de către instituțiile din sectorul public, agenții din mediul privat sau actorii sectorului neguvernamental.

Scopul Planului de Dezvoltare Locală a comunei Ciceu-Giurgești, județul Bistrița-Năsăud, este de a orienta dezvoltarea economică, socială, teritorială echilibrată a comunei în perioada 2021 - 2027, fundamentând accesul la fondurile europene, sursele de finanțare interne publice și private, precum și cele provenind de la alte categorii de donori, în contextul actual al apartenenței României la Uniunea Europeană.

Strategia de Dezvoltare Locală răspunde nevoilor de dezvoltare socio-economică, fiind în același timp corelată cu liniile directoare europene, naționale și regionale. Astfel, aceasta oferă tuturor actorilor locali un cadru și o direcție comună de acțiune – un set coerent de priorități și obiective care să canalizeze eforturile individuale și să acționeze sinergic, în interesul comunității.

PARTEA I: CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

a. Strategia Europa 2020

Europa trece printr-o perioadă de transformare. Criza a anulat ani de progrese economice și sociale și a pus în evidență deficiențele structurale ale economiei Europei. Între timp, lumea evoluează rapid, iar provocările pe termen lung (globalizarea, presiunea exercitată asupra resurselor, îmbătrânirea) se intensifică. UE trebuie să se ocupe acum de propriul viitor.

Europa poate reuși dacă acționează în mod colectiv, ca Uniune. Avem nevoie de o strategie care să ne permită să ieșim din criză mai puternici și care să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, caracterizată prin niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială. Europa în 2021 oferă o imagine de ansamblu a economiei sociale de piață a Europei pentru secolul al XXI-lea.

EUROPA 2021 PROPUNE TREI PRIORITĂȚI CARE SE SUSTIN RECIPROC:

- Creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- Creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- Creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2030. În acest scop, Comisia propune următoarele obiective principale pentru UE:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
  - 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
- obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);
- rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

Aceste obiective sunt interconectate și sunt cruciale pentru reușita noastră generală. Pentru a garanta că fiecare stat membru adaptează Strategia Europa la situația sa specifică, Comisia propune ca aceste obiective ale UE să fie transpuse în obiective și traiectorii naționale.

Obiectivele sunt reprezentative pentru cele trei priorități - o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii - dar nu sunt exhaustive: pentru a sprijini realizarea acestora, va fi necesară întreprinderea unei game largi de acțiuni la nivelul național, al UE și internațional. Comisia prezintă șapte inițiative emblematice pentru a stimula realizarea de progrese în cadrul fiecărei teme prioritare:

„O Uniune a inovării” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;

„Tineretul în mișcare” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;

„O agendă digitală pentru Europa” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;

„O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;

„O politică industrială adaptată erei globalizării” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;

„O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;

„Platforma europeană de combatere a sărăciei” pentru a garanta coeziunea socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Aceste șapte inițiative emblematice vor angaja atât UE, cât și statele membre. Instrumentele UE, în special piața unică, ajutoarele financiare și instrumentele de politică externă, vor fi mobilizate pentru eliminarea blocajelor și îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2021. Ca prioritate imediată, Comisia identifică măsurile care trebuie luate pentru a defini o strategie credibilă de ieșire din criză, pentru a continua reforma sistemului financiar, pentru a asigura consolidarea bugetară pentru o creștere pe termen lung și pentru a întări coordonarea în cadrul Uniunii economice și monetare.

Pentru a se obține rezultate va fi nevoie de o guvernare economică mai puternică. Strategia Europa se va sprijini pe doi piloni: abordarea tematică prezentată anterior, care combină prioritățile și principalele obiective, și întocmirea unor rapoarte de țară, permițând statelor membre să își dezvolte propriile strategii de reîntoarcere la o creștere economică durabilă și la sustenabilitatea finanțelor publice. La nivelul UE se vor adopta orientări integrate care să cuprindă domeniul de aplicare al priorităților și obiectivelor UE. Fiecărui stat membru i se vor adresa recomandări specifice. În cazul unui răspuns necorespunzător, se pot emite avertismente politice. Prezentarea de rapoarte privind îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2021 și evaluarea Pactului de stabilitate și creștere se vor efectua simultan, făcându-se însă în continuare distincția între aceste instrumente și menținând integritatea Pactului.

Din cauza crizei, obiectivul de garantare a unei creșteri economice viitoare este mult mai greu de realizat. Situația încă fragilă a sistemului nostru financiar frânează redresarea, având în vedere dificultățile cu care se confruntă atât întreprinderile, cât și gospodăriile pentru a obține credite, acheltui și a investi. Finanțele noastre publice au fost grav afectate, cu deficite medii de 7% din PIB și cu niveluri ale datoriei de peste 80% din PIB, doi ani de criză anulând astfel progresele realizate în douăzeci de ani de consolidare fiscală. Potențialul nostru de creștere s-a înjumătățit în timpul crizei. Numeroase planuri de investiții, talente și idei riscă să se piardă din cauza incertitudinilor, a scăderii cererii și a lipsei finanțării.

În pofida înregistrării unor progrese, ratele de ocupare a forței de muncă în Europa, cu o medie de 69% pentru persoanele cu vârsta între 20 și 64 de ani, sunt în continuare mult mai scăzute decât în alte părți ale lumii.

Numai 63% dintre femeile lucrează, în comparație cu 76% dintre bărbați. Numai 46% dintre lucrătorii vârstnici (55-64 de ani) au un loc de muncă, comparativ cu peste 62% în SUA și Japonia. Mai mult, cetățenii europeni lucrează în medie cu 10% mai puține ore decât cei din SUA sau din Japonia.

Se înregistrează o accelerare a îmbătrânirii populației. Întrucât generația născută după cel de al doilea Război mondial („baby boom”) începe să se pensioneze, populația activă a UE va începe să se reducă începând din 2023-2024. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani crește, în prezent, de două ori mai rapid decât înainte de 2007 (cu aproximativ două milioane de persoane pe an, în comparație cu numărul anterior, de un milion). Scăderea numărului populației active, combinată cu creșterea proporției de pensionari va exercita presiuni suplimentare asupra sistemelor noastre de protecție socială.

2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

a. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României – Orizont 2013-2020-2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Documentarea și fundamentarea strategiei s-au realizat pe baza rapoartelor primite de la ministere și alte instituții centrale, elaborate în acest scop, materialelor de sinteză elaborate sub egida Academiei Române și altor foruri științifice și academice, datelor accesibile ale instituțiilor europene și ale ONU, sugestiilor și recomandărilor consemnate în urma consultărilor publice cu mediul de afaceri, mediul universitar, institute naționale de cercetare-dezvoltare, ONG-uri și exponenții reprezentativi ai societății civile, precum și a contribuțiilor unor experți individuali.

Capitolul I - Introducere prezintă o cronologie recentă a evoluției conceptului de dezvoltare durabilă din perspectiva internațională, europeană și națională, precum și a modului în care acesta s-a materializat treptat atât în documentele programatice ale ONU și UE, cât și în politicile publice ale României.

Capitolul II - Obiective pentru Dezvoltare Durabilă prezintă stadiul actual de dezvoltare al României, ca urmare a implementării *Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi*

2013-2021-2030, aprobată de Guvern în noiembrie 2008. Se relevă neajunsurile constatate și se identifică domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media UE la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. Capitolul II prezintă tot- odată țintele naționale pentru fiecare dintre cele 17 ODD, respectiv *Orizont 2021* pentru măsurile preconizate și *Ținte 2030* pentru eșalonarea rațională a eforturilor destinate atingerii acestui scop.

Capitolul III - Implementare și Monitorizare prezintă deciziile ce urmează a fi luate pentru a se asigura cadrul operațional pentru implementarea și monitorizarea realizării obiectivelor și țăintelor concrete ale Strategiei. Scopul este asigurarea coerenței acțiunilor guvernamentale și creșterea implicării active a tuturor factorilor relevanți ai societății și a acțiunilor cetățenești, având drept motivație asigurarea îmbinării armonioase a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile pentru transformarea într-o societate durabilă.

c. Strategia de Dezvoltare Rurală a României

Introducere

Strategia de dezvoltare rurală a României pentru următorii ani se înscrie în contextul de reformă și dezvoltare pe care UE și-l propune prin strategia Europa 2020. Europa 2020 reprezintă strategia de creștere a Uniunii Europene pentru perioada 2010- 2020. Urmărind obiectivele strategiei Europa 2021 pentru o economie inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, strategia stabilește ținte ambițioase pentru statele membre în domeniul educației, inovării, energiei/mediului, ocupării forței de muncă și incluziunii sociale și îmbunătățirea competitivității în general. Pe baza acestui document, fiecare stat membru își stabilește ținte și planuri de acțiune la nivel național sub forma unui Plan Național de Reformă care este monitorizat în mod periodic. Programul Național de Dezvoltare Rurală contribuie la realizarea unei creșteri inteligente prin sprijinirea formelor de cooperare între instituțiile de cercetare și fermieri și alți actori ai economiei rurale dar și prin sprijinirea componentei de formare profesională, dobândire de competențe și diseminare a informației. De asemenea, PNDR are în vedere o creștere durabilă care pune accent pe scăderea emisiilor de carbon și sprijinirea practicilor agricole prietenoase cu mediul. Nu în ultimul rând, sprijinul acordat investițiilor în infrastructura și economia rurală duce la reducerea sărăciei și crearea de locuri de muncă în zonele rurale, contribuind astfel la o creștere favorabilă incluziunii. Urmând liniile trasate de această strategie ambițioasă, PNDR își

propune să răspundă obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată, atât cât și obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale. Astfel, abordând într-un mod strategic toate cele șase priorități de dezvoltare rurală, PNDR își propune să sprijine într-un mod sustenabil și inteligent dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale din România. România se confruntă cu provocări enorme în atingerea potențialul său economic și social, în sectorul agro – alimentar și forestier, precum și la nivelul zonelor rurale. PIB-ul pe cap de locuitor este mai mic de 50 % din media UE și semnificativ mai mic în zonele rurale. Din punct de vedere al dezvoltării, zonele rurale înregistrează un decalaj semnificativ față de zonele urbane și se caracterizează prin: deficiențe structurale persistente (numărul mare al populației ocupate în agricultură, îmbătrânirea populației, un număr mare de exploatații de subzistență etc.); valoare adăugată scăzută a produselor agro-alimentare; randamentele și productivitatea muncii scăzute în special în agricultura de semisubzistență; spirit antreprenorial slab pentru dezvoltarea activităților economice, acces redus la credite; o piață a terenurilor nefuncțională; o modestă orientare către export; investiții insuficiente în cercetare și dezvoltare; accesul la servicii și infrastructură cu mult în urma zonelor urbane; creșterea continuă a disparităților regionale; o pondere ridicată a populației expuse riscului de sărăcie și excluziune socială; o administrație publică ineficientă; o serie de riscuri pentru oameni și mediu exacerbate de schimbările climatice și care reprezintă o amenințare pentru zonele rurale și, în general, a teritoriului național.

Pentru a îndeplini aspirațiile de creștere economică reflectate în obiectivul global al Acordului de Parteneriat, economia românească trebuie să se transforme într-o economie modernă și competitivă, abordând cele cinci provocări în materie de dezvoltare: I. Competitivitatea; II. Oameni și societatea; III. Infrastructura; IV. Resursele; V. Administrația și guvernarea. Din cele cinci provocări în materie de dezvoltare ale AP Ro, în strategia PNDR sunt abordate integral primele 3 povocari respectiv Competitivitatea, Resursele și Oamenii și societatea și parțial Administrația și Guvernarea. În urma analizei și a identificării nevoilor socio-economice și a deficitelor structurale ale României se conturează necesitatea unui program investițional abordat pentru atingerea a 9 obiective tematice (OT) din cele 11 menționate în Cadrul Strategic Comun (CSC). Strategia PNDR pentru perioada 2014-2021 urmărește să ofere soluții la nevoile identificate prin intermediul analizei SWOT. Totodată, strategia urmărește continuarea progreselor înregistrate de la aderarea României la UE în 2007 susținute prin PNDR

2007-2013. Intervențiile pentru perioada 2014-2021 vor contribui la consolidarea dezvoltării pe termen mediu și lung a sectorului agricol și de dezvoltare rurală. Obiectivele propuse și țintele aferente sunt în concordanță cu prioritățile strategice naționale prezentate în AP Ro, proiectul strategiei privind dezvoltarea agriculturii și dezvoltării rurale pe termen mediu și lung 2021-2030 (Banca Mondială), Strategia Națională de Competitivitate, Proiectul strategiei pentru cercetare, dezvoltare și inovare și de alte documente strategice aferente (3,4,5,6,7,8,9,10). Un alt document de referință îl reprezintă “Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014-2021-2030” prescurtat „Cadrul național strategic rural” care are drept scop stabilirea obiectivelor de dezvoltare durabilă a sistemului agroalimentar românesc și a spațiului rural pentru reluarea creșterii economice a României. Astfel aceste documente au identificat ca și problematica principală îmbunătățirea funcției economice și de mediu a spațiului rural și a sectorului agricol și vor fi abordate prin intermediul celor șase priorități de dezvoltare rurală din Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

3.1 Logica intervenției

În conformitate cu analiza SWOT, din cele 28 de nevoi identificate, 24 pot fi considerate prioritare pentru intervenția prin PNDR și vor fi susținute prin măsuri în cadrul celor șase priorități de dezvoltare rurală. Celelalte nevoi vor putea fi abordate în mod complementar în cadrul programelor operaționale sectoriale, în acord cu AP Ro și programelor de finanțare Națională.

3.1.1 Coerența priorităților PNDR cu provocările Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014 - 2021

Mai jos este prezentată justificarea nevoilor identificate. Acestea sunt exprimate în primul rând în raport cu cele trei provocări prezentate în AP Ro, și în al doilea rând printr-o succintă prezentare care arată relația dintre nevoile selectate pentru FEADR și cele șase domenii prioritare pentru dezvoltarea rurală, precum și a domeniilor de interes (focus areas), inclusiv tematicile transversale (cross-cutting). Se va pune accent pe lecțiile învățate din perioada de programare 2007-2013 și pe continuarea sprijinului acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară. Competitivitatea Creșterea competitivității (menționată în AP Ro la pct.1 "Provocările de dezvoltare") din agricultură, silvicultură și sectorul alimentar este crucială pentru îmbunătățirea performanțelor și revitalizarea zonelor rurale, crearea de locuri de muncă și, prin urmare, esențială pentru această strategie. Există un bun potențial de creștere a producției de alimente de calitate, de modernizare a sectorului în general, de schimbare a statutului de țară importatoare în țară exportatoare.

Investițiile pentru creșterea competitivității, în ferme în unitățile de procesare a produselor agricole, sunt necesare pentru realizarea unei creșteri economice accelerate, care va conduce, în final, la convergența veniturilor cu nivelul UE. Îmbunătățirea performanței sectorului va avea efecte pozitive asupra stabilității micro și macro-economice, va contribui la asigurarea unui echilibru al consumului alimentar și a securității agro-alimentare, creșterea ponderii exploatațiilor agricole comerciale în total exploatații și generarea de locuri de muncă, inclusiv la absorbția surplusului de forță de muncă din agricultură. Un număr însemnat din nevoile identificate sunt priorități direct legate de creșterea competitivității. Acestea includ necesitatea unor acțiuni pentru a îmbunătăți performanța economică și accesul pe piață - a fermelor - prin modernizarea și restructurarea acestora, creșterea volumului producției agricole de calitate, stimularea continuării modernizării unităților de prelucrare și comercializare, inclusiv diversificarea, extinderea și promovarea producției agricole și alimentare cu valoare adăugată mare, a mărcilor alimentare de calitate.

Modernizarea și dezvoltarea sectorului de procesare asigură pe de o parte menținerea locurilor de muncă și pe de altă parte de crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, diversificarea activităților agricole oferă oportunități de creștere a veniturilor agricole. Este esențială acordarea sprijinului pentru reînnoirea generațiilor de manageri ai exploatațiilor agricole în scopul stimulării nivelului investițiilor și a procesului de inovare, cu efect direct asupra veniturilor locuitorilor din spațiul rural. Alte nevoi din perspectiva creșterii competitivității se referă la dezvoltarea unor lanțuri scurte de aprovizionare și a infrastructurii aferente, sprijinirea de acțiuni de cooperare inclusiv pentru stabilirea de lanțuri agro-alimentare scurte, în vederea valorificării și comercializării mai eficiente a produselor pe piețele agroalimentare.

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o componentă a provocării de dezvoltare "Oamenii și societatea", descrisă în AP Ro. Ea devine în următoarea perioadă o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinată pe de o parte de ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură, dar cu un nivel redus de instruire, iar pe de altă parte de necesitatea calificării fermierilor și adaptării cunoștințelor acestora la contextul modern (tehnologii, cunoștințe generale privind schimbările climatice, etc). Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în următoarele direcții: formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor

cercetării. Îmbunătățirea informării și formării profesionale (inclusiv învățarea pe tot parcursul vieții), precum și adaptarea curriculei la nevoile reale sunt esențiale pentru creșterea competitivității în sectorul agroalimentar și forestier. Prioritatea care rezultă din analiza SWOT și analiza nevoilor este de a corela mai bine educația și formarea profesională cu nevoile agriculturii, silviculturii, și a creșterii nivelului de conștientizare a fermierilor cu privire la beneficiile de mediu.

Nevoile identificate ca prioritare în această strategie se referă la biodiversitate și zonele cu înaltă valoare naturală, gestionarea durabilă a pădurilor și accesibilitate, extinderea zonelor forestiere, calitatea apei și a solului, emisiile de gaze cu efect de seră (GES) și adaptarea la schimbările climatice. Intervențiile PNDR vor contribui la limitarea amprentei de carbon provenita din agricultură și promovarea adaptării la schimbările climatice în agricultură și în zonele rurale. Instruirea și serviciile de consultanță vor juca un rol important în informarea și pregătirea în domeniile menționate cu privire la cerințele obligatorii

Calitatea mediului și biodiversitatea sunt supuse presiunii din perspectiva procesului natural și a activităților economice. Există o nevoie stringentă de a îmbunătăți condițiile de mediu și de a promova practici durabile în agricultură și în economie, în general. Terenurile cu înalta valoare naturală (HNV) a căror suprafață reprezintă aproximativ 16% din totalul terenurilor agricole și silvice sunt un factor important pentru biodiversitate. Strategia Națională și Planul Național de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013-2021, care transpune în plan național strategia UE în domeniul biodiversității, trebuie să fie completată pe baza progreselor realizate prin măsurile susținute prin actualul PNDR. Creșterea suprafeței împădurite constituie o nevoie prioritară, aceasta contribuind la procesul de adaptare la schimbările climatice și la reducerea emisiilor de GES. Se estimează că suprafețe semnificative de teren agricol sunt afectate de diverse fenomene de degradare a solului fiind potrivite pentru împădurire.

Există o corelare puternică între nevoia de promovare a biodiversității și împăduririi și nevoia de formare și consultanță la nivel local pentru a promova bunele practici în agricultură și silvicultură cu privire la peisaj și managementul ecosistemelor. Aceste concepte sunt relativ noi în România și există potențial pentru ca aceste idei să fie consolidate în cultura fermierilor și silvicultorilor. Nevoia de sustenabilitate a întreprinderilor, a locurilor de muncă, a comunităților și ecosistemelor impune, de asemenea, o protecție mai bună a resurselor de apă și sol și a sistemelor de management integrate.

Un sprijin prioritar trebuie acordat pregătirii și consilierii specializate care să vizeze, în special în zonele cu risc ridicat, atingerea standardelor de calitate a apei și protecția resurselor de sol ca modalitate de adaptare la schimbările climatice. Modernizarea sistemelor de irigații este o altă nevoie complementară care va contribui la reducerea pierderilor de energie și de apă și la îmbunătățirea eficienței globale a resurselor. Cu toate că nivelul emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din agricultură este în general scăzut, depozitarea gunoii de grajd ridică serioase probleme. Tendința de abandonare a sistemelor extensive de cultura și producție și adoptarea de sisteme intensive pune o presiune ascendentă în ceea ce privește contribuția agriculturii, silviculturii și industriei alimentare la emisiile de GES (prin creșterea numărului de animale și a cantităților de gunoi de grajd) și asupra amprentei de carbon (prin creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole). Comunitățile vor trebui, de asemenea, să adopte practici mai eficiente privind producerea de energie. Prin urmare, o nevoie prioritară este promovarea acțiunilor menite să abordeze aceste probleme, inclusiv pentru adoptarea și utilizarea energiilor regenerabile. În ceea ce privește biomasa, dispunem de un potențial ridicat dar încă insuficient valorificat, atât în cadrul proceselor de producție cât și pentru creșterea bunăstării populației rurale

Nevoile prioritizate în această categorie se referă la: reducerea sărăciei și riscului de excluziune socială, un nivel mai bun de educație, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază, sprijin pentru mediul de afaceri și pentru extinderea pe piața locală, conservarea și promovarea patrimoniului local, precum și încurajarea și consolidarea dezvoltării locale prin abordarea LEADER. PNDR are ca obiectiv îmbunătățirea standardului de viață în mediul rural, inclusiv prin dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii, prin oferirea de servicii de bază comparabile cu zonele urbane și prin reducerea decalajului de venituri dintre rural și urban. Sărăcia este persistentă în zonele rurale din România, fiind asociată îndeaproape cu grupurile dezavantajate, fermierii de subzistență, cu acces limitat la oportunități de îmbunătățire a veniturilor și de a reduce sărăcia.

Există o mare nevoie de a sprijini populația din zonele rurale prin oferirea de cursuri și specializări de scurtă durată în vederea perfecționării și dobândirii de cunoștințe și abilități noi. De asemenea, complementaritatea cu alte fonduri este importantă, astfel consilierea și asistența specializată pot sprijini populația rurală să creeze și să dezvolte noi activități non-agricole aducătoare de venit. Necesitatea de a aborda această provocare socială este o prioritate, în special

pentru a asigura transferul persoanelor ocupate în agricultura de subzistență, în activități nonagricole dacă sunt asistați de o formare profesională specializată în vederea atingerii unor standarde de viață mai înalte. Diversificarea exploatațiilor agricole și a altor întreprinderi existente prin orientarea lor către sectorul non-agricol nu constituie doar un răspuns logic la cerințele pieței, aflată în plină schimbare, ci va ajuta și la absorbția surplusului forței de muncă eliberate din sectorul agricol.

Crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, înființarea și consolidarea afacerilor, dezvoltarea de produse, servicii și activități care generează locuri de muncă și un venit suplimentar sunt esențiale pentru îmbunătățirea standardelor de viață din zonele rurale. Atragerea tinerilor calificați ca actori în zonele rurale este o metodă sustenabilă de regenerare și consolidare a comunităților rurale. Abordarea acestei nevoi are legătură cu progresul social și economic în general, inclusiv cu îmbunătățirea accesului la bunuri și servicii publice și private, la produsele alimentare și tehnice, la domeniile profesionale și educaționale. O infrastructură rurală bine dezvoltată și funcțională reprezintă baza pentru dezvoltarea economică în zonele rurale. Renovarea și dezvoltarea satelor și mai ales, îmbunătățirea infrastructurii, protejarea resurselor de apă și aer nu sunt doar o cerință esențială pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea atractivității zonelor rurale, ci și un element esențial în utilizarea eficientă a resurselor și protecția mediului.

Îmbunătățirea/extinderea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare/tratare a apei reziduale, precum și a unor activități de protejare a moștenirii rurale pot contribui la eforturile comune de asigurarea dezvoltării durabile în comunităților rurale. Realizarea unei infrastructuri rurale adecvate contribuie în mod esențial la dezvoltarea activităților economice în spațiul rural, la creșterea ponderii serviciilor și implicit a locurilor de muncă. Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele rurale, ci stimulează activitățile de turism rural, dezvoltarea mărcilor locale și crearea de locuri de muncă. Sprijinul pentru această nevoie stimulează și continuă progresul înregistrat prin sprijinul alocat prin PNDR 2007-2013. Direcțiilor menționate anterior li se adaugă abordarea LEADER, care este destinată să ajute populația rurală să-și cunoască mai bine nevoile de dezvoltare, resursele naturale de care dispun în vederea adoptării unor decizii colective pentru dezvoltarea și îmbunătățirea potențialului de care dispun, pe termen lung. Deși LEADER nu a atins încă impactul dorit în România în perioada 2007-2013, există un real potențial pentru ca abordarea să se bucure

de mai mult succes în ceea ce privește dezvoltarea sustenabilă a teritoriilor rurale și prin urmare, aceasta este o prioritate ce trebuie sprijinită prin viitorul PNDR. Nevoile prioritare identificate includ simplificarea procedurilor administrative, creșterea capacității managerilor GAL, conștientizarea populației rurale cu privire la oportunitățile de a se implica mai mult în dezvoltarea comunităților lor locale, etc.

Alte nevoi prioritare legate de provocarea pentru dezvoltare Oameni și societate, vor fi abordate prin Programul Operațional Infrastructura mare (infrastructura rutieră, infrastructura apă/apă uzată), Programul Operațional Regional (IMM-uri, turism), Programul Operațional Competitivitate (cercetare - dezvoltare, Agenda Digitala) și Programul Operațional Capital Uman (modernizarea sistemului de învățământ agricol, instruire și formare profesională în sectorul non-agricol pentru populația rurală). 3.1.2 Nevoi care nu se finanțează din FEADR dar care pot avea impact asupra implementării PNDR 2014-2021 Reducerea abandonului școlar din mediul rural Abandonul școlar este un fenomen care s-a accentuat în ultimii ani mai ales în rândul grupurilor vulnerabile fiind generat atât de veniturile scăzute, cât și de infrastructura și serviciile locale slab dezvoltate. Fenomenul este mai accentuat în mediul rural cu efecte negative asupra dezvoltării sociale și a economiei locale. Modernizarea sistemului de învățământ agricol În general, agricultura necesită aptitudini și competențe care sunt relevante pentru dezvoltarea unui sector agricol competitiv, bazat pe cunoaștere, orientat către piață este necesar un corp profesoral bine pregătit și curricule adecvate care să ofere o educație și calificări adecvate (managementul fermei, producția animală și vegetală, mediu și schimbări climatice, afaceri și management financiar, antreprenoriat, dezvoltare rurală, inovare, marketing, dezvoltarea produselor, economie, etc). Sprijinul pentru nevoile prezentate mai sus vor fi asigurate prin acțiuni finanțate în cadrul Programului Operațional Capitalul Uman (modernizarea sistemului de învățământ în general și a învățământului agricol).

d. Programul Național de Dezvoltare Rurală

I.Obiective:

Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

II. Priorități de dezvoltare rurală:

1. Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
2. Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură;
3. Promovarea organizării lanțului alimentar; Refacerea și consolidarea ecosistemelor;
4. Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon;
5. Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.

III. Cadrul de performanță PNDR:

Cadrul de performanță constă în obiective de etapă stabilite pentru fiecare prioritate (cu excepția asistenței tehnice), care trebuie atinse până în anul 2018, țintele fiind stabilite pentru anul 2023. Obiectivele de etapă sunt stabilite ca și procent de realizare în anul 2018 al țințelor stabilite pentru anul 2023. • Examinarea performanței se va realiza în anul pe baza Raportului Anual de Implementare (RAI) 2018 și trebuie să se atingă cel puțin 85% din valoarea unui obiectiv de etapă pentru a se considera că acesta a fost atins în vederea alocării rezervei de performanță.

• În cazul priorităților care nu și-au îndeplinit obiectivele de etapă, se propune realocarea quantumului corespunzător rezervei de performanță priorităților care și-au îndeplinit obiectivele de etapă.

- Rezerva de performanță este în quantum de 6% la nivel de program, 480,9 mil. euro (FEADR).
- În cazul PNDR 2014-2021, la data de 31 decembrie 2018 toți indicatorii sunt realizați, atingându-se peste 85% din valoarea absolută a obiectivelor de etapă pentru toate prioritățile.

e. Programul Național de Relansare și Reziliență

a. Analiza contextului lansării PNRR:

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în Uniune și în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național pentru a face față enormelor consecințe economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19, este necesar să se consolideze cadrul actual

pentru furnizarea de sprijin statelor membre și să se acorde sprijin financiar direct statelor membre, prin intermediul unui instrument inovator. În acest scop Uniunea Europeană a instituit un mecanism de redresare și reziliență („mecanismul”), pentru a furniza un sprijin financiar eficace și semnificativ menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investițiilor publice conexe în statele membre.

Mecanismul trebuie să fie un instrument special conceput pentru a aborda efectele și consecințele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune. Acesta trebuie să fie cuprinzător și trebuie să beneficieze de experiența dobândită de Uniune și de statele membre în urma utilizării celorlalte instrumente și programe.

b. Mecanismul este gândit pe șase piloni:

- 1. Tranziția verde;**
- 2. Transformarea digitală;**
- 3. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate;**
- 4. Coeziune socială și teritorială;**
- 5. Sănătate;**
- 6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret;**

Proiecte propuse pe cei 6 piloni ai PNRR:

1. Tranziție verde:

- 4 miliarde euro pentru proiectele privind rețelele de apă și canalizare, irigații, pentru dezmlăștiniri, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă;
- 1,5 miliarde euro pentru împăduriri și protejarea biodiversității;
- 1,3 miliarde euro pentru managementul deșeurilor, colectare selectivă și economie circulară;
- 5 miliarde euro pentru transport feroviar și mobilitate urbană (din suma respectivă, pe lângă finanțarea proiectelor privind infrastructura feroviară, achiziția și modernizarea de material rulant, vor fi finanțate și proiectele privind metroul din Bistrița-Năsăud Napoca și metroul ușor din Capitală);
- 2,2 miliarde euro pentru constituirea unui fond pentru reabilitarea verde și seismică;
- 1,3 miliarde euro pentru energie regenerabilă și eficiență energetică;

2. Transformare digitală:

- 2,59 miliarde euro pentru realizarea unui cloud guvernamental și a sistemelor digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC.

- 780 milioane euro pentru digitalizarea educației

- 650 milioane euro pentru broadband și 5G

3. Creștere inteligentă: 110 milioane euro pentru reforma sistemului de pensii și reforme fiscale

- 2,4 miliarde euro pentru investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat

- 630 milioane euro pentru învățământ dual, tehnic și profesional

- 510 milioane euro pentru cercetare, dezvoltare și inovare

- 600 milioane euro pentru dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi

- 77 milioane euro pentru industrii creative

- 4,5 miliarde euro pentru transport rutier și autostrăzi

4. Coeziune socială și teritorială:

- 4 miliarde euro pentru înființarea unui fond de reziliență pentru localități (din această sumă vor fi finanțate proiectele întocmite de municipii, orașe și comune)

- 400 milioane euro - fond pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace (banii vor fi alocați proiectelor întocmite de grupurile de acțiune locală - GAL)

- 250 milioane euro pentru infrastructură socială și cămine de bătrâni

- 120 milioane euro pentru încurajarea transportului și turismului pe bicicletă (3000 km de piste de ciclo-turism), pedestru și alte forme nemotorizate

- 400 milioane euro pentru România Atractivă (investiții în turism, inclusiv elaborarea strategiei de turism cultural)

5. Sănătate și reziliență economică:

- 3 miliarde euro - fondul pentru spitale; creșterea accesului la sănătate (construcția și/dotarea a 200 de centre medicale integrate în zonele rurale și urbane vulnerabile; dotarea a 2000 de cabinete cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici; reabilitarea și dotarea a 100 de centre de planificare familială; dezvoltarea de caravane medicale;);

- 700 milioane euro - reziliență în situații de criză (bani pentru DSU, IGPR, IGJR și SRI)
  - 2 miliarde euro pentru infrastructură școlară și universitară;
  - 567 milioane euro pentru încurajarea formalizării muncii și introducerea venitului minim de incluziune;
  - 148 milioane euro pentru reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social (granturi pentru dezvoltarea capacității partenerilor sociali) și creșterea eficienței justiției (se vor construi șapte sedii noi pentru instanțe și un centru regional de arhivă)
  - 100 milioane euro - fondul de reziliență a societății civile (bani pentru proiectele organizațiilor neguvernamentale);
6. Politici pentru generația următoare, copii și tineri:
- 636 milioane euro pentru programul național pentru reducere a abandonului școlar
  - 300 milioane euro - granturi pentru tineret și sport
  - 370 milioane euro pentru programul național pentru construirea a 200 de creșe.

Pentru proiectele care vor fi depuse și finanțate, ultimul obiectiv de etapă va fi verificat de Comisia Europeană la 31 august 2026, iar ultima plată de la Bruxelles va fi efectuată la 31.12.2026. În cazul în care costul implementării unei reforme este sub limitele stabilite prin decizie, diferențele se fac venit la bugetul de stat. În cazul în care costul implementării unei reforme depășește limitele stabilite prin decizie, alocarea suplimentară va fi suportată de la bugetul de stat.

f. CADRUL STRATEGIC DE REFERINȚĂ

3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivelul județului Bistrița-Năsăud

3.1. Planul strategic regional 2021-2027

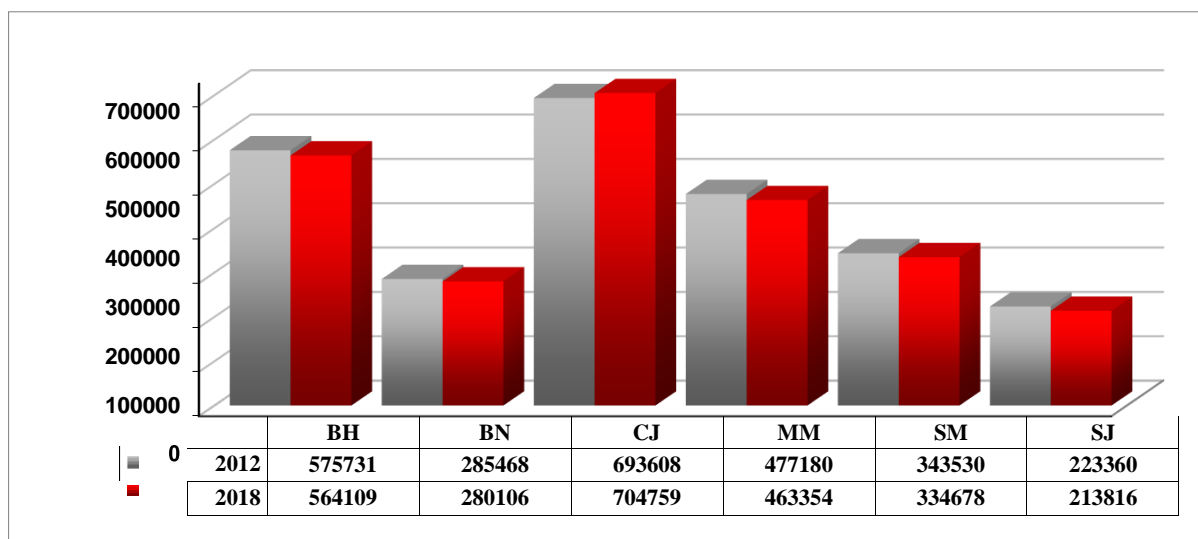
4. Structura socio-demografică a populației

În acest capitol se prezintă structura socio-demografică a populației regiunii, pe baza datelor statistice INS și Eurostat. Informația este grupată teritorial (regional și pe județe, în comparație cu nivelul național și alte regiuni), realizându-se și analize comparative cu alte regiuni sau cu nivelul național, și sectorial, pe tematici vizând sănătatea, educația, incluziunea socială, participarea la activitatea economică.

a. Evoluția populației și potențialul demografic

Populația rezidentă a Regiunii Nord-Vest este, conform datelor INS din anul 2018, de 2.560.822 de locuitori, situându-se pe locul 3 între regiunile României (după Nord-Est și Sud-Muntenia). Procentual, populația rezidentă a regiunii reprezintă 13,11% din populația României (19.530.631 de locuitori). Peste 27% din populația regiunii se regăsește în județul Cluj, în timp ce în județul Sălaj se înregistrează 8,3% din total. Conform datelor INS 2018, județul Cluj se situează pe locul 4 la nivel național, cu o populație de 704.759 locuitori, după Municipiul București (1.827.810), județul Iași (791.210) și județul Prahova (cu 725.609 de locuitori).

Datele INS 2018 indică o scădere în timp a populației la nivel regional, cifrele din 2018 indicând un total de 98,53% din populația în anul 2012. Procentual, cea mai drastică scădere se înregistrează în județul Sălaj, de 4,3%, în timp ce în județul Cluj populația a crescut cu 1,6%.

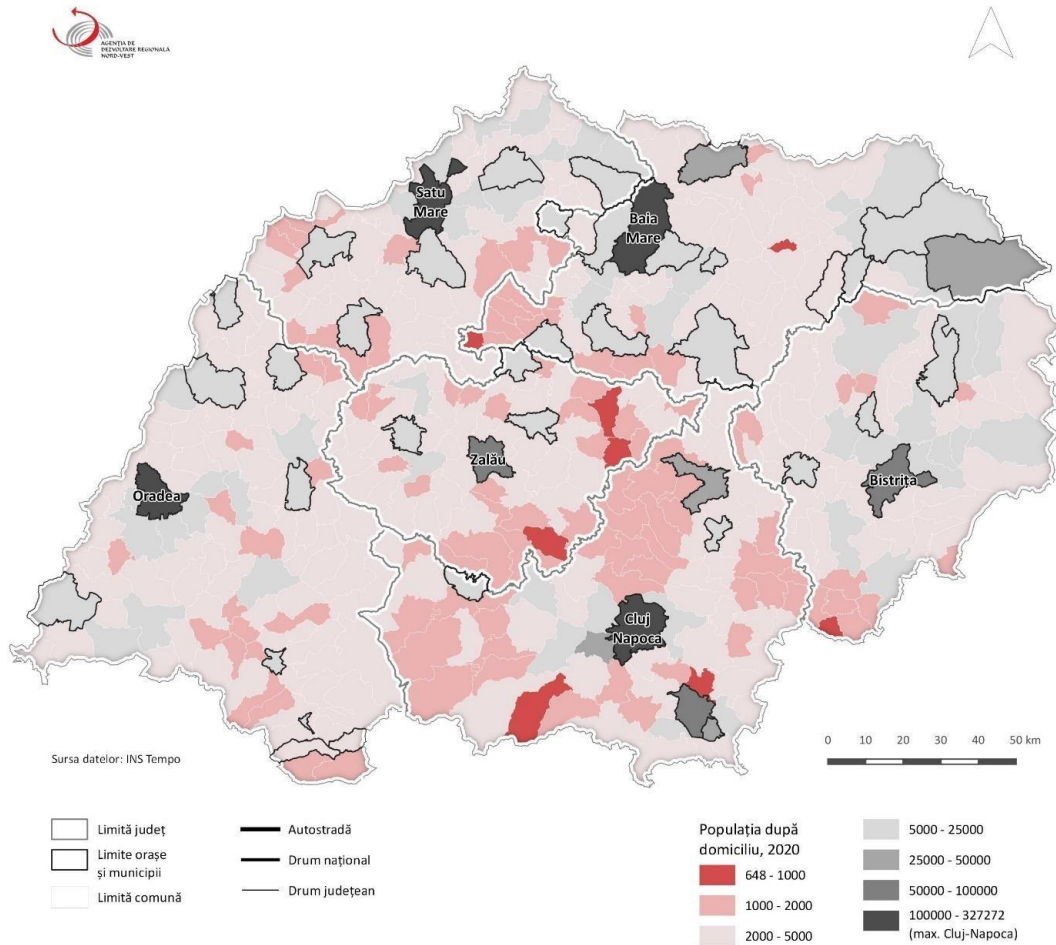

Figura 9. Populație rezidentă la nivel județean, în 2012 și 2018 (nr. persoane)

Sursa: INS – baza de date Tempo Online

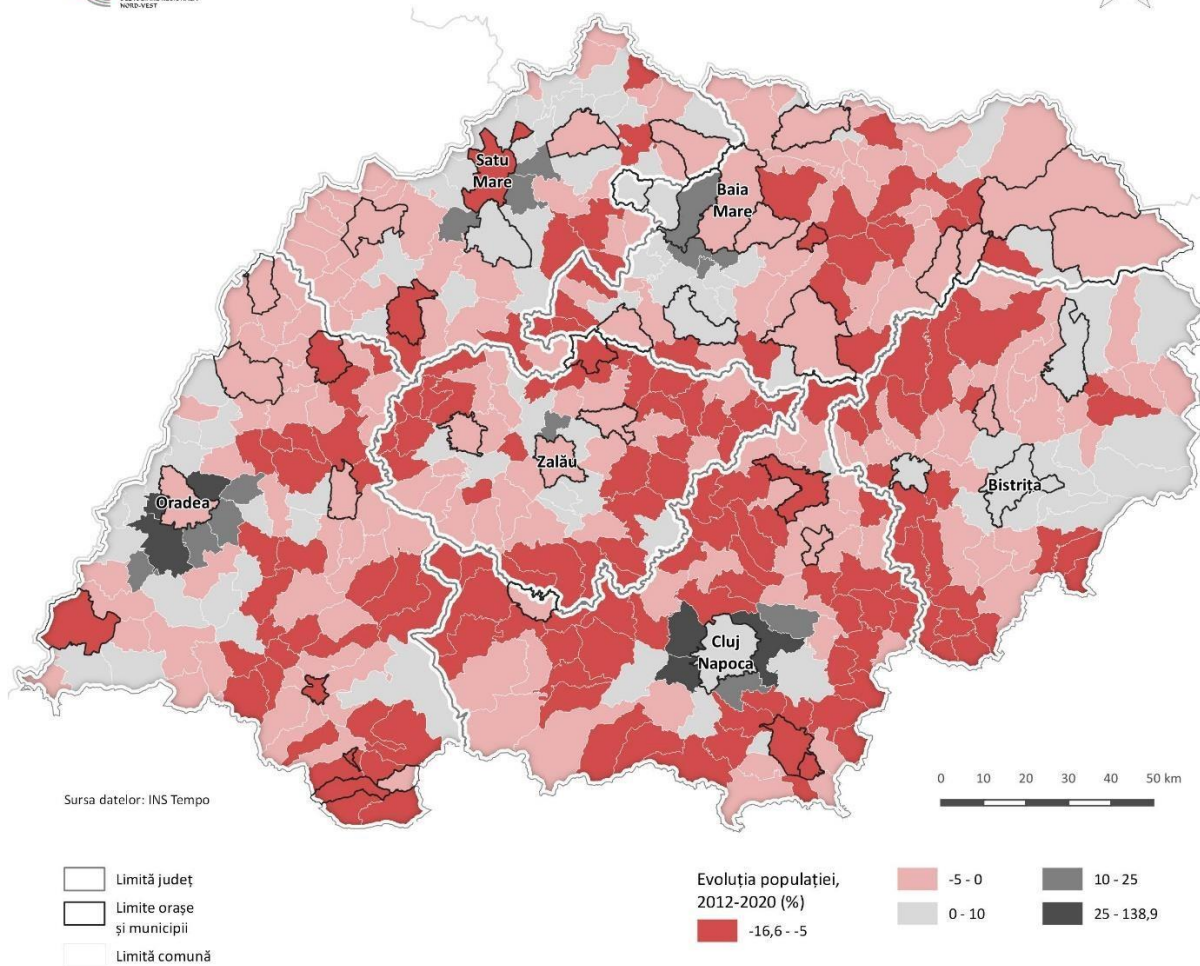
Luând în considerare populația după domiciliu la nivel de UAT putem constata o concentrarea a așezărilor cu populație de peste 5000 de locuitori cu precădere în așezările urbane și în proximitatea acestora, mai ales în zonele metropolitane. Există însă și orașe a căror populație este sub 5000 de locuitori (echivalentul unei comune mai dezvoltate) care întâmpină dificultăți în a oferi serviciile și dotările specifice unui oraș (Nucet, Vașcău, Dragomirești). De asemenea, în partea de nord și vest a județului Cluj, partea de sud și est a județului Sălaj și partea sudică a județelor Bistrița-Năsăud, Bihor, Satu Mare și Maramureș se regăsesc concentrări de

comune sub 2000 de locuitori (116 din 405 comune), iar la nivelul regiunii există încă 8 comune cu sub 1000 de locuitori.

Figura 10. Populația după domiciliu, în 2020 (nr. persoane)

Analizând dinamica populației după domiciliu, în perioada 2012-2020, se poate observa tendința de creștere a localităților din jurul centrelor urbane. Cea mai mare creștere a populației s-a înregistrat în comunele Florești de lângă Cluj-Napoca (138%) și Sântandrei de lângă Oradea (51%). Cel mai accentuat declin al populației este vizibil în comunele și orașele din zonele montane cu o accesibilitate mai redusă dar și în a doua coroană de localități din jurul municipiului Cluj-Napoca.

Figura 11. Evoluția populației după domiciliu, 2012-2020 (procent)

Densitatea populației la nivel regional în 2018 era de $74,96 \text{ loc/km}^2$, județul cu cea mai mică densitate fiind Bistrița-Năsăud ($52,3 \text{ loc/km}^2$), în timp ce densitatea cea mai mare se înregistra în județul Cluj ($105,59 \text{ loc/km}^2$). Raportat la nivel național ($81,92 \text{ loc/km}^2$), Regiunea Nord-Vest este o regiune mai slab populată datorită morfologiei puțin favorabile așezărilor omenești în unele zone muntoase ale regiunii. Cea mai slab populată comună este Valea Ierii (județul Cluj), cu $6,89 \text{ loc/km}^2$, în timp ce municipiul Oradea are cea mai ridicată densitate a populației, de 1.858 loc/km^2 . Pe medii de rezidență, densitatea medie a populației în mediul rural este de $41,43 \text{ loc/km}^2$, iar în mediul urban de $274,88 \text{ loc/km}^2$. Județul Cluj prezintă cea mai mare densitate în mediul urban, în timp ce județul Maramureș are cea mai mare densitate în mediul rural.

Structura populației pe sexe, la nivelul anului 2018, indică o populație feminină în procent de 51.15% din totalul regional, similar cu procentul național, în concordanță și cu ponderea ușor mai crescută a femeilor în totalul populației de la nivelul Uniunii Europene. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Cluj (51,78%), județul cu cel mai mic procent este Bistrița-Năsăud (50,17%), în toate județele populația de sex feminin depășind numeric populația de sex masculin. Populația urbană la nivel regional este preponderent feminină (52,16%), la fel și în mediul rural (50,05%), situație întâlnită în toate cele 6 județe ale regiunii.

La începutul anului 2018 rata mortalității la nivel regional a fost de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,9). Județul cu cea mai scăzută rată a mortalității este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Sălaj a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai ridicată rată a mortalității din regiune (12,7).

Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest la începutul anului 2018 a fost negativă, de

-2,2 la mia de locuitori, subliniind depopularea regiunii din motive naturale, fiind însă sub nivelul național (-3,3). Toate județele din regiune urmează această tendință. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional și în toate cele 6 județe. În mediul urban situația este mai bună, doar în patru județe apărând valori negative: județele Bihor, Cluj, Maramureș și Satu Mare.

Pe intervalul studiat 2012-2018, rata mortalității infantile marchează o îmbunătățire, scăzând de la 8,4‰ la 7,2‰, dar este la un nivel mai ridicat decât media națională (6,4‰). Se remarcă o scădere ușoară a ratei în județele Bihor, Maramureș și Satu-Mare, însă în județele Cluj, Bistrița și Sălaj, rata mortalității infantile a crescut în anul 2018 comparativ cu anul 2012. În județul Sălaj în anul 2018 a fost înregistrată o rată a mortalității infantile mai ridicată (11,1 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii) decât media regională (7,2 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii). Cel mai ridicat nivel al mortalității infantile se înregistra, în 2018, în Sălaj (11,1‰), iar cel mai scăzut în Cluj (6‰).

a.Sănătate

Starea de sănătate a populației poate fi ilustrată prin: mortalitatea ridicată, nivelul scăzut al speranței de viață și al speranței de viață sănătoasă (cu 13 ani mai scăzut decât cel al speranței de

viață), rate ridicate de morbiditate și mortalitate infantilă. O situație specială a fost semnalată în zonele rurale izolate unde accesul persoanelor în vârstă și cu handicap la serviciile medicale de calitate este mai dificil. În regiune se manifestă importante discrepanțe intra-regionale în ceea ce privește accesul la serviciile medicale.

În anul 2018, la nivelul regiunii au fost înregistrate 32.560 de decese. În ceea ce privește rata mortalității infantile, în regiunea Nord-Vest s-au înregistrat 3,8 născuți morți la 1.000 născuți. În mediul rural, rata mortalității infantile (4,1 născuți morți la 1.000 născuți) este mai ridicată decât în mediul urban (3,4 născuți morți la 1.000 născuți).

Cauze	Număr decese 2018	Procent decese 2018
Boli infecțioase și parazitare	393	1,20%
Tuberculoza	87	0,26%
Tumori	6883	21,13%
Boli endocrine, de nutriție și metabolism	139	0,42%
Diabet zaharat	112	0,34%
Tulburări mentale și de comportament	30	0,09%
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexele sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	274	0,84%
Boli ale aparatului circulator	18215	55,94%
Boala ischemică a inimii	8284	25,44%
Boli cerebro-vasculare	4640	14,25%
Boli ale aparatului respirator	2115	6,49%
Boli ale aparatului digestiv	1861	5,71%
Boli ale aparatului genito-urinar	615	1,88%
Sarcină, naștere și lăuzie	2	0,006%
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	59	0,18%
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	80	0,24%
Leziuni traumatice, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	1227	3,76%
Alte cauze	667	2,04%
Total	32560	-

Tabelul 4. Decedați pe cauze de deces în regiunea Nord-Vest (2018)

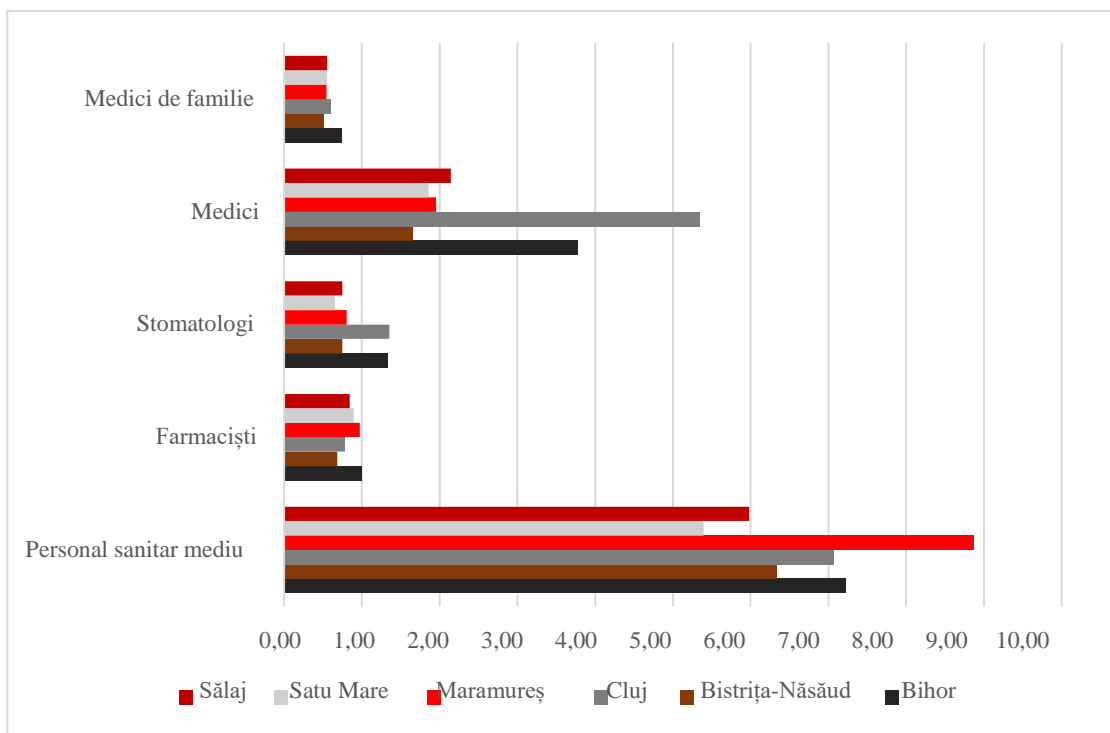
Problematika sănătății prezintă o serie de provocări care necesită o abordare strategică la nivel european, și anume: îmbătrânirea populației care modifică modelele de îmbolnăvire și de îngrijire medicală; posibilele amenințări la adresa sănătății din domeniile pandemiilor,

incidentelor fizice și biologice și bioterorismului și dezvoltarea rapidă a noi tehnologii care revoluționează modul de anticipare, prevenire și tratare a bolilor.

Domeniul sănătății din perspectiva calității vieții se referă atât la starea de sănătate cât și la serviciile de îngrijire a sănătății (acces, utilizare, caracteristici, etc.). De asemenea, se pot include în acest domeniu și atitudinile și valorile referitoare la sănătate, care contribuie la starea de sănătate, precum și elemente care țin de stilul de viață adoptat (comportamente de risc, de prevenire, tipul alimentației, practicarea de exerciții fizice etc.).

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ. Municipii precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare sau Marghita și-au echipat unități spitalicești cu aparatură pentru telemedicină urmând să ofere acest tip de serviciu. Investițiile continue în sistemul de sănătate a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel în anul 2018, în regiune se înregistrau 8.342 medici, 2.665 stomatologi, 2.235 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 18.024 de persoane. Din totalul medicilor (13,76% din numărul acestora la nivel național), 2.433 își desfășoară activitatea în mediul privat.

Accesul direct la un specialist este posibil în cazul anumitor afecțiuni și există dovezi de utilizare excesivă a serviciilor de ambulanță, ocolindu-se asistența medicală primară.

Fragmentarea este mărită de faptul că asistența ambulatorie specializată (pentru pacienții care nu necesită internare) este asigurată printr-o rețea de ambulatorii de spital, policlinici, centre medicale specializate, centre de diagnostic și tratament și cabinete individuale ale medicilor specialiști.

Serviciile de îngrijire medicală cu internare sunt asigurate printr-o rețea mare de spitale, dar în ciuda direcției centrale puternice, spitalele variază în ceea ce privește dimensiunea, competențele și zonele pe care le deservește. Serviciile de sănătate publică sunt furnizate prin autoritățile județene de sănătate publică și alte instituții specializate care furnizează anumite servicii de sănătate publică în cadrul sistemului de asistență medicală primară, dar, din nou, fără o puternică funcție de coordonare sau prevenire.

Există inegalitate în ceea ce privește accesul la asistență medicală, cu diferențe între diferite grupuri socioeconomice (șomerii și liber profesioniștii, pensionarii, lucrătorii din agricultură și populația romă) și între zonele urbane și rurale.

a) Educație

Grad de cuprindere în învățământ

Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest înregistrează alături de regiunea Vest și Centru cel mai ridicat grad de cuprindere în sistemul de învățământ a populației școlare din grupa de vârstă 3-23 de ani, (excepție făcând regiunea București –Ilfov). Dintre județele Regiunii Nord-Vest județul Cluj a înregistrat cel mai ridicat grad de cuprindere situându-se mult deasupra celorlalte județe ale regiunii cu o medie a gradului de cuprindere de 109,4% (ca urmare a migrării populației școlare din mediul rural în mediul urban). Județul Bihor s-a situat pe locul 2, cu o medie a gradului de cuprindere, în perioada analizată, de 74%, iar toate celelalte județe ale regiunii nu au depășit o medie a gradului de cuprindere de 61%.

Din analiza gradului de cuprindere în învățământ a grupei de vârstă 3-23 de ani pe medii de rezidență se constată aceeași tendință, cu precizarea că județul Cluj fiind cel mai urbanizat județ al regiunii Nord- Vest, a înregistrat în perioada analizată cel mai mare grad de cuprindere care a crescut an de an ajungând în anul școlar 2017-2018 la 158,7%, pentru mediul urban. Pentru mediul rural, județul Sălaj a obținut cel mai mare grad de cuprindere în învățământ a populației pentru grupa de vârstă 3-23 de ani, de 45,6%.

Analiza datelor statistice a scos în evidență faptul că evoluția ratei nete de cuprindere în învățământ pentru nivelul primar în regiunea Nord-Vest, a fost comparabilă cu cea la nivel național, urmând același trend, descrescător începând din anul școlar 2010-2011, identificat la nivelul tuturor regiunilor, până în anul 2016-2017. Începând cu anul școlar 2017-2018 se înregistrează o ușoară creștere la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare. Comparativ cu rata netă de cuprindere la nivel național (85,6%), rata netă la nivelul regiunii Nord-Vest (84,6%), este mai scăzută cu 1 punct procentual.

Regiunile Centru și Sud-Est înregistrează, în cadrul învățământului primar, cele mai mari rate nete de cuprindere la nivelul anului școlar 2017-2018 (86,6%), mai mari decât cea la nivel național (85,6%).

Rata abandonului școlar este în creștere și în regiunea Nord-Vest dar și la nivel național. Câțiva factori sunt sărăcia și dezavantajarea în cadrul unor segmente ale populației, migrația părinților și implicit a copiilor către alte țări, decalajul tot mai mare între mediul rural și urban în ceea ce privește asigurarea dreptului la educație, preocuparea scăzută din partea unor cadre

didactice pentru diferențierea învățării în raport cu nevoile elevilor și tendința de a muta procesul de învățământ de la școală acasă.

Media ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani), la nivel național (18,1%) și la nivel regional (16,3%) rămâne mult mai ridicată decât media europeană (10,6%) calculată în anul 2017. Rata este alarmant de ridicată în zonele rurale (27,1 %) și în rândul romilor (77%, conform European Union Agency for Fundamental Rights - FRA).

Calitatea serviciilor din cadrul educației este influențată în mare parte de reorganizarea rețelei școlare, dar și din cauza fluctuațiilor cadrelor didactice și prezența personalului necalificat sau care își desfășoară activitatea pe alte posturi decât cele pentru care este specializat, fenomen extrem de prezent mai ales în zonele sărace sau rurale. Programa școlară neadaptată cerințelor diferitelor vârste și interese ale elevilor, conținuturile bazate pe memorare, volum mare de noțiuni, concepte, capacități reduse de adaptare la lumea exterioară dar și o permanentă schimbare și lipsa unor politici coerente în ceea ce privește sistemul de învățământ influențează în mod negativ calitatea serviciilor școlare.

Niveluri de instruire		Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017
Învățământ primar și gimnazial	Romania	1,4	1,5	2	1,8	1,6	1,7
	Nord-Vest	1,2	1,2	1,6	1,7	1,7	1,5
Învățământ primar	Romania	1,1	1,3	1,8	1,7	1,5	1,6
	Nord-Vest	0,9	1	1,4	1,6	1,4	1,4
Învățământ gimnazial	Romania	1,7	1,9	2,1	2	1,8	1,8
	Nord-Vest	1,4	1,5	1,8	1,9	1,9	1,7
Învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Romania	2,9	2,9	3,5	3,6	2,6	2,6
	Nord-Vest	3	3,1	3,2	3	2,4	2,2
Învățământ postliceal și de maștri	Romania	8,9	7,9	10,7	9,7	10	9,2
	Nord-Vest	9,1	10,1	11,3	12,1	10,8	10,1

Tabelul 5. Evoluția ratei abandonului în învățământul preuniversitar la nivel național și regional, 2012-2017 (%)

d) Resursele de muncă și formarea profesională

Populația activă civilă din regiunea Nord-Vest număra 1210,3 mii persoane în 2018, reprezentând o rată de activitate de 56,6%. În perioada analizată (2012-2018), populația activă crește, fără a atinge nivelul anului 2002.

În tot intervalul analizat populația activă la femei a fost mai scăzută decât la bărbați, rata de activitate fiind în anul 2017 de 77,3% la bărbați și 60,3% la femei. Analiza pe medii rezidențiale arată faptul că rata de activitate în mediul urban a fost de 69,7% în anul 2017, în timp ce în mediul rural, aceasta este de 67,8%; în intervalul analizat rata de activitate pe medii rezidențiale a avut valori mai mari în mediul rural decât în mediul urban, dar începând cu anul 2013 se înregistrează creșteri în mediul rural în raport cu mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de activitate în regiunea Nord-Vest era cu 1,6% mai mare decât rata de activitate la nivel național.

În ceea ce privește rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, aceasta este cea mai dezavantajată grupă de vârstă având o pondere de 26,4 % în totalul populației, fiind mai ridicată pentru bărbați (30,8%) și mai mică în mediul urban decât în rural, 33% față de 20,1%), respectiv 20.1% fata de 33%.

În anul 2017, în Regiunea Nord-Vest rata de ocupare a populației cu vârsta de muncă (15-64 ani) a fost de 66,3%, cu 2,3% mai mare decât în anul 2016, cea mai mare din tot intervalul analizat, populația ocupată fiind de 1187 mii persoane.

În ceea ce privește rata de ocupare la bărbați, aceasta a fost mai mare decât la femei pe tot intervalul analizat, în anul 2017 fiind 77,2% , față de 58,3% la femei. Rata de ocupare în mediul urban în 2017 era de 67,7% față de 64,6% în mediul rural. Comparativ cu nivelul național rata de ocupare în regiunea Nord-Vest este mai mare cu 2,4%.

Nivelul ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă se situează la o distanță de 5,7 puncte procentuale față de ținta națională de 70% stabilită pentru anul 2020 (Ținta EU a ratei de ocupare a populației 20-64 ani pentru 2020 stabilită prin Strategia Europa 2020 este de 75%).

Din analiza nivelului de educație, rezultă că în perioada analizată (2008-2017), rata de ocupare cea mai ridicată, s-a înregistrat la grupa de vârstă 35-44 ani, cu valori cuprinse în intervalul 28-30% , în anul 2017 rata de ocupare fiind de 28,7%. În cadrul acestei grupe, ponderea populației ocupate cu nivel de studii mediu și superior este sensibil egală, în anul 2017 fiind de 30,8 pentru

nivelul de studii superior și 27, 8 pentru nivelul de studii mediu. Ponderea populației cu nivel de studii scăzut, deși în anul 2008 era de numai 14%, aceasta a crescut anual, ajungând la 27,1% în anul 2017.

Conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018, grupa de vârstă 25-34 ani este a doua ca pondere în ceea ce privește populația ocupată, cu valori cuprinse în intervalul 25-28% și valoarea de 25,3% în anul 2017. În cadrul acestei grupe, pentru nivelul de educație superior s-au înregistrat valori de peste 40% până în anul 2014 și cu puțin sub 40% în intervalul 2015-2017; pentru nivelul de studii mediu și scăzut valorile fiind aproape egale (22% și 22,3%) în anul 2017. Tot la acesta grupa de vârstă, 25-34 ani, se înregistrează rata șomajului cea mai scăzută.

Creșterea ratei de ocupare a persoanelor cu studii superioare de la 14,5% în 2008 la 20% în 2017 (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018) poate fi interpretată ca o tendință de îmbunătățire a calității locurilor de muncă și a anticipării estimărilor anului 2020, cu privire la continuarea tendinței de creare de locuri de muncă care să solicite un nivel de educație ridicat, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total populație ocupată trebuie să își continue evoluția ascendentă. Rata de ocupare la femei cu studii superioare a fost de 24% în 2017 față de numai 16% la bărbați, în schimb în cazul studiilor medii și a celor cu nivel scăzut de educație rata de ocupare a fost mai mare la bărbați.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2017 indică diferențe substanțiale între rural și urban:

- ✓ doar 6 % din populația ocupată din mediul rural are studii superioare, față de 31% în mediul urban
- ✓ 54% din populația ocupată din mediul rural are un nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) - față 61% în mediul urban.
- ✓ mare parte din populația ocupată din mediul rural (38%) are un nivel scăzut de educație(gimnazial/primar sau mai puțin) - față de numai 6% în urban.

Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă arată faptul că în anul 2017 grupa de vârstă 35-44 ani are gradul cel mai mare de ocupare pe piața muncii (85%) (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018) urmată de grupa 45-54 ani și grupa 25-34 ani.

Cel mai mare număr de persoane inactive se află în grupa de vârstă de peste 65 de ani (91,4%) și

15- 24 ani (73,6%) (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018).

Rata șomajului BIM era de 3,7% în anul 2017, în scădere față de anii 2015 și 2016, când rata șomajului era de 4,6% , respectiv 4,3%, rata șomajului în 2017 (3,7%) fiind comparabilă cu cea din 2008 (3,8%), înaintea crizei economice și cu 1,2% mai mică decât rata șomajului BIM la nivel național. De altfel pe tot intervalul analizat 2012-2017, rata șomajului în regiunea Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național.

Din analiza evoluției șomajului de lungă durată, care s-a analizat în intervalul 2008-2017, în regiunea Nord-Vest, rezultă faptul că numărul de șomeri a scăzut în intervalul 2015-2017, înregistrându-se un număr de 15,7 mii persoane șomeri în 2017, în scădere cu 7000 față de anul 2016 și cu 9000 față de anul 2015. Cel mai mare număr de șomeri s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, datorită crizei economice.

Analizând situația în comparație cu celelalte regiuni, rezultă că regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea între regiuni, după București-Ilfov și regiunea Vest, în ceea ce privește numărul de șomeri de lungă durată.

În ceea ce privește evoluția ratei șomajului de lungă durată, Regiunea Nord-Vest se situează la mijlocului clasamentului între regiuni, cu o rată a șomajului de 1,3% în 2017, în scădere față de anii

2015 și 2016, cele mai mare valori înregistrându-se în anii 2010 și 2011, iar cea mai mică în anul 2008, de 1,1 %. Comparativ cu nivelul european (3,4%) și nivelul național (2%), rata șomajului în regiunea Nord-Vest în tot intervalul analizat, dar și în anul 2017 se află sub nivelul acestora.

În anul 2017, rata șomajului avea nivelul cel mai ridicat (18,3%) în rândul tinerilor (15-24 ani). Șomajul a afectat în măsură mai mare absolvenții învățământului mediu și scăzut, pentru care rata șomajului a fost de 5,1%, respectiv 6,8%, mai mare comparativ cu rata înregistrată pentru șomerii cu studii superioare (2,4%). (*sursa: INS-Forța de muncă în România, ocupare și șomaj 2017*)

Cea mai mare rată a șomajului în rândul tinerilor s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, când au fost atinse valori de 10,8%, respectiv 12,8%. Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest are cea mai mică rată a șomajului în rândul tinerilor în anul 2014, depășind și regiunea București-Ilfov.

Pe medii rezidențiale, rata șomajului a fost mai mare în mediul urban comparativ cu mediul rural, pe tot intervalul analizat.

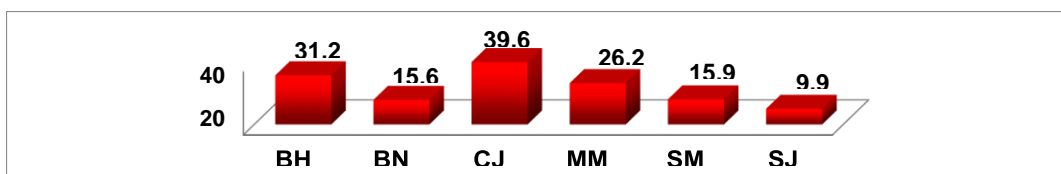
În ceea ce privește rata șomajului în rândul tinerilor, se remarcă faptul că rata șomajului la femei și bărbați a oscilat în tot intervalul analizat, astfel în intervalul 2014-2016, șomajul în rândul femeilor a fost mai mare decât la bărbați.

În anul 2018, în regiunea Nord-Vest, s-a înregistrat un număr mediu de 691.451 salariați, reprezentând 13,64% din numărul mediu de salariați la nivelul țării (5068.063 salariați).

Conform proiecției Comisiei Naționale de Prognoză, numărul salariaților va crește în anul 2021 în toate regiunile țării comparativ cu anul 2016. Cele mai mari creșteri se vor înregistra în regiunea București- Ilfov, urmată de regiunile Nord-Vest și Centru.

Creșterea numărului mediu de salariați la nivelul regiunii cu 138,4 mii persoane, urmare a dezvoltării economice aduce pe locul al doilea la nivel național regiunea Nor-Vest, după regiunea București-Ilfov. Creșterea numărului mediu de salariați va fi mai mică la nivelul regiunilor Sud-Est (92,6mii persoane) și Sud-Vest Oltenia (74,6 mii persoane). Evoluția prognozată pe regiunile de dezvoltare la nivel național, până în anul 2021, este reprezentată în figura de mai jos:

În regiunea Nord-Vest numărul salariaților va ajunge la 788 mii persoane cu peste 138,4 mii persoane mai mult față de 2016, reprezentând o creștere cu 21,3%. În cadrul județelor din regiunea Nord-Vest cele mai mari creșteri ale numărului de salariați se vor înregistra în județele: Cluj (cu 39,6 mii persoane), Bihor (cu 31,2 mii persoane) și Maramureș (cu 26,2 mii persoane).

Cele mai mici creșteri sunt prognozate pentru județele Sălaj (cu 9,5 mii persoane) și Bistrița-Năsăud (cu 15,6 mii persoane).

Figura 15. Creșterea numărului mediu de salariați în 2021 față de 2016, în județele Regiunii Nord-Vest.(mii persoane)

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoză, Proiecția principalilor indicatori economico-sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

Analiza creșterilor procentuale prognozate la nivelul județelor regiunii Nord-Vest, evidențiază cea mai mare creștere, cu 27,3%, în județul Maramureș urmat de județul Bistrița-Năsăud cu 24,3% și Sălaj cu 22,1%. Comparativ, județul Cluj care are cea mai mare creștere numerică prognozată, realizează o creștere procentuală de 18,8%, față de 2016, având în vedere că are cel mai mare număr mediu de salariați dintre județele regiunii.

Atât la nivel european, cât și la nivel național, se remarcă importanța din ce în ce mai mare acordată formării profesionale continue. Acesta nu este privită numai ca o modalitate de dezvoltare personală a angajaților, ci devine o investiție superioară în dezvoltarea capitalului uman. Rata de participare la cursuri și traininguri a fost, în anul 2018, de 0,9%, sub media națională (1,5%) și europeană (10,7%). Regiunea Nord-Vest înregistrează rezultate nesatisfăcătoare din perspectiva acestui indicator, care măsoară învățarea pe tot parcursul vieții prin participarea la traininguri formale sau non-formale. Din păcate, în intervalul de timp analizat, se constată că la nivelul regiunii Nord-Vest, rata de participare a scăzut de la 1,4% în 2008 la 0,9% în 2018. Conform datelor de pe site-ul Autorității Naționale pentru Calificări la sfârșitul anului 2018 existau 379 de centre de formare profesională, publice și private, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, oferind peste 1.360 de cursuri de inițiere, specializare, perfecționare sau calificare abordând 313 domenii. Forma de organizare juridică a furnizorilor de formare, precum și domeniile în care se organizează cursuri sunt extrem de variate.

d) Combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale

Gradul de sărăcie și de excluziune socială din România a ajuns în 2018 la 32,5% din populație, în scădere față de anul precedent, când acest indicator se afla la 35,7%.

Per ansamblu, conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest și sub media națională. Față de 2012, indicatorul a scăzut în 2018 cu aproximativ 11 puncte procentuale.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UE	24,8	24,6	24,4	23,8	23,5	22,4	21,7
România	43,2	41,9	40,3	37,4	38,8	35,7	32,5
Nord-Vest	33,5	32,3	32,1	28,0	29,3	26,4	22,3

Tabelul 6. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în populația totală (%)

În ultimii ani a crescut frecvența gospodăriilor formate din părinți singuri, un adult cu unul sau mai mulți copii. Dacă veniturile pe care le realizează părinții sunt mici, prezența copiilor amplifică riscul de sărăcie. Este cazul gospodăriilor de agricultori sau șomeri, precum și a celor de salariați ocupați în activități slab remunerate, în economia subterană, persoane cu un nivel scăzut de instruire și pregătire profesională, cunoscut fiind că și numărul mai mare de copii este asociat, în general, cu nivelul scăzut de educație. În plus, părinții „săraci”, cu venituri mici sau care trăiesc din agricultură nu-și permit să își trimită copiii la grădiniță sau școală, ba chiar îi folosesc la muncile câmpului.

Numărul copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate a crescut cu 5% față de anul 2008, iar județele cu cel mai mare număr de copii cu părinți plecați în străinătate au rămas aceleași, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Regiune/Județ	cu ambii părinți plecați	cu un singur părinte	cu părinte unic susținător	T o t a l
România	17.425	64.701	12.770	94.896
Nord-Vest	1.744	7.603	850	10.197
Bihor	166	883	156	1.205
Bistrița-Năsăud	504	1.967	143	2. 614
Cluj	265	1.038	91	1.394
Maramureș	573	1.965	265	2.803
Satu Mare	146	831	146	1.123
Sălaj	90	919	49	1.058

Tabelul 7. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 1.01.2018

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, 2018

La nivel european tinerii din grupa de vârstă 16-24 de ani sunt categoria cea mai expusă riscului de sărăcie din mai multe motive: fie părăsesc sistemele de protecție socială și nu se pot încadra cu succes în societate, fie se află încă în întreținerea familiei, sau chiar contribuie la întreținerea fraților mai mici, fie sunt elevi sau studenți, care au finalizat doar studii medii/școli

profesionale, fie au terminat învățământ superior și nu-și găsesc loc de muncă.

Numărul pensionarilor agricultori este în scădere, atât ca urmare a mortalității ridicate în rândul acestei categorii de pensionari, cât și ca urmare a restructurării activității economice din sectorul primar din România. În perioada 2005-2011, atât pensionarii din agricultură cât și cei asigurați social de stat au înregistrat o scădere de 33.441 persoane, respectiv 6.610 persoane. Pensia medie lunară a înregistrat creșteri în perioada 2012-2018, diferențierile la nivel regional fiind destul de mici, întrucât deciziile de majorare a pensiilor sunt luate la nivel național (pensia medie a crescut și pentru că numărul pensionarilor cu pensii mici a scăzut în numărul total de pensionari).

Așadar din analiza situației existente rezultă scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială și de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională și pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din țară. Totuși, la nivel național, indicatorii excluziunii sociale sunt alarmanți, deci relativă bună poziționare a Regiunii Nord- Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele dintre cei foarte bogați și cei foarte săraci fiind în continuare foarte mari. Așadar este nevoie de măsuri de incluziune activă, precum și de măsuri de protecție și asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit și asistență socială) și faptul că la nivel local nu există structuri responsabile cu incluziunea socială (în timp ce există pentru asistență socială).

e. Infrastructura

Capitolul analizează starea diferitelor tipuri de infrastructuri din regiune, precum infrastructura de transport rutieră, feroviară și aeriană (împreună cu o analiză a conectivității la rețeaua TEN-T din perspectivă teritorială), infrastructura de transport public urban, infrastructura stradală, infrastructura de utilități (cu excepția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, care se tratează la capitolul 6. Mediu), infrastructura de telecomunicații, precum și infrastructura socială, infrastructura pentru situații de urgență, infrastructura de sănătate, infrastructura de învățământ, infrastructura CDI, infrastructura de cultură, respectiv fondul de locuințe.

Infrastructura de transport regional

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu trece nici unul din culoarele inițiale paneuropene **IV** (Berlin - Praga - Budapesta - Arad - Constanța - Istanbul), **V** (Venice -

Trieste/Koper - Ljubljana - Maribor - Budapesta - Uzhhorod - Lviv - Kiev) și IX (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov

- Gomel - Kiev - Ljubashevka - Chișinău - București - Dimitrovgrad – Alexandroupolis). Proiectul Uniunii Europene TEN-T a definit ulterior 30 de axe prioritare¹⁶, dintre care axele 7 – rutieră și 22 – feroviară sunt cele care ar putea să racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport cu mențiunea că din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii.

Accesibilitatea insuficientă este suplinită temporar prin patru aeroporturi (din care trei sunt în rețeaua globală TEN-T) care necesită investiții semnificative pentru operare.

g. Infrastructura rutieră

În Regiunea Nord-Vest, infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală se limitează la segmente pe Turda-Sebeș (E81) și Turda-Luna (E60), aprox. 33 km. Rețeaua TEN-T centrală traversează partea sudică a regiunii și unește Alba Iulia de Câmpia Turzii și Târgu-Mureș continuând spre Regiunea de Dezvoltare Nord-Est.

Pe rețeaua TEN-T globală se regăsesc peste 420 km care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest,

astfel:

- Dinspre Regiunea Vest spre Municipiul Oradea (de-a lungul drumului european E671, spre Municipiul Marghita de-a lungul drumului național DN19E, spre Municipiul Zalău de-a lungul drumului național DN19B, spre Municipiul Cluj-Napoca și Municipiul Turda de-a lungul drumului european E81, unde se intersectează cu rețeaua TEN-T Core rutieră;
- Din Satul Halmeu (județul Satu Mare), spre Municipiul Satu Mare și Municipiul Carei de-a lungul drumului E671, spre Orașul Tășnad de-a lungul drumului național DN1F, spre Municipiul Zalău de-a lungul drumului european E81, unde se întâlnește cu tronsonul menționat anterior (parte din rețeaua TEN-T Comprehensive).

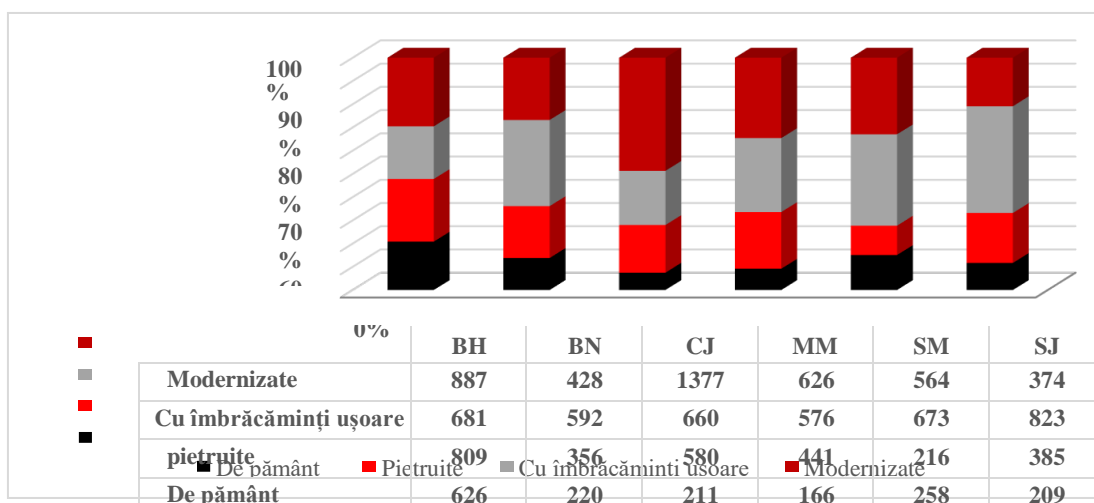
O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2018, lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest a fost de 12.738 km, respectiv 14,8% din totalul drumurilor la nivel național. Se remarcă o creștere a infrastructurii rutiere în anul 2018 față de anul 2012 cu 1,47%, puțin sub media de 2,43% înregistrată la nivel național. Cea mai mare creștere s-a

înregistrat în județul Cluj (3,97%).

Din totalul drumurilor din regiune, 18.6% sunt proprietate publică, fiind administrate de Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere din România (CNAIR), restul de 81,4% fiind în administrarea consiliilor județene sau locale (comunale).

Din totalul de 12.738 km, doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%. Drumurile naționale în Regiunea nord-vest acopereau o rețea de 2.369 km, din care 2.218 km sunt modernizate.

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide și autostrăzi. Conform datelor puse la dispoziție de DRDP Cluj, la începutul anului 2020 doar o parte (60,48 km) din autostrada A3 Transilvania (Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov) este executată și este deschisă pentru circulație, urmând ca 5,35 km (Suplacu de Barcău-Borș) să fie dați în folosință până la sfârșitul anului. Din autostrada A10 (Sebeș-Tura), doar 7,7 km se regăsesc pe teritoriul regiunii, la care se adaugă 5 km de bretele de legătură la nodul Turda.. Soarta executării celorlalte tronsoane este incertă în contextul concentrării fondurilor publice alocate autostrăzilor pentru axele prioritare trans-europene și nodurile cheie (nici unul neaflându-se în regiune de pe lista adoptată de Consiliul pentru Transport al U.E.).

Figura 16. Lungimea rețelei de drumuri din Regiune, pe tipuri, 2018 (%)

Sursa: INS Tempo on-line

Rețeaua de drumuri însumează un total de 12.738 km, din care 1.690 km nu se prezintă în condiții de utilizare optime. Doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un

procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%.

Conform INS, în anul 2018, **drumurile naționale** în Regiunea Nord-Vest acopereau o rețea de 2.369 km, din care 2.218 km sunt modernizate.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
România	15.645	15.956	16.172	16.557	16.600	16.701	16.818
Regiunea Nord-Vest	2.042	2.098	2.135	2.162	2.188	2.188	2.218
Regiunea CENTRU	2.222	2.297	2.413	2.453	2.462	2.463	2.506
Regiunea NORD-EST	2.451	2.466	2.468	2.470	2.467	2.475	2.495
Regiunea SUD-EST	2.050	2.059	2.058	2.067	2.067	2.068	2.073
Regiunea SUD-MUNTENIA	2.050	2.728	2.738	2.742	2.747	2.752	2.759
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	335	342	342	342	342	342	350
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1.894	1.902	1.917	19.24	1.930	1.976	1.987
Regiunea VEST	1.946	2.064	2.101	2.397	2.397	2.437	2.430

Tabelul 13. Evoluția drumurilor naționale modernizate (km), 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

Conform INS, în anul 2018, lungimea rețelei de **drumuri județene** din Regiunea Nord-Vest atingea 5.222 km, din care 1.427 km modernizați, 2.761 km cu îmbrăcămînți ușoare rutiere, 777 km pietruți și 257 km de pământ.

În perioadele anterioare de programare, modernizarea/reabilitarea drumurilor județene a fost o prioritate. Astfel, peste 327 km de drumuri județene au fost reabilite/modernizate prin Programul Operațional Regional (POR) 2007-2013, Axa 2: „Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport” (conform Raportului final de implementare 2007-2013). În perioada 2014-2019 sunt în curs de modernizare încă 1.100 km de drumuri județene, prin POR 2014-2020 Axa 6 „Îmbunătățirea infrastructurii de importanță regională, precum și a sistemelor de transport durabile” (conform datelor furnizate de OI ADR Nord-Vest).

Cu toate acestea, conform INS, la nivelul anului 2018, procentul drumurilor modernizate din total drumuri județene din Regiunea Nord-Vest a fost cel mai mic la nivel național (27%, față de 56% în Regiunea Centru). Drumurile județene modernizate din regiune au reprezentat doar 10% din totalul drumurilor județene modernizate la nivel național.

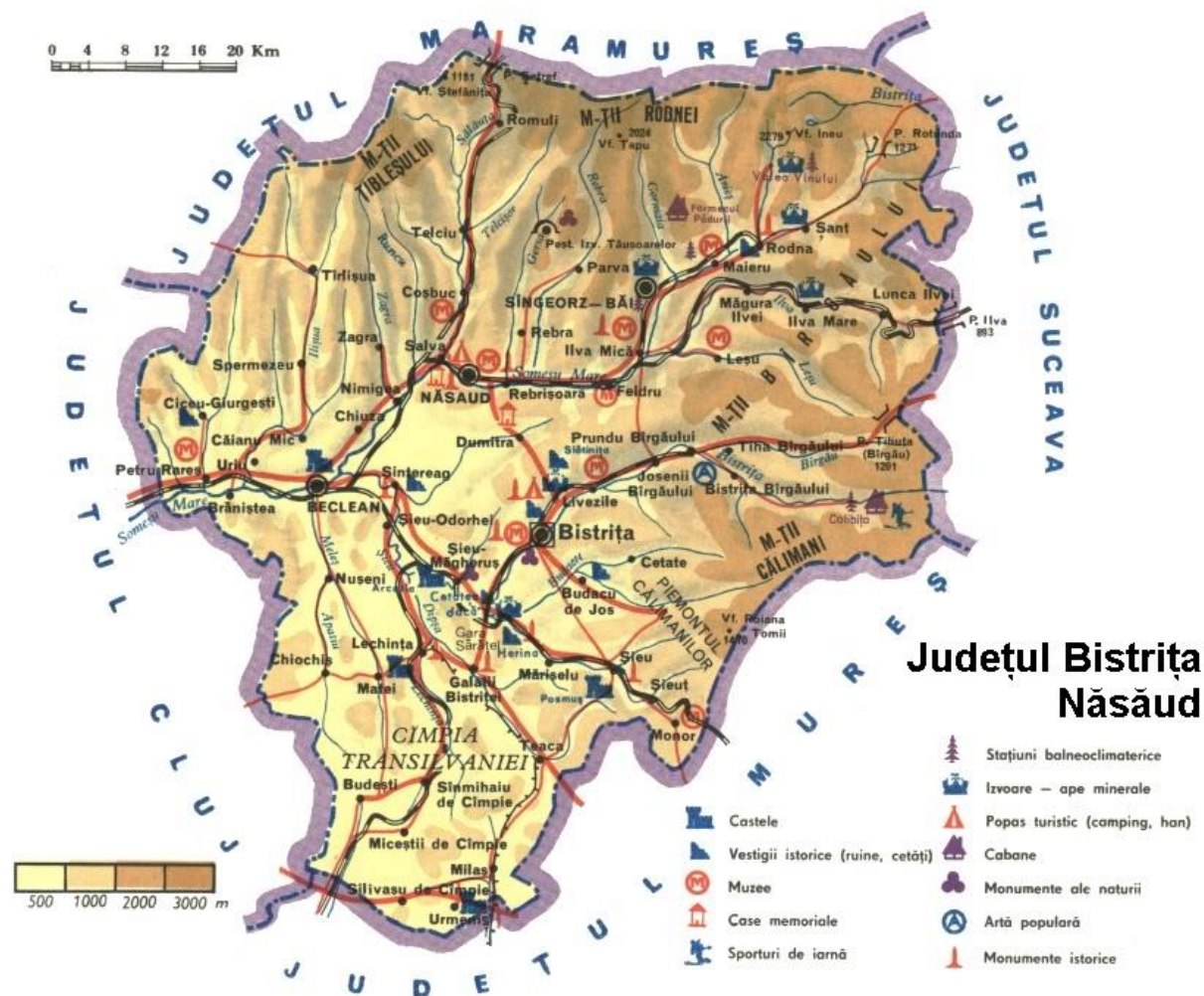
Conform INS, în 2018, din totalul de 5.147 km **drumuri comunale**, doar 611 km au fost modernizați,

1.111 km au îmbrăcămînți ușoare rutiere, 1.992 km sunt pietruți și 1.433 km sunt de pământ, ceea ce duce la concluzia că starea drumurilor comunale este degradată și cu soluții tehnice

depășite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare (precum sunt Sălajul și Bistrița-Năsăud).

5. Județul Bistrița-Năsăud: scurtă prezentare:

Bistrița-Năsăud (în maghiară *Beszterce-Naszód megye*, în germană *Kreis Bistritz-Nassod*) este un județ în Transilvania, România. A fost înființat în anul 1968 prin reorganizarea teritorială a Regiunii Cluj (din raioanele Bistrița și Năsăud). Cea mai mare parte a teritoriului județului de azi a făcut parte mai devreme din Județul Năsăud (interbelic), respectiv din Comitatul Bistrița-Năsăud (antebelic). Reședința și centrul cultural, educațional și economic a județului este municipiul Bistrița. Județul este împărțit, din punct de vedere administrativ, într-un municipiu, 5 orașe și 59 de comune cu 232 de sate. Se învecinează cu județele Cluj, la vest, Maramureș, la nord, Suceava, la est și Mureș la sud.

Localități reprezentative:

- Municipiul Bistrița

- **Orasul Beclean**
- **Orasul Nasaud**
- **Orasul Sangeorz Bai**

Infrastructura de transport și utilități

2.1. Infrastructura rutieră și feroviară

Infrastructura rutieră

Județul Bistrița-Năsăud dispune de o rețea de drumuri publice în lungime totală de 1581 (2011) km dintre care 321 km reprezintă drumuri naționale. Din totalul drumurilor publice 380 km sunt drumuri modernizate în anul 2010, iar 369 km sunt drumuri modernizate în anul 2011, în majoritate porțiuni ale unor șosele de interes național și internațional (289 km drumuri naționale la nivelul anului 2011). În interiorul județului, legăturile sunt asigurate de 1279 km de drumuri județene și comunale (2012), dintre care 83 km sunt modernizate, iar pe 404 km sunt acoperite cu îmbrăcămînți ușoare.

Densitatea rețelei rutiere a județului Bistrița-Năsăud este de **29,5 Km/ Km²** (2011). Acest nivel al densității rețelei rutiere plasează județul Bistrița-Năsăud la puțin sub nivelul la care se află media națională în anul 2011 (**35,1 Km/ Km²**). **Analiza densității drumurilor de toate categoriile pune în evidență diferențe notabile între diversele zone ale județului.** Diferențe majore apar însă comparativ cu diferitele regiuni dezvoltate din centrul și vestul Europei.

2.1. Creșterea infrastructurii rutiere în perioada 2005-2011 a fost de 1,05%, în timp ce media înregistrată la nivelul regiunii Nord-Vest a fost de 5%, iar la nivel național de 4,7%.

Tabelul 2.1. Lungimea drumurilor publice [km]:

Județ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bistrița-Năsăud	1505	1511	1539	1517	1510	1509	1581

Sursa: INS Tempo Online

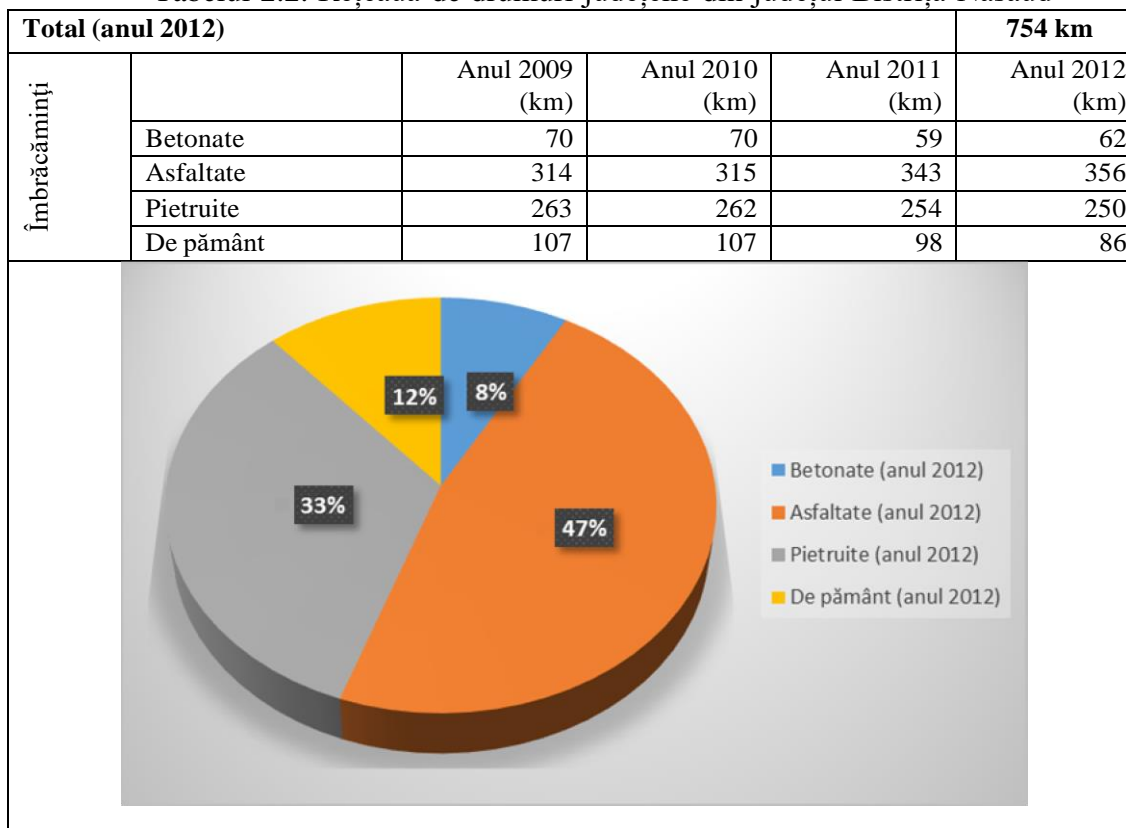
Situația îmbrăcămînților pe rețeaua de drumuri județene și comunale este prezentată în Tabelul 2.2. Situația drumurilor comunale, din punct de vedere al îmbrăcămînților, se prezintă în tabelul de mai jos (Tabelul 2.3). În Tabelul 2.4 este pusă în evidență ponderea rețelei de drumuri modernizate și cu îmbrăcămînți ușoare modernizate.

Problema majoră, în ceea ce privește infrastructura rutieră, este dată de **creșterea semnificativă a parcului auto, a traficului rutier (marfă și de persoane)** fapt ce impune modernizarea în continuare și întreținerea corespunzătoare a rețelei de transport rutier, atât pe drumurile naționale, cât și pe cele județene.

Alături de drumurile naționale sau județene o atenție aparte ar trebui să fie acordată drumurilor comunale sau forestiere având în vedere importanța acestora în valorificarea potențialului turistic, piscicol sau cinegetic de care dispune județul Bistrița-Năsăud.

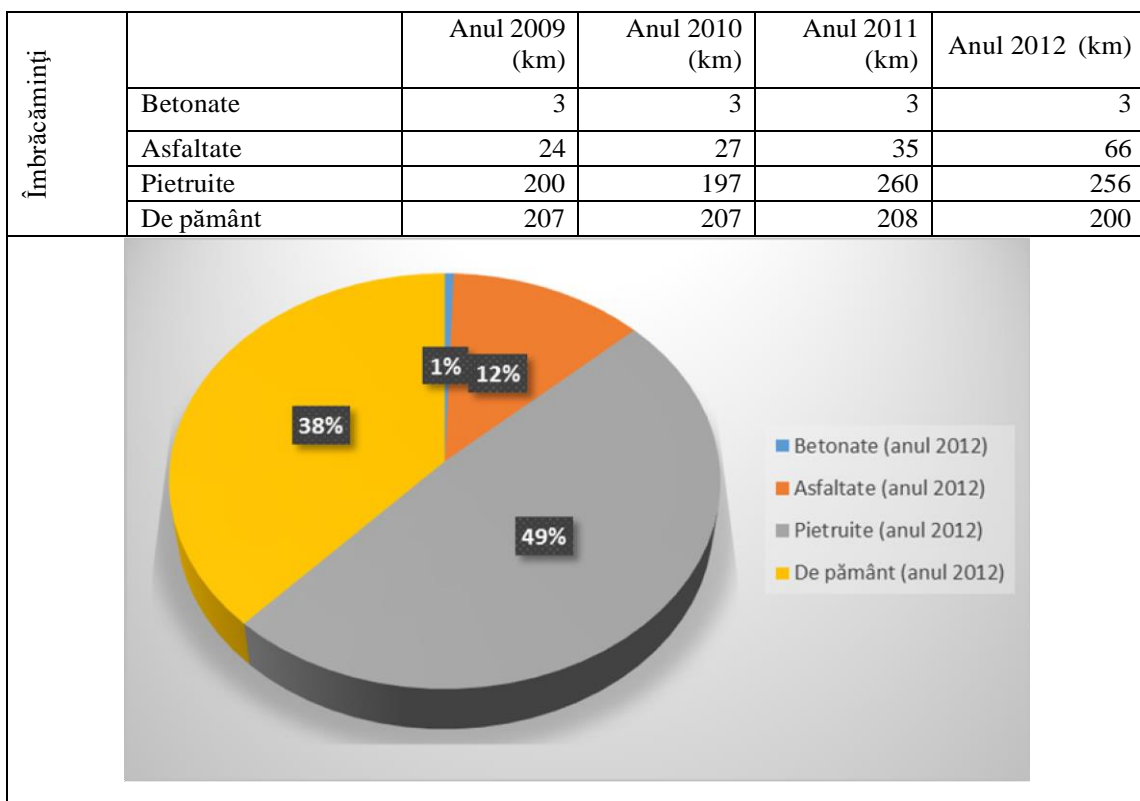
De asemenea se remarcă **o lipsă de capacitate rutieră și de infrastructură** (modernizări și lărgiri de drumuri, drumuri noi, tuneluri, căi de acces în regim de drum expres etc.) care să îi susțină dezvoltarea. Cu toate că activitatea economică crește constant nu există șosea de centură practicabilă pentru nici unul dintre orașele sau municipiul din județ, ceea ce obligă tot traficul de tranzit să treacă prin oraș.

Tabelul 2.2. Rețeaua de drumuri județene din județul Bistrița-Năsăud

Tabelul 2.3. Rețeaua de drumuri comunale din județul Bistrița-Năsăud

Total (anul 2012)	754 km
-------------------	--------

Tabelul 2.4. Ponderea rețelei de drumuri modernizate

Denumire date statistice	Detaliere date statistice	Valori [%]		
		2009	2010	2011
Ponderile rețelei de drumuri modernizate în rețeaua națională și regională	Total	1,9	1,5	1,4
		13,0	12,5	12,0
	Naționale	1,9	1,9	1,9
		14,9	14,7	14,4
	Județene și comunale	1,0	0,9	0,7
		9,2	8,6	7,5

• Infrastructura feroviară

Rețeaua de căi ferate care traversează județul Bistrița-Năsăud măsoară o lungime de 285,251 km, din care 179,627 km (161,527 km – linii simple și 18,100 km – linii duble) sunt electrificate, iar 105,624 km sunt linii ferate simple neelectrificate.

Serviciile feroviare sunt operate cu precădere de companiile de stat SNTFC CFR Călători S.A. și SNTFM CFR Marfă S.A., însă piața de transporturi feroviare de mărfuri a fost deschisă în România încă din 1998, iar primii operatori privați și-au început activitatea în 2000. În județul Bistrița-Năsăud două dintre rutele de călători, Sărmășel – Șieu Măgheruș

Bistrița Nord – Bistrița Bârgăului, au fost preluate de operatori privați Regio Trans, respectiv Via Terra Spedition.

Având o densitate de **59,8 km de cale ferata la 1.000 km²** (figura 2.1), județul Bistrița- Năsăud nu ajunge la nivelul statelor europene dezvoltate (Germania – 119,6 km la 1.000 km², Belgia – 110,8 km la 1.000 km²).

Figura 2.1. Rețeaua de căi ferate din județul Bistrița și legăturile cu celelalte județe

În Tabelul 2.5 sunt prezentate o serie de date privind lungimile simple ale liniilor de cale ferată ce străbat județul Bistrița-Năsăud.

Tabelul 2.5. Date privind lungimile simple ale liniilor de cale ferata din județ

Denumire date statistice	Valori [km]		
	2009	2010	2011
Lungimea rețelei de căi ferate	320	320	320
Lungimea simplă a liniilor de cale ferată electrificate	183	183	183
Lungimea simplă a liniilor de cale ferată cu ecartament normal – cu o cale	302	302	302

Alte rețele de transport și căi de comunicație

În județul Bistrița-Năsăud **nu există căi de comunicație naturale și nici căi de comunicație aeriene**. În județ nu există nici un aeroport, fapt pentru care nu sunt deservite linii aeriene naționale

și internaționale. În consecință, în județ nu se efectuează transport de pasageri sau de mărfuri pe calea aerului.

2.2 Rețeaua publică de distribuție/alimentare cu apă potabilă

Rețeaua de distribuție a apei potabile la nivelul județului este în lungime totală de 1.020,2 km (466,8 km la nivel urban; 553,4 km la nivel rural). Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile măsoară în municipiul pe care îl deserveste (Bistrița), 366,6 km și 100,2 km în cele 3 orașe.

În Tabelul 2.6 sunt puse în evidență date privind cantitatea de apă potabilă distribuită la nivelul județului Bistrița-Năsăud între anii 2009 și 2011.

Tabelul 2.6. Date privind cantitatea de apă potabilă distribuită în județul Bistrița-Năsăud

Denumire date statistice	Valori			Unitatea de măsură
	2009	2010	2011	
Volumul de apă potabilă	12727	11868	10310	mii m ³
Volumul de apă pentru uz casnic	6218	6638	5721	mii m ³
Volumul de apă potabilă/locuitor	0,04	0,03	0,03	mii m ³ /loc.

Figura 2.2. Stație nouă de tratare a apei Beclean (2013)

Rețeaua de distribuție a apei potabile din mediile urbane măsoară, 466,8 km (anul 2011), iar cea din zonele rurale are o lungime totală de 553,4 km (anul 2011). În perioada 2007-2013 s-au realizat sau sunt în curs de finalizare o serie de lucrări prevăzute în „Master Planul privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bistrița – Năsăud”, FAZA I - 2007-2013, după cum urmează:

1. Stație de tratare a apei: Beclean (Figura 2.2.)
2. Rețele de aducțiune apă potabilă:

- **Rețele noi:** Sărățel (0,3 Km), Șieu Odorhei (5,586 Km), Rebrîșoara - Năsăud (7,417 Km), Maieru – Anieș (3,146 Km);
- **Extindere de rețele:** Podirei – Șintereag (11,528 Km), Șintereag – Nimigea (9,254 Km), Nimigea – Cociu (11,488 Km), Căianu Mic (11,405 Km);
- **Reabilitare de rețele:** Bistrița – Crainimăt (8,166 Km).

3. Rețele de distribuție a apei potabile:

- **Rețele noi:** Sărățel (2,941 Km), Șieu Odorhei (6,495 Km), Șintereag (8,918 Km), Nimigea (20,714 Km), Cociu Mogoșeni (4,226 Km);
- **Extindere de rețele:** Beclean (0,573 Km), Căianu Mic (7,337 Km), Telciu (2,556 Km), Sângeorz Băi (1,620 Km), Maieru Anieș (Cormaia 2,071 Km, Maieru 0,344 Km);
- **Reabilitare de rețele:** Bistrița (12,721 Km), Bistrița (10,566 Km), Năsăud (8,016 Km), Telciu (5,435 Km), Sângeorz Băi (6,983 Km).

4. Stații de epurare a apelor uzate:

- **Stații de epurare noi la:** Beclean, Salva, Sângeorz Băi, Feldru;
- **Modernizarea Stație de Epurare** din Bistrița.

5. Colector de canalizare:

- **Investiție nouă:** Năsăud (3,32 Km), Bața (15,100 Km), Rodna (13,635 Km)

6. Rețele de canalizare:

- **Rețele noi:** Salva (11,363 Km), Maieru - Anieș (9,297 Km), Feldru (4,799 Km);
- **Extindere de rețele:** Beclean (4,615 Km), Braniștea Măluț (10,847 Km), Bața – Reteag (1,790 Km), Uriu (1,520 Km), Sângeorz Băi (16,347 Km);
- **Reabilitare rețele:** Bistrița (8,677 Km), Sângeorz Băi (1,150 Km).

Investițiile au fost realizate prin *Proiectul „Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița - Năsăud”* finanțat pe **Programul Operațional Sectorial Mediu**, în valoare de **344.328.828 Lei**.

În perioada 2013-2018 sunt prevăzute demararea lucrărilor cuprinse în *„Master Planul privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bistrița – Năsăud” - FAZA II - 2013-2018*.

1. Rețele de aducțiune de apă potabilă în următoarele UAT-uri: Braniștea, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăiești, Coșbuc, Dumitra, Galații Bistriței, Josenii Bîrgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Măgura Ilvei, Mărișelu, Matei, Miceștii de Cîmpie, Milaș, Năsăud, Negriștești, Nușeni, Rebrîșoara, Runcu Salvei, Sîngeorz Băi, Șanț, Șieu, Șieu Măgheruș, Șieu Odorhei, Sînmiahiu de Cîmpie, Șintereag, Spermezeu, Tîrlișua, Teaca, Telciu, Tiha Bîrgăului, Uriu, Urmeniș, Zagra.

2. Rețele de distribuție apă potabilă în următoarele UAT-uri: Braniștea, Beclean, Bistrița, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Chiuza, Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăiești, Coșbuc, Dumitra, Galații Bistriței, Josenii Bîrgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Măgura Ilvei, Mărișelu, Matei, Miceștii de Cîmpie, Milaș, Năsăud, Negrilești, Nimigea, Nușeni, Poiana Ilvei, Rebrișoara, Romuli, Runcu Salvei, Sîngeorz Băi, Șanț, Șieu, Șieu Măgheruș, Șieu Odorhei, Silivașu de Cîmpie, Sînmiahiu de Cîmpie, Șintereag, Spermezeu, Tîrlișua, Teaca, Tiha Bîrgăului, Uriu, Urmeniș, Zagra.

3. Canale colectoare pentru apa uzată în următoarele UAT-uri: Ciceu Giurgești, Ciceu Mihăiești, Chiuza, Coșbuc, Dumitra, Dumitrița, Josenii Bîrgăului, Livezile, Nimigea, Rebrișoara, Rebra, Șanț, Șieu Odorhei, Șintereag, Spermezeu, Telciu, Tiha Bîrgăului, Uriu, Zagra.

4. Stații de epurare a apelor uzate:

- *Extindere:* Beclean și Bistrița
- *Investiție nouă:* Dumitra, Dumitrița, Monor, Parva.

2.3 Rețeaua de evacuare a apei reziduale menajere si industriale

Numărul localităților, la nivelul județului Bistrița-Năsăud, cu instalații de canalizare publică este de 13 (anul 2011), lungimea totală simplă a conductelor de canalizare măsurând 427,2 km.

2.4 Rețeaua de distribuție/alimentare cu gaze naturale

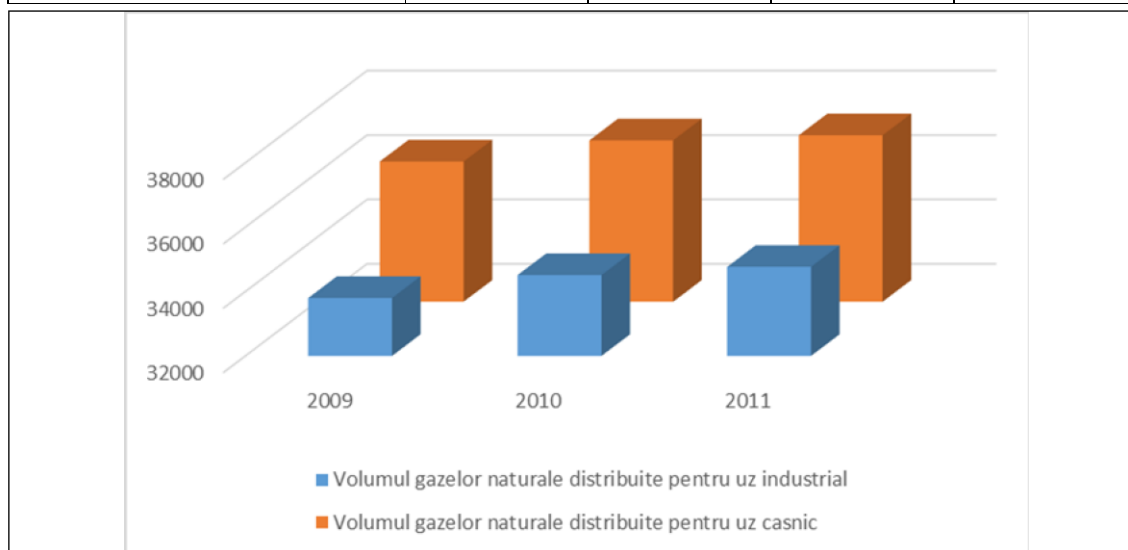
La nivelul județului Bistrița- Năsăud, lungimea simplă a conductelor de distribuție a gazelor naturale a crescut de la 639 km cât măsura în anul 2009 la 691,6 km în anul 2011, în timp ce numărul localităților în care se distribuie gazele naturale a crescut la peste 59 de localități (EON GAZ DISTRIBUTIE S.A.), la care se adaugă cele la care distribuitorul este firma SC GPL Concordia Cluj. La rețeaua de distribuție a gazelor naturale din județ, sunt racordate, între cele 59 localități, 1 municipiu și 2 orașe.

În tabelul 2.7 se evidențiază volumul gazelor naturale distribuite în județ pentru uz industrial și pentru uz casnic în perioada 2009 – 2011.

Tabel 2.7. Date privind volumul gazelor naturale distribuite în județul Bistrița-Năsăud

	Valor i	Unitatea de
--	------------	-------------

Denumire date statistice	2009	2010	2011	măsură
Volumul gazelor naturale distribuite	70155	71525	71938	Mii m ³
Volumul gazelor naturale distribuite pentru uz industrial	33799	34513	34767	Mii m ³
Volumul gazelor naturale distribuite pentru uz casnic	36356	37012	37171	Mii m ³
Volumul gazelor naturale distribuite/ locuitor	0,22	0,23	0,23	Mii m ³ /loc.

2.5 Rețeaua de distribuție/alimentare cu electricitate

Instalații electrice existente în patrimoniul S.C. Electrica Distribuție Transilvania Nord la nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt structurate, astfel:

- linii de 110 kV - 397 km;
- linii de 20 kV – 1.385,5 km, din care 1.235,9 km linii aeriene și 149,6 km linii subterane;
- linii de 0,4 kV și 1 kV – 2.755,5 km, din care 2.484,9 km linii aeriene și 270,6 km linii subterane;
- posturi de transformare - 756 buc, din care 584 aeriene, 171 în cabina/anelopa de beton și 1 buc. subteran;
- stații de transformare 110 kV - 9 buc.;
- stații de conexiune 20 kV - 2 buc.

Lucrări de electrificare necesare a fi realizate la nivelul județului în perioada următoare sunt:

1. electrificarea gospodăriilor neelectrificate – 3.832, dintre care 916 în zone urbane și 2.916 în

zone rurale;

2. linii electrice noi: a) racorduri 20 kV: necesar 296,9 km; b) linii 1 kV = necesar 137,2km; c) linii 0,4 kV = necesar 618,4 km;
3. posturi noi de transformare: necesar 271 buc., din care 20/0,4 kV = 146 buc. și 1/0,4kV = 125 buc.;

Valoarea estimată a lucrărilor necesare evidențiate mai sus ar fi de 128.182 mii lei.

Lucrări de dezvoltare a rețelelor electrice necesare a fi realizate la nivelul județului în perioada următoare sunt:

1. Stație nouă de transformare de 110 kV în zona viitorului Parc Industrial;
2. Linie nouă de 110 kV Leșu - Rodna de 12 km lungime pentru creșterea siguranței în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor din zona Rodna și Valea Ilvei;
3. Linie nouă de 400 kV pentru Transelectrica de 105 km lungime în județul Bistrița-Năsăud. Lungimea totală a liniei între stația de transformare 400 kV Gădălin (jud. Cluj) și Stația de transformare 400 kV Suceava va fi de 162 km;
4. Stație nouă de transformare de 400 kV pentru Transelectrica în zona localității Sigmir;
5. Linie nouă de 110 kV Sigmir - Bistrița de 9 km lungime.

2.6 Transportul public local și alte aspecte de infrastructură.

Conform Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (A.N.R.S.C.), serviciul de transport public la nivelul anului 2011 în județul Bistrița- Năsăud era asigurat de un număr de 42 de autobuze și microbuze (tabelul 2.8). În anul 2013 conform programului de transport public județean de persoane prin curse regulate afișat pe website-ul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud serviciul de transport public este asigurat de un număr de 111 de autobuze și microbuze: 62 autobuze și 49 microbuze (tabelul 2.8).

Tabelul 2.8. Numărul de autobuze și microbuze din județ

Județ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bistrița-Năsăud	56	77	79	52	57	46	42	-	111

În profil temporal, la nivel regional se remarcă creșterea numărului de vehicule în anul 2013 față de anul 2005.

Tabelul 2.9. Numărului pasagerilor transportați cu autobuze de către firma Transmixt

Județ	Tipul de cursă	Număr călători
Bistrița-Năsăud	cursele regulate	562.139
	curse speciale	61.534
	Municipiul Bistrița	3.762.000

Serviciile de transport public local sunt realizate prin gestiune directă sau delegată. În municipiul Bistrița, serviciul este delegat operatorului privat TRANSMIXT. În ceea ce privește transportul pasagerilor cu autobuzele de către firma TRANSMIXT, în tabelul 2.9 se evidențiază datele colectate la nivelul anului 2012.

2.7 Elemente de sinteză

Deși județul este străbătut de un drum european, poziția sa este periferică față de coridoarele de transport pan-europene care străbat România. Județul se confruntă cu mari disparități de dezvoltare și modernizare a drumurilor județene, iar densitatea de drumuri este mult sub media europeană.

Drumurile comunale, cele care asigură legătura între comune și orașe sunt, de asemenea, degradate și cu soluții tehnice depășite nepermițând un acces facil spre aceste zone care se găsesc astfel într-o evidentă izolare. Este necesară re-proiectarea drumurilor de acces la zonele industriale în dezvoltare, corelate cu dezvoltarea transportului intermodal.

O altă problemă este dată de lipsa unei infrastructuri de acces la zonele cu potențial turistic ale regiunii, în special de turism montan, care se află într-o stare de uzură avansată; astfel nu pot fi puse în valoare zonele de tradiție turistică și care au un potențial de dezvoltare important cum ar fi Munții Rodnei.

Lipsa de trasee alternative pentru vehicule cu tracțiune animală și agricole sau pentru bicicliști face ca circulația să fie greoaie și nesigură. Realizarea în mică măsură a lucrărilor de întreținere a infrastructurii și modernizare a materialului rulant a alterat în mod semnificativ calitatea transportului feroviar. Infrastructura sub-dezvoltată și ne-modernizată la standarde europene afectează atât siguranța, cât și calitatea (timp de deplasare mari) creând presiuni pe infrastructura rutieră și afectând negativ mobilitatea în cadrul regiunii.

Utilizarea mijloacelor de transport ecologice în oraș trebuie încurajată atât în rândul operatorilor privați cât și a celor publici.

3.6.Obiectivele de dezvoltare ale județului Bistrița-Năsăud:

Obiectiv specific 1: Creșterea competitivității economiei județului Bistrița-Năsăud, prin valorificarea resurselor de muncă și a spiritului antreprenorial din județ, susținerea inovării și furnizarea de servicii de afaceri adaptate la nevoile întreprinderilor cu profil agricol, industrial și de servicii

Obiectiv specific 2. Creșterea accesibilității județului și asigurarea unei infrastructuri de utilități, educaționale, de sănătate și sociale moderne, ca bază a dezvoltării economice și sociale.

Obiectiv specific 3. Dezvoltarea resurselor umane ca suport al dezvoltării economice și sociale, prin creșterea calității învățământului și promovarea educației pentru adulți, creșterea gradului de ocupare pe piața muncii și asigurarea incluziunii sociale

Obiectiv specific 4. Asigurarea unei creșteri durabile prin promovarea unei economii mai eficiente, mai ecologice și mai competitive din punctul de vedere al utilizării resurselor și a politicii energetice.

Obiectiv specific 5. Asigurarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate, coerente și armonioase, sub aspectul activităților economice și sociale.

Obiectiv specific 6. Îmbunătățirea accesibilității și calității serviciilor publice furnizate prin dezvoltarea unei administrații publice locale și județene moderne, cu un management bazat pe parteneriat real cu cetățenii și mediul de afaceri din județ.

Programe de finanțare din ciclul financiar anterior al UE:

a. Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate

Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane sprijină acțiunile statelor Uniunii Europene menite să ofere asistență materială celor mai sărace categorii ale populației.

România oferă ajutoare alimentare și asistență materială de bază prin intermediul Programului Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2021 (POAD).

Programul contribuie la consolidarea coeziunii sociale și la reducerea sărăciei extreme prin distribuirea de alimente de bază (sub formă de pachete alimentare și mâncare preparată), de materialele școlare pentru copii, trusouri pentru nou-născuți, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte și produse de igienă către persoanele cele mai defavorizate. Ajutorul European prin POAD este completat de schemele naționale care se adresează persoanelor aflate în sărăcie extremă.

POAD a fost aprobat de Comisia Europeană în noiembrie 2014 prin Decizia nr. C(2014) 9102 final. Ulterior, Programul a fost modificat prin Decizia nr. C(2015)7016 din octombrie 2015, respectiv prin Decizia nr. C(2017)1086 din februarie 2017.

Alocarea financiară pentru acest Program Operațional este de **518.838.876 euro**, din care 441.013.044 euro, respectiv 85%, reprezintă contribuția din partea Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (**FEAD**), diferența de 15% reprezentând cofinanțarea națională.

Pentru punerea în aplicare a programului, s-a elaborat **Hotărârea Guvernului nr. 799/2014** privind implementarea POAD, modificată prin HG nr. 80/2015, HG nr. 627/2015 și HG 909/2016. O nouă Hotărâre de Guvern este în lucru la ora actuală, pentru a reflecta noua versiune a POAD, aprobată de Comisia Europeană în februarie 2017.

Operațiunile prevăzute în program, precum și alocarea financiară totală pentru fiecare operațiune, sunt:

- Distribuția de **ajutoare alimentare** (lipsa alimentelor de bază) – 409.496.933 euro
- Distribuția de **materiale școlare** (lipsa materialelor școlare) – 27.000.000 euro
- Distribuția **trusourilor pentru nou-născuți** – 12.000.000 euro

- Distribuția articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte etc. pentru persoanele fără adăpost – 6.000.000 euro
- Distribuția produselor de igienă – 38.400.000 euro
- Asistență tehnică – 25.941.943 euro

Grupul țintă (destinatarii finali ai tipurilor de ajutoare prevăzute prin program) este descris la art. 3 (1) din Program și acoperă întreg teritoriul țării.

Sistemul instituțional pentru implementarea programului este format din următoarele organisme cheie:

Beneficiari:

1. Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, în calitate de Beneficiar, responsabil de inițierea și implementarea operațiunilor, cu excepția celor privind materialele școlare;
2. Ministerul Educației Naționale, în calitate de Beneficiar, responsabil de inițierea și implementarea operațiunilor privind materialele școlare;

Organizații partenere:

Organizații partenere, organisme publice și/sau organizații nonprofit care distribuie alimentele și/sau asistența materială de bază și oferă totodată măsuri auxiliare, direct sau prin intermediul altor organizații partenere;

SISTEMUL DE MANAGEMENT:

Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, în calitate de Autoritate de Management, responsabilă cu gestionarea programului operațional în conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare;

Autoritatea de Certificare și Plată (ACP) din cadrul Ministerului Finanțelor Publice, în calitate de Autoritate de Certificare pentru POAD;

Autoritatea de Audit de pe lângă Curtea de Conturi a României, în calitate de Autoritate de Audit pentru POAD.

b. Programul Operațional Capacitate Administrativă

Strategia Programului Operațional Capacitate Administrativă (POCA) abordează deficiențele principale identificate în administrația publică și vine în întâmpinarea nevoilor și cerințelor ce derivă atât din legislația europeană relevantă, cât și din legislația națională incidentă.

Strategia **POCA** abordează prioritățile *Strategiei Europa 2021 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii* (Strategia Europa 2021). Obiectivele principale ale Strategiei Europa 2021 necesită eforturi coordonate și de cooperare la nivel central și local, printr-o abordare integrată a capacității administrative .

POCA va promova crearea unei administrații publice moderne, capabilă să faciliteze dezvoltarea socio-economică, prin intermediul unor servicii publice competitive, investiții și reglementări de calitate, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2021. Pentru a putea îndeplini acest rol, administrația publică are nevoie de resurse umane competente și bine gestionate, un management eficient și transparent al utilizării resurselor, o structură instituțional-administrativă adecvată, precum și de proceduri clare, simple și predictibile de funcționare. O astfel de administrație trebuie să fie capabilă să ofere decidenților politici instrumentele necesare fundamentării și implementării unor politici publice în interesul cetățenilor. Optimizarea administrației este o condiție importantă pentru punerea în aplicare a oricărei schimbări structurale către o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

POCA este document strategic de referință pentru administrația publică din România, construit pornind de la nevoile de dezvoltare și direcțiile de acțiune ale sectoarelor administrație și justiție identificate în analizele socio-economice elaborate la nivelul Comitetelor Consultative Tematice și *Analiza cauzelor structurale ale capacității reduse a administrației publice*, document realizat sub coordonarea Cancelariei Prim-Ministrului (CPM), inclus în Acordul de Parteneriat al României (AP). Totodată, POCA se ancorează în obiectivele generale și specifice ale *Strategiei privind consolidarea administrației publice 2014-2021* (SCAP), condiționalitate ex-ante pentru intervențiile în cadrul Obiectivului Tematic 11 *Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și eficiența administrației publice* (OT 11), în *Strategia privind mai buna reglementare 2014-2021*, precum și în proiectul *Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2015-2021*.

În Analiza anuală a creșterii pentru 2014[1] este evaluată situația economică și socială din Europa și sunt stabilite prioritățile generale în materie de politici la nivelul UE pentru anul 2014. Este recunoscută necesitatea ca Statele membre să continue eforturile de modernizare a administrației publice și de îmbunătățire a eficienței și eficacității serviciilor publice furnizate de către aceasta. La nivel european, acesta este unul dintre cele cinci domenii prioritare pe termen mediu pentru implementarea cu succes a Strategiei Europa

2021. În acest sens, capacitatea redusă a administrației publice de a elabora și de a pune în aplicare politici constituie în continuare o provocare esențială pentru România, care afectează dezvoltarea globală a țării, mediul de afaceri și capacitatea de investiții publice și care, totodată, nu permite furnizarea unor servicii publice de o calitate suficientă.[2]"

Strategia POCA are în vedere Recomandările specifice de țară (RST) ale Consiliului, transpuse în Programul Național de Reformă pentru 2014[3] (PNR), precum și documentul Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în România în perioada 2014-2021 (PSC)[4].

POCA adresează recomandarea specifică nr. 7 care vizează "să intensifice eforturile pentru a consolida capacitatea administrației publice, în special prin îmbunătățirea eficienței, a gestionării resurselor umane, a instrumentelor decizionale și a coordonării în cadrul și între diferitele niveluri administrative, precum și prin îmbunătățirea transparenței, a integrității și a răspunderii. Să accelereze absorbția fondurilor UE, să consolideze sistemele de gestiune și de control, să aducă îmbunătățiri capacității de planificare strategică, inclusiv elementului bugetar multianual. Să remedieze deficiențele persistente din sectorul achizițiilor publice. Să îmbunătățească în continuare calitatea și eficiența sistemului judiciar, să combată corupția la toate nivelurile și să asigure executarea efectivă a hotărârilor instanțelor".

În contextul pregătirii documentelor de programare a fondurilor europene structurale și de investiții, PSC referitor la România subliniază că "ineficiența administrației publice din România, caracterizată de un mediu suprareglementat și proceduri greoaie și ineficiente, afectează mediul de afaceri și atractivitatea țării, dar și capacitatea de investiții publice. Aceste deficiențe conduc, de asemenea, la un deficit al capacității de elaborare a politicilor, combinat cu unități de politică sectorială insuficient calificate și abilitate, incapabile să conceapă o viziune politică și documente strategice, precum și cu lipsa de competențe de management și coordonarea ineficientă a politicii strategice și operaționale. Acestea sunt ancorate în deficiențele de guvernare structurale subiacente, confirmate în cadrul administrațiilor naționale și locale, care generează la rândul lor o aversiune față de riscuri, responsabilitate și decizie. Asistența externă substanțială acordată începând cu procesul de pre-aderare nu s-a materializat în îmbunătățiri endogene durabile, iar inițiativa izolate de e-guvernare s-au dovedit ineficiente, acestea nefiind integrate în programe cuprinzătoare de modernizare la nivel ministerial. Dificultăți similare sunt întâlnite în sistemul judiciar, a cărui lipsă de eficacitate și de responsabilizare este subliniată de monitorizarea desfășurată în

cadrul Mecanismului de cooperare și verificare. Incapacitatea sistemului juridic și instituțional național de a face față în mod eficient fraudei sau conflictelor de interese a generat preocupări”.

Totodată, indicele de competitivitate globală[5] plasează România în a 76-a poziție din 148 de economii în perioada 2013-2014, în comparație cu poziția a 78-a în perioada 2012-2013, a 77-a în perioada 2011-2012, a 67-a în 2010-2011 și a 64-a în perioada 2009-2010. Performanța țării este mai slabă în ceea ce privește anumiți piloni, cum ar fi instituțiile (locul 114), gradul de sofisticare a mediului de afaceri (locul 101) și infrastructura (locul 100). În cadrul aceleiași analize, factori precum cotele de impozitare

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT

2.PREZENTAREA GENERALĂ A COMUNEI CICEU-GIURGEȘTI

2.1. Localizare

Ciceu-Giurgești este o comună situată în partea de Est a județului Bistrița-Năsăud, Transilvania, România, formată din satele Ciceu-Giurgești (reședința) și Dumbrăveni. Comuna a fost reorganizată prin Legea Nr.530 din 23 septembrie 2002.

Comuna Ciceu-Giurgești se afla la o distanță de 60 km de orașul Bistrița și 20 km nord-est de orașul Dej, este situată pe DN 17, pe cursul mijlociu al Văii Mari (a Căprioarei sau a Reteagului), vale în bazinul căreia și-au mai tocmnit vetre satele: Breaza, Purcărete, Huța, Negrițești și Dumbrăveni.

Hotarul, ridicat pe culmile din jur, se învecinează cu cele ale satelor Ciceu-Corabia, Hășmașu, Ciceului, Reteag și Dumbrăveni. Un drum județean, asfaltat prin 1994 până în centrul satului, îi asigură relația cu satele din amonte și mai departe, spre Țara Lăpușului, iar în aval, prin Reteag, unde interceptează D.N.17, cu așezările urbane din jur: Dej, Beclean, Năsăud, Bistrița. Accesul lesnicios la marea rută care însoțește Someșurile a favorizat contactul timpuriu și benefic cu lumea.

Comuna Ciceu-Giurgești are ca și localități componente localitățile: Ciceu-Giurgești și Dumbrăveni. Populația înregistrată în anul 2017 în comuna era de 1524, dintre care 760 persoane de sex masculin și 764 de sex feminin.

2.2. Relieful si vegetația

Județul Bistrița-Năsăud are un relief variat distribuit în formă de amfiteatru spre Podișul Transilvaniei. Relieful este alcătuit în principal din patru zone: zona montană, zona delurilor, zona de câmpie și zona de luncă.

Hotarul satului are aspectul unui amfiteatru circular, fragmentat în trei segmente de culoarele văilor Căprioara, Broaștelor, Valea Podului și Meia, porți de acces spre Negrilești, Dumbrăveni și Reteag.

Pe aceste văi, și pe altele de mai mică întindere, sunt șesuri roditoare, formate din roci sedimentare, productive și ușor de lucrat, cu lățimi cuprinse între 600 și 1000 m (Câmpul Cetății, Cotu lui Dâmbu, La Ionică, Lunca Șes ș.a.). Pe anumite porțiuni, culmile au numeroase terase de înălțimi variabile, iar la gura văilor laterale, conuri de dejecție.

Dominante sunt dealurile care, împădurite, înnierbate sau lăzuite, ocupă 2/3 din suprafața hotarului (Podul, Dosul, Făgetul Pleșa, Zapodiile, Poiana, Runcul, Cornitul și Măgura). Înălțimea lor variază între 320 și 760 m. Culmea dealurilor este, adesea, aplatizată și formează așa-zisele poduri.

Vegetația lemnoasă, formată din pădurile de gorun și fag, din tufărișurile de alun, păducel, carpen, măcieș, soc, sălcii ș.a. ocupă mari suprafețe din care 70,0% deținută de fag. Pe mici porțiuni au fost plantate și conifere.

Vegetația ierboasă este formată din plante comune cu valoare economică, medicală sau estetică, dar și din buruieni: rogoz, mac, iarba lui Tache, pădăii, podbal, rostopască, scai vânat, cicoare, pir ș.a.

Teritoriul administrativ al comunei Ciceu-Giurgești este situat în Câmpia Transilvaniei. Din punct de vedere structural, este situată în zona de domuri gazeifere pe teritoriul comunei, cât și pe cel limitrof, spre Sud – Est, exploatarea geologică au pus în evidență rezerve de gaz – metan, în parte, în exploatare. Întâlnim alături de argile, marne, nisipuri, tufuri vulcanice, conglomerate și gresii, mai ales gresii nisipoase.

2.3. Repere istorice

Prima atestare documentară datează din 1405, într-un act de dănie al regelui Sigismund. Actul nu este unul fundațional, așezarea fiind întemeiată cu mult înainte de această dată. Când Ștefan cel Mare a intrat în posesia cetății și domeniului Ciceu, Ciceu-Giurgești exista cu mai bine de un veac în urmă, cu numele pe care îl are și astăzi. Prima mențiune documentară privind organizarea satului și apartenența la o structură teritorial administrativă datează din 1553. Atunci satul era condus de cneazul Simion și făcea parte din voievodatul Negriștei, condus de voievodul Andreica.

Cetatea săsească Ciceu, a fost stăpânită ulterior de Ștefan cel Mare (din 1489), fiind feudă a Moldovei până pe timpul lui Alexandru Lăpușneanu (cca 1586). În sec. XIV a fost amenajată ca reședință, dobândind forme arhitectonice de stil gotic.

Este o mândrie pentru localnici faptul că Ștefan cel Mare și Sfânt a fost “baciul” acestor meleaguri. Ruinele Cetății Ciceu, construită în 1203-1204 pe Măgura Cetății Ciceului, stau mărturie peste veacuri.

2.4. Clima

Iernile nu sunt prea aspre, verile nu prea calde, ceea ce situează satul în zona climei continental moderată. Primul îngheț are loc la sfârșitul lunii noiembrie, dar nu durează prea mult. Prima zăpadă care durează, cade în decembrie.

În general vânturile dominante bat din direcția nord-vest și aduc, după anotimp, ploaie și zăpadă.

Natura, a fost și este generoasă cu oamenii locului, cărora le oferă o mare diversitate de bunuri (piatră, lemn, apă, iarbă, pământ, animale, fructe, ciuperci, plante de lea, ș.a.) pe care, aceștia le pot folosi așa cum sunt, sau le pot prelucra.

Precipitațiile medii anuale au valori în general mai scăzute între 600 - 650 l/mp/an. Vânturile dominante au frecvența cea mai accentuată dinspre Vest și Nord – Vest. Vetrele de localități precum și versanții cu orientare estică și sudică dispun de un climat de adăpost datorită localizării.

Solul și resursele naturale

Județul Bistrița-Năsăud este bogat în resurse naturale, printre acestea numărându-se munți, lacuri, râuri, peșteri, chei, monumente ale naturii, fenomene și structuri geologice, precum și rezervații naturale.

Principalele tipuri de sol răspândite în comuna Ciceu-Giurgești sunt solurile brun roșcat de pădure cu grade de podzolizare. În partea de sud, în lungul apelor curgătoare, se întind sub formă de benzi, solurile aluvionare colinare care au un grad înalt de fertilitate. În partea de nord-vest predomină solurile brun-roșcate.

2.5. Infrastructura rutieră

Tipul de drum	Lungime
Drumuri comunale	DC35A -Ciceu Giurgești-Dumbrăveni
Drumuri naționale	DN 17

Tabel privind infrastructura rutieră

Comuna Ciceu-Giurgești din punct de vedere al rețelei majore de circulație are o poziție favorabilă, traversată de drumul național **DN 17**.

- Rețeaua de drumuri este reprezentată pe raza comunei prin existența a două categorii de drumuri:
- **DN 17** care străbate comuna până la limita de județ;
- **DC35A -Ciceu Giurgești-Dumbrăveni-** Drum comunal : care face legătura dintre localitatea de reședință Ciceu-Giurgești și satul Dumbrăveni.

2.6. Infrastructura de utilități la data de 01.03.2021

Infrastructura edilitară	Observații
Alimentare cu apă	da
calitate	foarte bună
Alimentare cu energie electrică (inclusiv rețea de iluminat	toată comuna

stradal)	
Alimentare cu gaz	In curs de implementare
Canalizare	In curs de implementare
Rețea de telefonie – număr de abonați	RDS, ORANGE, TELEKOM, VODAFONE
Acces internet – număr utilizatori	75% din populație

Tabel privind infrastructura de utilități

Comuna Ciceu-Giurgești dispune de o serie de rețele și echipamente tehnico-edilitare caracterizate printr-un grad ridicat de acoperire a teritoriului.

De asemenea se inregistrează puține zone insuficient sau deloc echipate cu rețele tehnico-edilitare.

Cele două localități componente ale comunei sunt conectate la rețeaua de medie tensiune (M.T) de alimentare cu energie electrică. Rețeaua electrică acoperă 100% din necesarul comunei.

Localitățile aparținătoare de Ciceu-Giurgești sunt alimentate din sistemul national de energie electrica cu tensiunea de 20 kV dupa cum urmează:

Rețeaua de telefonie fixă acoperă cele două sate ale comunei , prin centrala amplasată in centrul comunei.

Comuna beneficiază de serviciul de telefonie mobilă , existând puține zone fără acoperire . Serviciul de televiziune prin cablu acoperă o buna parte din necesarul comunei, iar serviciul de internet are o acoperire de aprox. 75% din totalul populației.

2.7. Infrastructura de Sănătate

Infrastructura de Sănătate	Numar
Număr dispensare	1
Număr cadre medicale, din care	2
Medici de familie	1

Tabel privind infrastructura de sanatate

2.8. Economia

Comuna Ciceu-Giurgești fiind amplasată în Câmpia Transilvaniei, potențialul natural al solului este destinat pentru cultura vegetală și în special pentru cultura cerealieră. Principala funcțiune economică este agricultura, cu cele 2 ramuri ale sale, producția vegetală și producția animalieră.

În secundar sunt prezente funcțiunile economice din domeniul comerțului și a serviciilor în asociații familiale, dar numai până la nivelul asigurării strictului necesar locuitorilor comunei, fără a genera valoare adăugată la nivelul comunității.

Principalele probleme în domeniul economic sunt:

- Lipsa unei structuri superioare, bine organizate, de valorificare a materiei prime din agricultură.
- Valorificarea produselor animaliere se face numai realizând prelucrări în cadrul gospodăriilor proprii, și utilizând ca materie primă de bază laptele.

2.9. Comerț și servicii

Comerțul și serviciile sunt prezente în comuna Ciceu-Giurgești prin activitățile diversificate oferite populației, astfel: activități de construcții, tamplarie, dulgherie, zidarie, etc.

2.10. Învățământ și cultură

Infrastructura de învățământ	Date actualizate iunie 2021	
Număr grădinițe	2	
Număr școli	Clasele I-IV	1
	Clasele V-VIII	1
Număr elevi	Școala Ciceu Giurgești	87
Cadre didactice		7
Analfabetism	5	
Abandon școlar	7	

Tabel infrastructura de învățământ

În satul Ciceu-Giurgești încă din anul 1782 activa deja un învățător în persoana lui Grigore Peștean, mare cunoscător al limbii latine, iar casa sa devenise o adevărată școală, una din cele mai bune din protopopiatul Chiuești.

În 1850, satul a construit o ”casă școlară“ din lemn pe locul numit ”Sub biserică” pentru ca mai apoi în 1914 să se ridice un nou lăcaș pentru școală, de data aceasta din materiale durabile: piatră și cărămidă.

În anul 1937 a început construirea unei școli, pe atunci modernă, cu 5 săli de clasă și o locuință pentru director, dar din cauza dificultăților economice și împrejurărilor istorice lucrările au înaintat greu. Clădirea a fost dată integral în folosință în anul 1948, dar ulterior spațiul a fost insuficient pentru numărul mare de copii care frecventau școala. Astfel, în 1970 au început lucrările de extindere a școlii, vechiului edificiu adăugându-i-se o aripă cu 6 săli de clasă, prinzând contur școala de astăzi.

Recent școala a fost renovată (anul 2019) prin Programul Național de Dezvoltare Locală,

printr-un proiect de reabilitare energetică și termică.

În prezent Școala Gimnazială Ciceu-Giurgești are un număr de 87 elevi și 7 cadre didactice.

Infrastructura de învățământ a comunei se prezintă la standarde bune și este într-o continuă transformare, așa cum se poate determina din imaginile de mai jos:

2.11. Cultura

Biblioteca publică din comuna Ciceu-Giurgești are următoarele servicii oferite publicului:

- Împrumut la domiciliu pentru adulți și copii
- Sală de lectură
- Anul înființării: 1963
- Unități de bibliotecă: 8604

Tabel infrastructura culturală:

Cultură	Date actualizate anul 2021
Număr biblioteci	1
Cămine culturale	1
Obiective istorice și de interes cultural	<p>Ruinele Cetății Ciceu, construită în 1203-1204 pe Măgura Ciceului, în apropierea comunei <i>Cetatea săsească Ciceu</i>, a fost stăpânită ulterior de Ștefan cel Mare (din 1489), fiind feudă a Moldovei până pe timpul lui Alexandru Lăpușneanu (cca 1568). În sec. XV a fost amenajată ca reședință, dobândind forme arhitectonice de stil gotic. Distrusă de cardinalul Gheorghe (György) Martinuzzi, în 1544, din ea nu se mai păstrează decât un fragment de zid, urma unui zid circular și un beci săpat în stâncă. Un relief cu stema Moldovei pe un scut festonat se păstrează la Muzeul din Dej.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Biserica Ciceu-Giurgești, construită în 1880. · Punct de apărare a Cetății - Vârful Runc

2.12. Cultele:

2.12.1. Istoricul bisericii parohiale:

Biserica cu hramul Sf. Arh. Mihail și Gavriil, din Ciceu Giurgești a fost construită în anul 1822, pe locul unei biserici de lemn mai vechi, care azi se găsește la M-tirea Cășiel din jud. Cluj. Prin osteneala oamenilor s-a ridicat biserica de zid, lucrările începând în anul 1822 și finalizându-se, prin punerea iconostasului în 1828, când a fost și sfințită de Vasile Moga, primul episcop român de după unirea de la 1700. Biserica a trecut prin câteva etape de reconstrucție: 1903, 1905, 1950, 1970-1971, 2004-2008 (când a fost resfințită de vrednicul de pomenire IPS Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu Anania) și 2015. Biserica păstrează prestolul (piciorul) inițial, care este din piatră și pe care se află consemnat anul 1822, care certifică vechimea acestei biserici ortodoxe și credința dreptmăritoare a acestor oameni. Pictura care împodobește această edificiu de cult este în tehnica frescă și a fost executată de către pictorul Constantin Bumbu și fiii săi din Cășei. Este o pictură executată conform regulilor bisericești, o pictură neobizantină, care îmbină armonios cadrul Noului Testament, adică scenele mai importante din istoria mântuirii neamului românesc prin venirea Mântuitorului Iisus Hristos, dar și chipurile sfinților, vrednice modele de urmat. Biserica este deosebită, din punct de vedere artistic și istoric, și prin iconostasul pe care îl are. Iconostasul are 92 de icoane, pictate pe lemn. A fost restaurat în perioada 2005-2007, de către un grup de specialiști din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Teologie Ortodoxă, secția Patrimoniu Cultural, condus de către d-na prof. dr. Ana Maria Baciu, care a reușit să pună în evidență strădania și ingeniozitatea pictorilor din anul 1828, pictura de pe iconostas fiind inedită prin culorile naturale folosite, prin pictura naivă care înfățișează sfinții. Preoți slujitori: Ioan Bodea, paroh al Giurgeștiului între 16 decembrie 1848-28 octombrie 1880, a avut trei fii: Iosif, Constantin și Vasile, toți preoți. Iosif Bodea, din 30 iulie 1862, până în 28 martie 1869 când a murit, a fost capelan pe lângă tatăl său. Constantin Bodea, după moartea tatălui său (28 oct 1880), a fost numit paroh în Giurgești, de către Consistoriul sibian, și administrator al Protopopiatului Solnoc I, pe care l-a condus până în 8 ianuarie 1886, când reședința acestuia a fost stabilită la Dej, iar funcția încredințată lui Teodor Herman. Din 1881 până în 1883 a slujit și în parohia Dej; a decedat în 12 ianuarie 1916. Vasile Bodea în 1878 a fost hirotonit preot slujitor pe lângă tatăl său. Între 1880-1881 a slujit în parohia Dej, între 1881-1901 a fost preot în Negrilești și între 1901-1906 în Goștila. Cu Constantin se întrerupe pentru câțiva ani șirul preoților localnici, în general, și al celor din

„dinastia” Bodea, în special. Din 1917 până în 1920, parohia a fost păstorită de preoți din parohiile vecine, între care Ioan Danciu din Ciceu-Corabia, acesta semnând în Matricula botezaților din 11 oct. 1911 până în 25 iulie 1919. În 6/19 oct. 1919 a fost ales preot în C. Giurgești, Alexandru Baba, instalat în februarie 1920, slujind această comunitate până în 1925, când a fost ales protopop al tractului Alba-Iulia, funcție ce a deținut-o până în 1948. După plecarea lui Baba, Augustin Bodea, reia șirul preoților din dinastia întemeiată pe la începutul sec. XIX de Vasile Bodea din Vima Mare. La C. Giurgești, Augustin Bodea a slujit din 5 mai 1926 până la sfârșitul anului 1948. Șirul preoților localnici, întrerupt între 1920-1926 și reluat de Augustin Bodea, localnic prin neam, a fost continuat, din 1950 de Ioan Baba, însă până la instalarea sa, parohia a fost păstorită, prin delegație, de preoți din parohiile vecine, între care Marica Liviu din Dumbrăveni și Dobrovolschi Gavril din Negriștea. Ioan Baba a fost hirotonit preot în 8 ianuarie 1850, iar în 22 ian. instalat paroh în C. Giurgești, unde a slujit timp de 52 ani. Dănuț Liviu Hognogi, a administrat parohia după pensionarea pr. Baba I., în 22 iulie 2001 fiind instalat preot paroh în C. Giurgești. Din 30 ianuarie 2011 până în prezent, la altarul bisericii ortodoxe din C. Giurgești slujește pr. Iftimi Dan Constantin. Alături de preoți, un rol important în viața bisericească l-au avut membrii consiliilor parohiale, cântăreții și sfeții. Dintre ei ne sunt cunoscuți doar câțiva. Primul cantor cunoscut a fost Pop Alexa căruia i-a urmat, din 25 mai 1925 fiul său Pop Ioan. Alături de Pop Ioan au cântat în strană fiii săi: Constantin, Ioan, Alexandru și Gheorghe. Lui Ioan i-au urmat fiii săi: Pop C-tin (senior), decedat în ian. 1992 și Pop Alexandru (1920-1993). A mai activat în strană și Magda C-tin (1909-1961). Astăzi este cantor Pop Constantin (junior), fiul lui Constantin (Senior), secondat de unchiul său Pop Gheorghe. În calitate de sfeți, amintim pe: Pop Constantin (1853-1938), fiul său Pop Vasile (senior) (1890-1960), nepotul său Pop Vasile (junior) (1931-2000), urmat de Năstase Vasile, născut în 1941. Astăzi, în calitate de sfăt, este numitul Năstase Vasile, născut în 18 iulie 1969. Au condus Consiliul Parohial, în calitate de epitropi, Magda Vasile (1906-1976) și Șolderea Ioan, iar astăzi, această demnitate este purtată, cu multă râvnă, de Florea Alexa, născut în 15 ianuarie 1941. Cimitirul Cimitirul, având o suprafață de 2,67 ha, este localizat în jurul sfintei biserici. De întreținerea acestui loc sacru se ocupă parohienii, secondată de Consiliul Parohial și coordonați de preotul paroh.

2.13..Populația

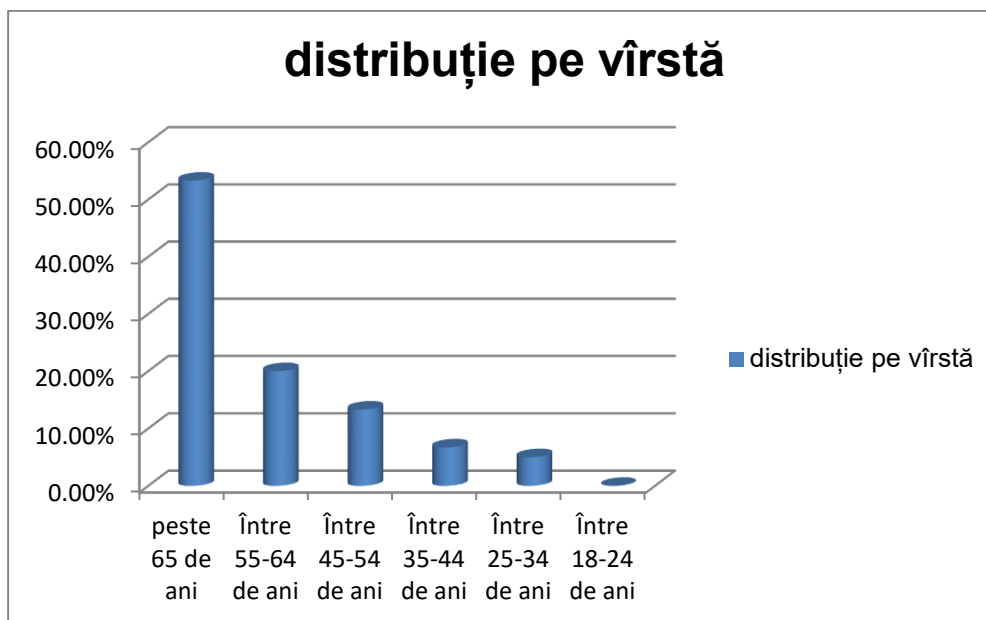
• Distribuția populației pe vârste:

Conform rezultatelor obținute în urma studiilor realizate, se observă că în comună domină populația cu vârsta peste 65 de ani : 53.3%

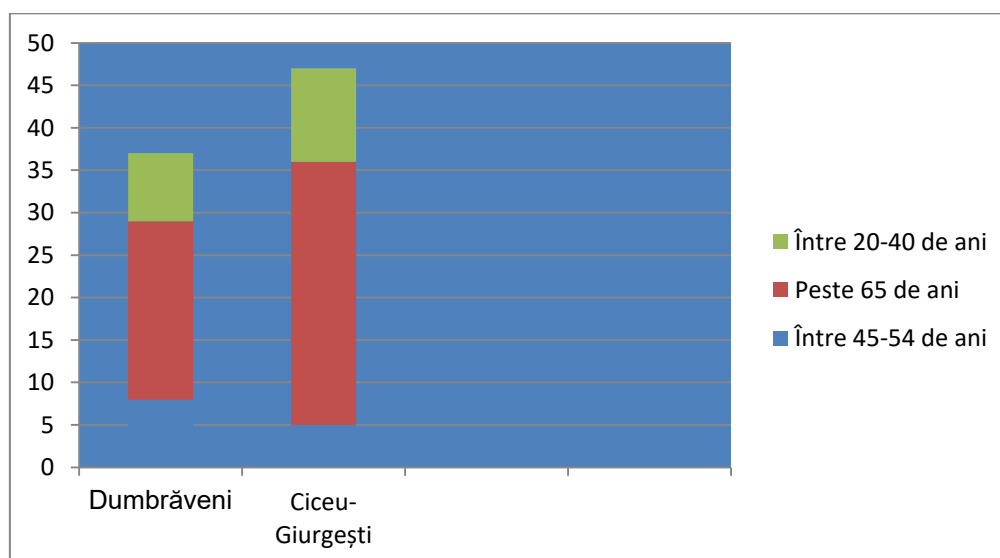
O pondere ridicată înregistrează și populația cu vârsta cuprinsă între 55-64 de ani (20%)

În urma distribuției populației în funcție de vârstă, se observă că, 13,3% din aceasta are vârsta cuprinsă între 45-54 de ani.

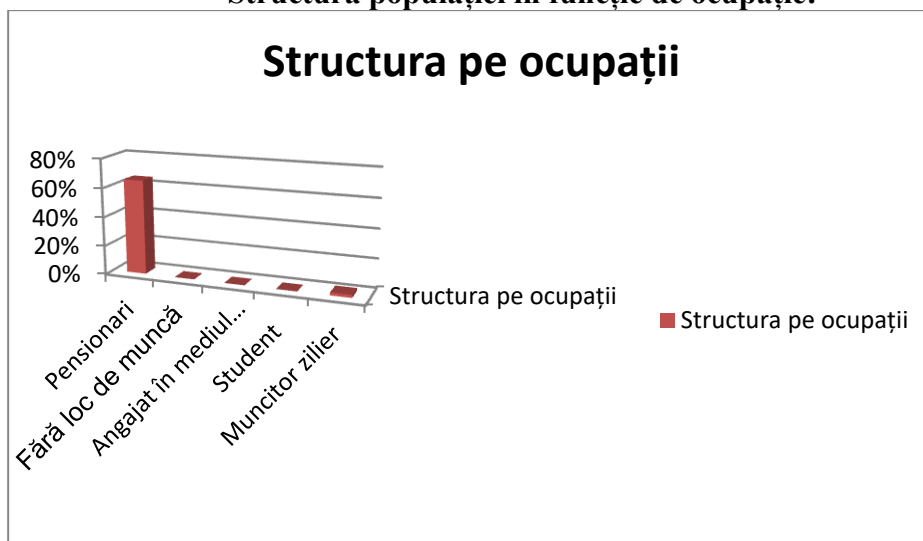
Populația tânără, cu vârsta cuprinsă între 35-44 de ani a înregistrat un procent de 6.7%.

• Distribuția populației în funcție de zona unde locuiește:

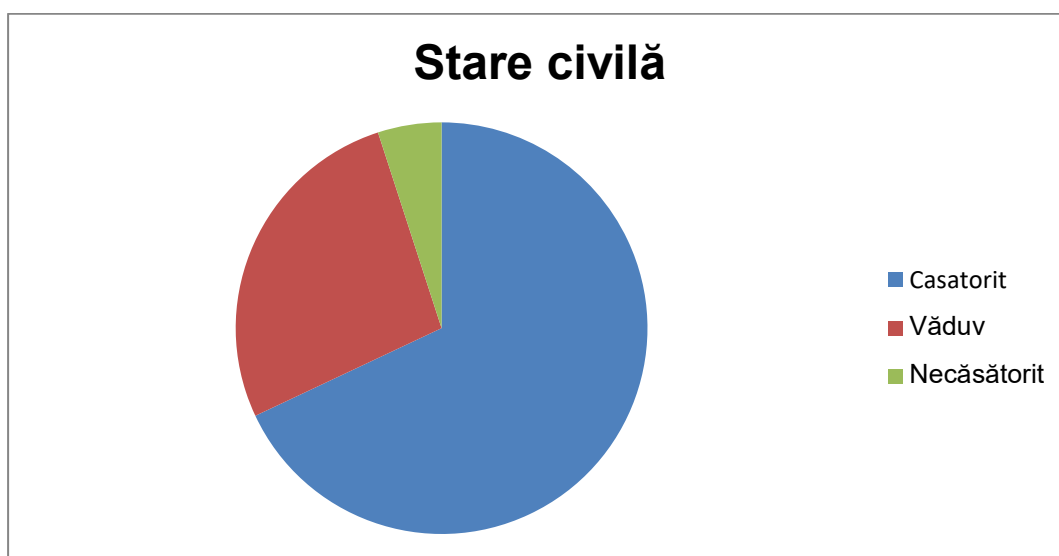

• **Structura populației în funcție de ocupație:**

Ținând cont de repartizarea populației din comuna Ciceu-Giurgești după statutul profesional, se observă o pondere ridicată a persoanelor pensionate: 65%.

• **Distribuția populației în funcție de starea civilă:**

Se observă că ponderea persoanelor căsătorite din comuna Ciceu-Giurgești este reprezentată de 68,3% din totalul populației. Un procent semnificativ de 26,7% este înregistrat în rândul localnicilor care au declarat că sunt văduvi. Doar 5% din populația respondentă este necăsătorită.

3. Structura fondului funciar:

Suprafata: 5301,49 ha

Intravilan: 132,98 ha

Extravilan: 5168,51 ha

Populație:1505

Gospodarii: 752

Nr. locuințe: 752

Conform datelor existente la Oficiul de Cadastru și Organizarea Teritoriului Bistrița-Năsăud, la data de 01.06.2021, comuna Ciceu-Giurgești ocupă o suprafață totală de 5301,49 ha, fiind considerată **o comună de mărime mică**.

Comparativ cu județul întreg, comuna Ciceu-Giurgești iese în evidență prin răspândirea proporțional mult mai mare a terenurilor arabile în defavoarea pădurilor și pajiștilor.

Raportul între suprafețele agricole și cele neagricole este astfel mai favorabil celor agricole față de același raport în județul întreg.

Analizând structura fondului funciar agricol de-a lungul ultimilor 20 de ani constatăm o scădere a suprafețelor arabile, care au acum doar 90% din suprafața anului 1979, fânețele au scăzut la 81% din vechea suprafață, iar în prezent se constată o creștere a terenurilor neproductive.

Față de perioada de dinainte de 1989, structura categoriilor de folosință agricolă s-a schimbat, în sensul că arabilul s-a diminuat, apropiindu-se de suprafața reală din teritoriu, o parte a acestuia schimbându-și folosința în pășuni, cu toate acestea pajiștile naturale au pondere foarte scăzută.

Considerăm că actuala structură este mai apropiată de structura normală impusă de relief și de celelalte condiții naturale (nivelul apei freatice, fertilitatea naturală, etc.).

Este evidentă necesitatea schimbării în continuare a structurii categoriilor de folosință agricole, în vederea valorificării potențialului agricol al comunei la un grad superior, față de cel actual, insuficient valorificat.

5.1. Fondul locativ

Luându-se în considerare vechimea și starea tehnică a construcțiilor se poate concluziona că fondul locativ este satisfăcător,. Astfel, circa 38 % din fondul locativ existent are o vechime cuprinsă între 39 – 54 ani, clădirile fiind în general bine întreținute, situație ce se datorează faptului că nu există locuințe părăsite. O situație aparte o constituie grupul de case situate între localitățile Ciceu-Giurgești și Năoiu pe DC 25, zona Valea Năoiului locuită de populația de etnie romă care se află în cea mai mare parte într-o stare tehnică necorespunzătoare.

Creșterea numărului de noi locuințe în ultimii 10 ani, se datorează în principal situației economice în creștere a locuitorilor.

În majoritatea cazurilor familiile tinere considerate ca gospodării noi locuiesc împreună cu părinții, fără să-și construiască noi locuințe. Analizând locuințele din punct de vedere al confortului pe care-l oferă, se constată că ponderea o dețin locuințele cu 1 și 2 camere.

Structura locuințelor din punct de vedere al numărului de camere, se prezintă astfel:

- Locuințe cu 1 cameră (14 %),
- Locuințe cu 2 camere (68 %).
- Locuințe cu 3 camere (15 %),
- Locuințe cu 4 camere (3 %).
- Locuințe cu 5 camere (1 %).

Având în vedere situația fondului locativ existent la nivelul comunei, prezentată în diferite ipostaze și perioade se pot trage următoarele concluzii:

- starea tehnică a locuințelor este în general cuprinsă între satisfăcătoare și bună,
- indicatorii principali sunt sub indicatorii la nivelul județului, în special la capitolul suprafața locuibilă / locuitor, ceea ce denotă o pondere mare a locuințelor cu număr redus de camere, situație datorată în special situației economice din zonă, preponderent agricolă.

4. Monumentele istorice, reprezentare în imagini:

Foto: Biserica cu hramul Sf. Arh. Mihail și Gavriil, anul 1822

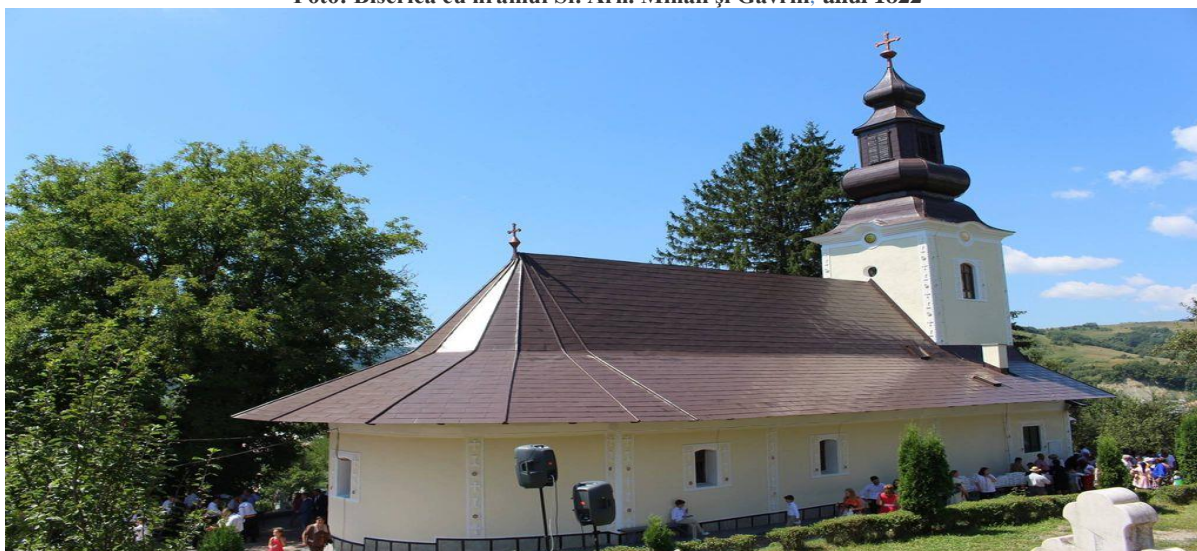

Foto:Monumentul Eroilor:

Obeliscul este amplasat în centrul localității și a fost dezvelit în anul 1945, pentru a cinsti memoria eroilor români care și-au jertfit viața în cele Două Războaie Mondiale. Monumentul, realizat din piatră cioplită și ciment, are o formă de piramidă, în trepte, iar împrejmuirea este asigurată de un gard din fier, cu fundație din beton. Pe fațadă sunt înscrise numele a 24 eroi, morți în anii 1914-1918, iar pe a doua față sunt înscrise numele a 4 eroi căzuți în urma bombardamentelor. Pe cea de-a treia față sunt înscrise numele a 15 eroi, căzuți în anii 1941-1945.

În octombrie 1848, o ceată de călăreți din Ciceu-Giurgești a luptat la Reghin, alături de un batalion din Regimentul II de graniță de la Năsăud și de Legiunea a XII-a militară, condusă de către Constantin Romanu Vivu, ajutat de preotul Ștefan Moldovan, pentru a împiedica pătrunderea unităților de secui de sub comanda lui Apor Lazăr spre Șieu și Someș. Pe Dealul Spânzurătorii așezat între Valea Mare și Tunsă, dinspre Negriștești, căruia i se spune până astăzi Acastăiu (akasto=spânzurătoare), erau executați prin spânzurare toți cei care cutezau să lupte pentru ca românii să nu mai fie iobagi și tolerați.

În septembrie 1940 și la Ciceu Giurgești s-a instalat administrația militară horthystă, înlocuită în 25 noiembrie 1940 cu administrația civilă. Copiii învățau carte, obligatoriu în limba maghiară și cu învățători unguri. Din acest motiv, mulți abandonau școala, iar alții o frecventau cam degeaba. Învățătorii români au fost puși să aleagă între suspendare sau încadrarea în localități cu populație maghiară, treabă care necesita cunoașterea limbii

maghiare, ori strădania pentru a o însuși. Acest proces a făcut parte din tactica de maghiarizare forțată, impusă de administrația condusă de Horthy. Tinerii între 14 și 18 ani au fost încadrați obligatoriu în organizația maghiara „Levente” – organizație paramilitară de îndoctrinare în spiritul maghiarismului. Instruirea se făcea duminica, pe Telc, loc aflat între Negrilești și Ciceu-Giurgești. Instructor a fost unul Szasz Molnar zis Fritz care se purta brutal cu tinerii. Începând din 1940, zeci de oameni și-au lăsat casele și avutul, rudele și prietenii și au trecut în România, stabilindu-se pe unde au putut. Mai mulți giurgeșteni au fost înrolați în armata maghiară și duși pe front, alții în detașamente de muncă, la construcții și reparații de drumuri, poduri și căi ferate, sau amenajări de fortificații. Între anii 1941-1942, românii din comună erau obligați să presteze munci grele. Cei care se opuneau erau supuși la pedepse chinuitoare: li se puneau un băț pe sub genunchi iar mâinile, trecute pe sub el, erau legate în fața genunchilor. Era o tortură de tip medievală, care ducea oamenii la leșin și anchilozare. În toamna anului 1944 o unitatea germană a staționat timp de două săptămâni în sat, care a fost obligată să se retragă datorită înaintării trupelor sovietice. Rușii au staționat și ei pentru o perioadă scurtă de timp în sat, în înaintarea lor către Țara Lăpușului. Cetățeanul Pop Constantin din Făget i-a furat calul unui ofițer rus. Acesta nu și-a urmat unitatea spre Țara Lăpușului, ci a rămas în sat până l-a găsit pe făptaș, care a plăti scump fapta lui haiducească. A fost împușcat aproape de Negrilești.

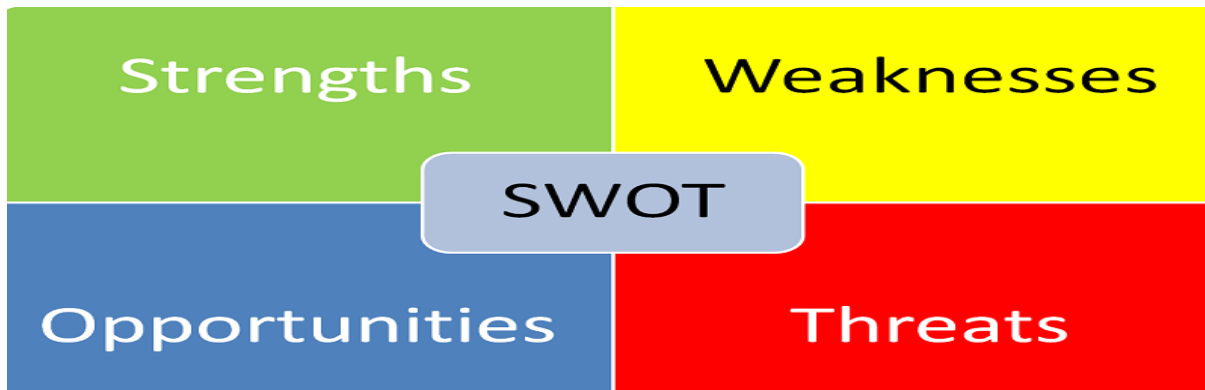
De remarcat că, în unitățile armatei române care luptau pentru eliberarea teritoriului național, s-au aflat și 54 de giurgeșteni care s-au refugiat în România în 1940-1944, angajându-se apoi în armată. Imediat după terminarea războiului, mai precis, la începutul lunii iunie 1945, în Ciceu Giurgești se ridică un monument în amintirea eroilor căzuți pe câmpul de luptă. Monumentul, un obelisc cioplit de meșterul Coptil Vasile Pietraru și sfințit de preotul Bodea Augustin, este așezat pe un soclu cu patru nivele, pe o bază pătrată și este încoronat cu o cruce. Pe cele patru laturi ale lui scrie cu litere săpate în piatră și colorate în negru următoarele:

- pe latura dinspre Dumbrăveni: „În amintirea eroilor”.
- pe latura dinspre șoseaua Ciceu-Giurgești-Negrilești: „În amintirea eroilor din 1914-1918: El. Nast. I., serg. Isai C-tin, serg. Moldovan Vasile, serg. Borodi C-tin, cp. Câmpean Zh., Fr. Banabic C-tin, sl. Bârlea C-tin, Pop C-tin, (POP) Augustin, (Pop) Gheorghe, Danci Vasile, (Danci) Nucu, Florea G. Câmpean S., Moldovan Ion, Magda Ioan, Cornic C-tin, Petruș Vasile, Vlașin Vasile, Danci Vasile, Florea I., Zegrean Ptr., Tarnița C., Vlașin Th., Gomboș C-tin.
- pe latura dinspre șoseaua Ciceu-Giurgești-Dumbrăveni: „În amintirea eroilor din 1941-1945: slt. Pop Flavi, ser. Banabici, ser. Săplăcan V., sl. Pop Ioan, Clapa I.,

Năstase G., Moldovan C-tin, Vlaşin I., Călin T., Banabic V., Medv. Ag., Rus C-tin,
Pop Ioan, Vlaşin V., Vlaşin I., Petruţ I.

- pe latura dinspre biserică scrie: „În amintirea eroilor de bombardament: Mureşan G.,
Pop M., Magda V., Rus C-tin”.

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT

1. Delimitare conceptuală

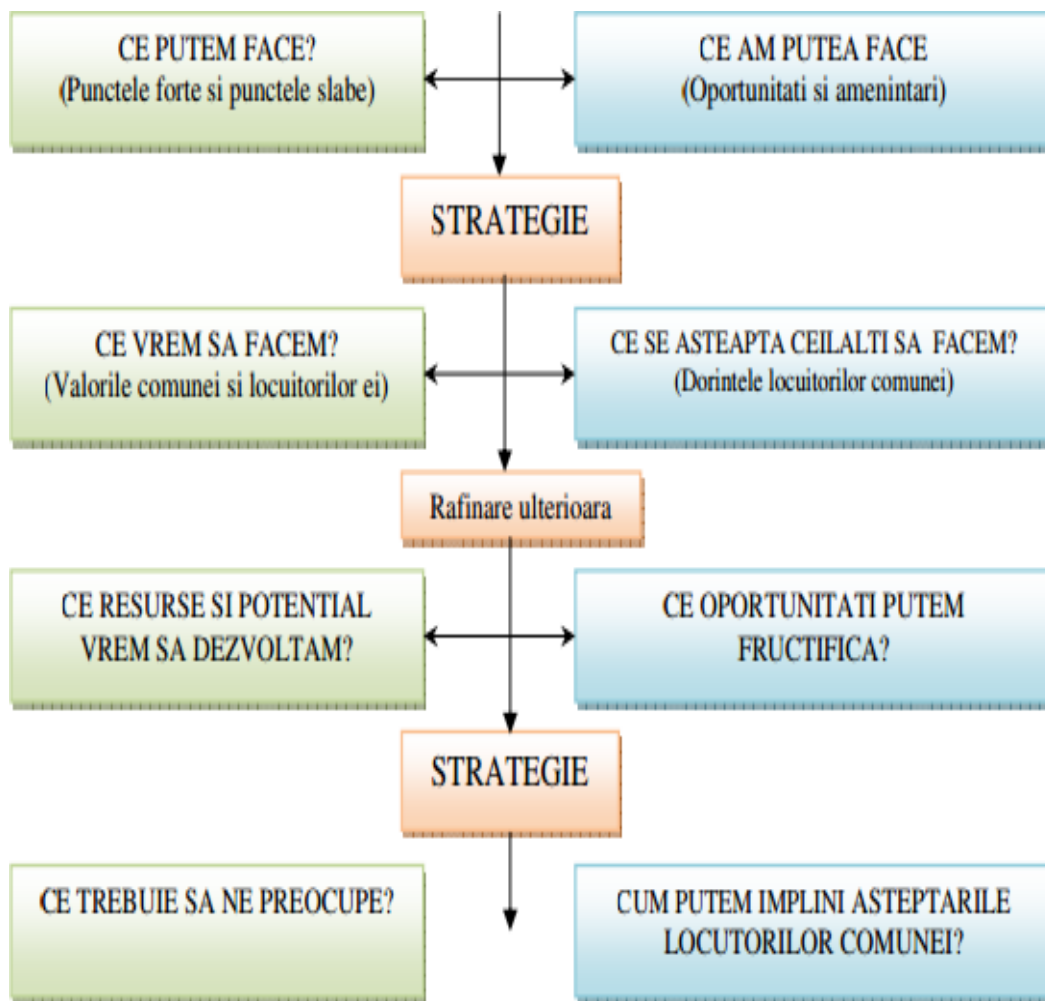
Analiza SWOT reprezintă un tip de analiză simplă și de impact creată de Albert Humphrey la Stanford University ca un instrument de planificare strategică. Deși inițial a fost concepută și utilizată pentru strategiile de dezvoltare corporatiste, domeniul său de aplicare s-a extins fiind utilizată la scară largă pentru planificarea strategică la nivel instituțional. Denumirea reprezintă un acronim provenit din limba engleză, însemnând: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări). În esență, analiza ne răspunde la întrebarea “unde ne aflăm?”, aceasta implicând analiza mediului intern al comunei și mediul extern general și specific, cu accent asupra punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor.

Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesitatilor de dezvoltare a comunei Ciceu-Giurgești, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională, s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2021-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună și de strategiile acesteia, și de modul cum se compară cu concurența. **Oportunitățile și amenințările** vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regulă sunt factori asupra cărora zona în general nu are nici un control.

Analiza SWOT ia în considerare organizarea aşezării, performanţele acesteia, produsele cheie şi pietele strategice. Analiza SWOT permite concentrarea atenţiei asupra zonelor cheie şi realizarea de prezumţii (presupuneri) în zonele asupra cărora există cunoştinţe mai puţin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona îsi poate îndeplini planul şi în ce conditii.

Unele "oportunitati" şi "amenintari" vor aparea din "punctele tari" şi "punctele slabe" ale comunei. Ameninţările pot fi concrete sau potenţiale. Întrebări cheie:

În cele ce urmează ne propunem analiza situației locale, din perspectiva potențialului investitor în economia locală, a comunei Ciceu-Giurgești. Aceasta deoarece economia locală, principala forță motrice a dezvoltării locale, este în mare parte absentă pe teritoriul comunei. Atragerea de întreprinzători va genera ocupare profesională, venituri crescute ale locuitorilor, o utilizare mai eficientă a resurselor locale, apariția resurselor financiare necesare demarării unor proiecte de reabilitare/extindere a infrastructurii fizice și sociale, de protecție a mediului, de dezvoltare turistică, pentru promovarea zonei, etc.

Analiza își propune o prezentare a punctelor tari, slabe, a oportunităților și amenințărilor care determină spațiul geografic și socio-uman al comunei Ciceu-Giurgești, fiind împărțită pe capitolele de mai jos, în vederea identificării și valorificării potențialului de dezvoltare al comunei, în următorul ciclu financiar 2021-2027.

AGRICULTURA SI DEZVOLTARE RURALA	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Poziția geografică favorabilă în interiorul județului Bistrița-Năsăud</p> <p>Interesul cetățenilor într-o pondere mare pentru domeniul agricol, legumiculturii, creșterea animalelor, fânșelor și pășunilor;</p> <p>Ponderea ridicată a proprietății private asupra terenului arabil și efectivului de animale;</p> <p>Dezvoltarea activității zootehnice prin existența condițiilor și tradițiilor deținute de fiecare familie;</p> <p>Existența meșterilor populari și a unui potențial de dezvoltare a meseriilor tradiționale.</p>	<p>Dotare tehnică precară în sectoarele din agricultură;</p> <p>Lipsa unor sisteme de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice;</p> <p>Lipsa unor resurse materiale care să faciliteze angajarea specialiștilor în domeniul agriculturii din mediul rural în stadiul actual;</p> <p>Lipsa varietății activităților economice în zona rurală;</p> <p>Inexistența echipamentelor de irigații;</p> <p>Promovarea insuficientă a zonei rurale și a produselor specifice;</p> <p>Fondurile financiare inexistente pentru modernizarea și popularea infrastructurii zootehnice;</p> <p>Accesul limitat la serviciile de consultanță datorită numărului redus de posturi alocate pentru aceste tipuri de servicii;</p> <p>Lipsa activităților și serviciilor</p>

	<p>generatoare de venituri specifice zonei rurale;</p> <p>Existenta numărului mare de proprietari de teren agricol cu parcele mici (1-3 ha);</p>
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<p>Existenta Planului National Strategic pentru Dezvoltare Rurala;</p> <p>Existenta cadrului legislativ pentru infiintarea si dezvoltarea agriculturii;</p> <p>Posibilitatea de accesare a Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurala si Fondului European pentru Pescuit pentru proiectele de investitii realizate dupa 1 ianuarie 2007, pentru finantarea agriculturii si dezvoltarii rurale;</p> <p>Srijinul oferit de Oficiul Judetean pentru Consultanta Agricola din judetul Bistrița-Năsăud cu privire la accesarea fondurilor europene.</p>	<p>Cadrul legislativ instabil;</p> <p>Lipsa unui cadru legal pentru protejarea productiei agricole interne;</p> <p>Slaba informare a agricultorilor cu privire la normele europene;</p> <p>Resurse financiare insuficiente pentru finantarea si co-finantarea proiectelor finantate prin Fonduri Structurale si FEADR;</p>
INFRASTRUCTURA ȘI MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Infrastructura de transport dezvoltată;</p> <p>Traversarea comunei de către DN 17</p> <p>Accesibilitate bună în zonă;</p> <p>Existența cabinetelor medicale, medic de familie, farmacie și un cabinet medic veterinar</p> <p>Infrastructura de telefonie mobila dezvoltata</p> <p>Utilizarea redusa a pesticidelor si ingrasamintelor;</p> <p>Detinerea unui dispensar medical Existenta unei platforme pentru gunoi care deserveste cetatenii comunei;</p> <p>Reciclarea selectivă a deseurilor</p>	<p>Necesitatea extinderii rețelilor de internet in comuna Ciceu-Giurgești</p> <p>Existenta rețelilor de cablu TV in comuna Ciceu-Giurgești, doar in anumite zone</p> <p>Necesitatea extinderii rețelei de alimentare cu gaz metan;</p> <p>Inexistata sistemelor de distributie a energiei termice;</p> <p>Existenta unor Drumuri pietruite si drumuri de pamant</p> <p>Interesul scazut al agentilor economici in protectia mediului inconjurator;</p> <p>Insuficienta preocupare a agentilor</p>

Arhitectura tradițională.	<p>economici in recuperarea si re folosirea ambalajelor;</p> <p>Lipsa fondurilor financiare destinate impaduririi terenurilor defrisate;</p>
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<p>Modernizarea drumurilor locale;</p> <p>Extinderea rețelei de canalizare;</p> <p>Dezvoltarea utilizării rețelei de gaz metan;</p> <p>Reabilitare iluminat public;</p> <p>Achizitie utilaje pentru drumuri;</p> <p>Construire de parcuri de distractii si baza de petecerea timpului liber;</p> <p>Renovarea cladirilor de pe domeniu public;</p> <p>Programe judetene de modernizare a infrastructurii rutiere;</p> <p>Cresterea suportului financiar acordat de Uniunea Europeană prin Fonduri Structurale pentru finanțarea proiectelor de infrastructură si mediu;</p>	<p>Resurse financiare insuficiente pentru finantarea si co-finantarea proiectelor finantate prin Fonduri Structurale;</p> <p>Lipsa informatiilor legate de normele europene de mediu in randul micilor intreprinzatori;</p> <p>Cunostinte insuficiente legate de elaborarea si administrarea proiectelor finantate din Fondurile Structurale pentru proiecte de infrastructura si mediu;</p> <p>Atitudinea de indiferență față de protecția mediului.</p>

ECONOMIC	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Existența materiilor prime pentru industria alimentară;</p> <p>Existența potențialului pentru obținerea de produse ecologice;</p> <p>Tradiții în prelucrarea unor resurse locale;</p> <p>Parcelarea terenului – productivitate bună;</p> <p>Tradiții locale în creșterea animalelor;</p> <p>Infrastructura dezvoltată</p> <p>Existența resurselor pentru susținerea serviciului centrului de consultanță în comună.</p>	<p>Slaba diversificare a întreprinderilor în domeniile industrial și zootehnic;</p> <p>Ponderea inexistentă a investițiilor străine;</p> <p>Resurse financiare la nivel local insuficiente pentru sprijinirea/promovarea unor investiții mari;</p> <p>Fragilitatea structurii industriale pentru economia de piață, datorită folosirii unor tehnologii învechite, productivității și eficienței economice scăzute;</p> <p>Slaba infrastructură de asistență pentru afaceri;</p> <p>Lipsa culturii asociative, a înființării de asociații;</p> <p>Lipsa unui sistem de sprijin pentru implementare noțiunilor de marketing;</p> <p>Slaba preocupare pentru introducerea noilor tehnologii și pentru activitatea de cercetare-dezvoltare;</p> <p>Lipsa canalelor de colectare a produselor agricole;</p> <p>Slaba informare, cu privire la normele europene.</p>
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<p>Reconversia unor capacitati economice aflate în conservare, în capacități cu profil nou de fabricație;</p>	<p>Variabilitate legislativă;</p> <p>Interes scăzut al investitorilor pentru demararea afacerilor în comună,</p>

<p>Existența unor spații și terenuri disponibile pentru dezvoltări antreprenoriale;</p> <p>Reconversia unor capacități, în special agricole, spre arii de productivitate adaptate condițiilor locale;</p> <p>Programe guvernamentale pentru încurajarea inițiativelor locale, în special în domeniul dezvoltării zootehniei și a infrastructurii aferente;</p> <p>Existența resurselor locale, puțin sau necorespunzător valorificate în prezent;</p> <p>Posibilitatea accesării creditelor cu dobânda subvenționată pentru crearea de noi locuri de muncă în mediul rural;</p> <p>Existența programelor guvernamentale de susținere a sectorului IMM;</p> <p>Creșterea asistenței financiare din partea Uniunii Europene pentru IMM-uri, prin Fondurile Structurale;</p> <p>Disponibilitatea de a încheia relații de parteneriat a autorităților locale, cu investitori locali sau străini;</p> <p>Prezența în zonă, activitatea și deschiderea la încheierea de parteneriate a unor organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare.</p>	<p>datorită infrastructurii fizice și sociale neadecvate, raportat la potențialul comunei;</p> <p>Rata ridicată a dobânzii la credite;</p> <p>Lipsa de receptivitate și flexibilitate a cetățenilor la cerințele pieței care determină decalaje economice mari, greu de recuperat;</p> <p>Reducerea ponderii cetățenilor activi;</p> <p>Oferte de creditare greu accesibile (garanții mari);</p> <p>Nivelul scăzut al taxelor și impozitelor locale;</p> <p>Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă.</p>
---	---

EDUCAȚIE SI CULTURĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Existența unei infrastructuri școlare cu dotări bune;</p> <p>Suficienta cuprindere a preșcolarilor în învățământul preprimar, prin existența a 3 grădinițe;</p> <p>Existența unei biblioteci comunale bine dotată;</p>	<p>Populația școlarizată în învățământul primar și învățământul gimnazial în scădere datorită scăderii demografice a numărului cetățenilor;</p> <p>Nivelul relativ redus al pregătirii școlare și respectiv profesionale</p>

OPORTUNITATI	AMENINTARI
<p>Reabilitarea și modernizarea școlilor;</p> <p>Dotarea școlilor la nivel european;</p> <p>Achiziționarea unui microbuz pentru transportul elevilor și cadrelor didactice;</p> <p>Existența unor programe comunitare și naționale de asigurare a accesului la educație pentru populațiile dezavantajate;</p> <p>Politici de stimulare a ocupării posturilor vacante pentru cadrele didactice și a menținerii cadrelor calificate.</p>	<p>Scăderea gradului de instrucție școlară a cetățenilor tineri;</p> <p>Restrângerea/închiderea activității școlilor generale din satele aparținătoare, cu impact asupra scăderii gradului instrucției școlare în comună.</p>

3.Domenii de analiză

În urma analizei SWOT s-au identificat trei principii prioritare care ar trebui să stea la baza elaborării strategiei în vederea dezvoltării durabile, și anume:

Principiile prioritare de analiză în vederea dezvoltării durabile

1.**Viata economică** a comunei Ciceu-Giurgești, trebuie revigorată și dezvoltată în toate domeniile sale: agricultură, zootehnie, industrie, comerț și silvicultură. Consiliul Local va trebui să investească pentru revitalizarea vieții economice a comunei, deoarece aceasta produce cele mai multe efecte benefice.

2.**Infrastructura** necesită îmbunătățiri permanente, de aceea investițiile trebuie făcute după anumite criterii economice, astfel încât să producă rezultate benefice pentru comună:

- siguranța locuitorilor comunei;
- raportul valoarea investiție/ efecte economico-financiare produse;
- raportul valoare investiție/numărul beneficiarilor.

3.**Conex factorului economic**, un alt punct important pentru creșterea atractivității comunei îl constituie **facilitățile culturale și de agrement** pe care ar putea să le ofere comuna Ciceu-Giurgești, astfel încât confortul social al locuitorilor să fie îmbunătățit.

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1. Viziunea

O administrație publică locală capabilă să furnizeze servicii publice de calitate beneficiarilor, folosind eficient resursele existente, într-o Românie modernă, competitivă, adaptată la realitățile comunității locale.

2. Valori și principii ale dezvoltării comunitare

Dezvoltarea comunitară – este deci un proces de intervenție complexă, planificată, care are drept scop creșterea capitalului social al comunității, creșterea capacității acesteia de a-și planifica propria dezvoltare și de a pune în practică propria viziune de dezvoltare. Fiind un proces de intervenție la nivelul comunității, aceasta presupune respectarea unor principii specifice, principii generale de acțiune din care derivă principiile de acțiune și intervenție la nivelul comunității. Aceste principii au ca bază valorile pe care dezvoltarea comunitară le promovează. Valorile și principiile generale de acțiune ale dezvoltării comunitare:

3. Valorile unei dezvoltări comunitare sustenabile sunt:

1. Echitate socială
2. Patrimoniul local
3. Încredere
4. Responsabilitate
5. Profesionalism

- 6. Civism
- 7. Deschidere
- 8. Voluntariat
- 9. Creativitate

4.Principiile dezvoltării comunitare sustenabile sunt:

- 1. Participarea și implicarea comunității pe tot parcursul procesului de dezvoltare comunitară
- 2. Valorizarea resurselor locale
- 3. Abordarea strategică a nevoilor locale
- 4. Dezvoltare durabilă
- 5. Promovarea voluntariatului
- 6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale
- 7. Neapartenența politică și/sau religioasă
- 8. Responsabilitatea intervenției
- 9. Transparența procesului de dezvoltare comunitară
- 10. Respectarea diversității și promovarea egalității șanselor
- 11. Promovarea parteneriatului.

Membrii comunității își cunosc întotdeauna cel mai bine propriile nevoi și sunt capabili să și le identifice; Membrii comunității pot identifica cel mai realist strategii și modalități de rezolvare a propriilor nevoi;

Membrii comunității pot pune cel mai bine în practică soluțiile pe care le-au identificat ca rezolvare a propriilor nevoi. Procesul dezvoltării comunitare – presupune că o comunitate parcurge planificat mai multe etape pentru a ajunge la un nivel al capitalului social care să genereze la rândul său dezvoltare.

5.Evaluarea receptivității comunității:

În această etapă premergătoare a intrării în comunitate, practic vom evalua capitalul social al comunității – capital care se regăsește parțial în următoarele elemente: asociativitate, voința de schimbare - existența unui grup care vrea să facă ceva în comunitate, posibile conflicte, experiențe comune, relații și procese sociale la nivelul comunității, etc.; elemente în funcție de care se poate decide începerea procesului de intervenție în acea comunitate. Elementele de evaluat pot diferi în funcție de specificul și interesul (profesional) al organizației care urmează să lucreze cu comunitate, dar punctul comun rămâne disponibilitatea/receptivitatea comunității la o intervenție din afară. Această etapă nu durează foarte mult dar va fi realizată aplicând aceleași principii de participare a comunității la

evaluare pentru a face comunitatea să-și conștientizeze propriile limite și punctul inițial al procesului de dezvoltare.

6.Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabila, sunt:

- Orientarea comunei spre dezvoltare economică cu scopul de a atrage investiții și a crea mai multe locuri de muncă;
- Dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritățile comunității, strategia și acțiunile sale;
- Sprijinirea autorităților publice locale în dezvoltarea strategiilor financiare și de investiții pentru a determina eficientizarea managementului.

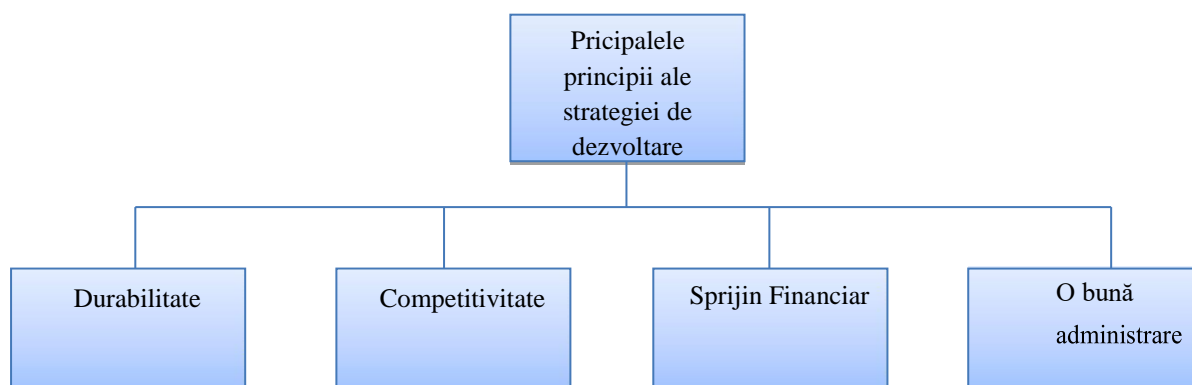
6.1.Criterii de realizare a obiectivelor de dezvoltare economico-socială

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico - socială durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- **Coeziunea și solidaritatea cetățenilor**
- **Puterea comunei**
- **Dezvoltarea durabilă**

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se urmărească cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. În același timp trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Ciceu-Giurgești se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei.

Durabilitate - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O bună administrare - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

<i> criterii / Planuri</i>	<i> Social</i>	<i> Economic</i>	<i> Urbanism</i>	<i> Mediul inconjurator</i>	<i> Infrastructura</i>
	<i> Plan social</i>	<i> Plan economic</i>	<i> Plan Urbanism</i>	<i> Plan de mediu</i>	<i> Plan infrastructura</i>
<i> Coeziunea / solidaritatea Cetatenilor</i>	Cresterea coeziunii sociale a cetatenilor Acces la informatie	Cresterea numarului de locuri de munca	Politici ale teritoriului in favoarea cetatenilor	Cresterea coeziunii ecologice a cetatenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort si civilizatie
<i> Puterea comunei</i>	Cresterea puterii sociale a comunei	Cresterea puterii economice a comunei	Valoare ridicata a comunei	Echilibru intre activitati antropice si poluare	Nivel ridicat de civilizatie
<i> Dezvoltarea Durabila</i>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursa	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<i> Obiective CADRU-CALITATIV</i>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizatie

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Locală sunt legate de adoptarea unui anumit model de funcționare, care să poată fi luat ca sistem de referință în evaluarea continuă a rezultatelor, astfel încât procesul de implementare a acestuia să poată fi monitorizat și evaluat de către toți partenerii implicați:

- cetățenii și societatea civilă;
- comunitatea economică și componentele ei majore (administrația, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- tehnocrații (experti, evaluatori, auditori, tehnologi).

5. Procese de bază principale

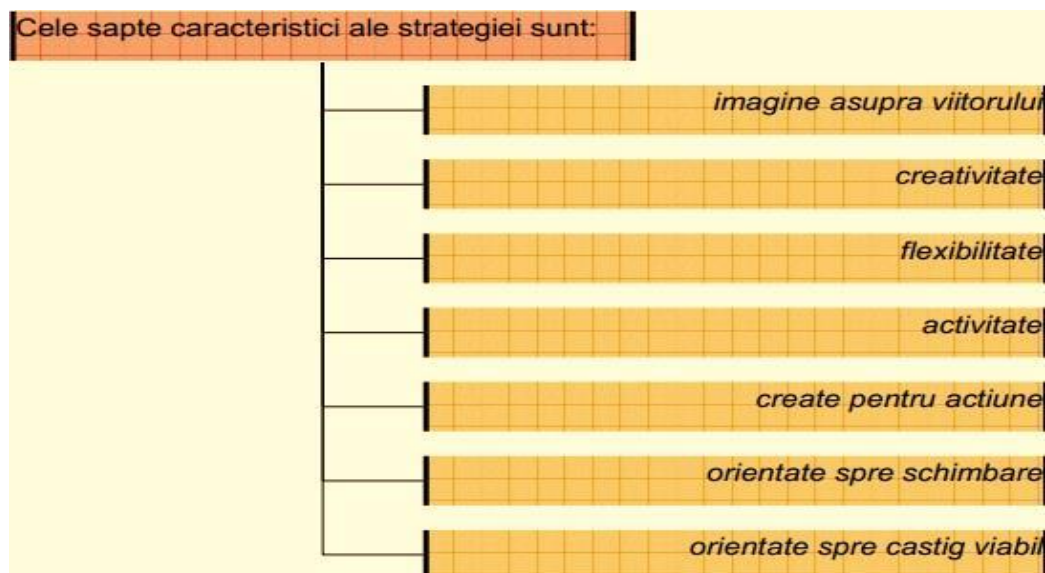
Cele trei procese de bază principale: social, economic și mediu vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Ciceu-Giurgești, procesele de urbanism și infrastructură, conturând un proces comunitar integrat, alcatuit din procesele paralele realizând un ansamblu funcțional, cu o viziune unitară integrată.

Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite încă în faza de evaluare a situației existente și a potențialului local.

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

7. Obiectivele specifice dezvoltării durabile ale comunei Ciceu-Giurgești:

- Dezvoltarea infrastructurii de bază a comunei;
- Protecția mediului;

Întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;

Regenerare rurală.

Realizarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de muncă la standarde europene);
- ridicarea standardului calitativ, al aspectului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comună. De aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Ciceu-Giurgești, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Prin dezvoltare, înțelegem o dezvoltare economică la care contribuie favorabil poziția geostrategică a comunei, dezvoltare determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și facilități de atragere a firmelor private (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.).

Trebuie luat în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea celor cinci obiective generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea **următoarelor principii:**

- ❖ **dezvoltarea durabilă**, în așa fel încât pe termen lung să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorilor de piață;
- ❖ **întărirea capacității instituționale:** prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;

- ❖ **twining rural (retea/network)** în scopul schimbului de informații între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (în managementul rural sau managementul de proiect);
- ❖ **realizarea programelor și proiectelor** prin parteneriat public-privat;
- ❖ **realizarea acelor programe și proiecte** pe care sectorul privat nu le poate realiza;
- ❖ **integrarea politicilor atât pe orizontală**, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, **cât și pe verticală**, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Bistrița-Năsăud și ale regiunii din care face parte;
- ❖ **managementul resurselor**, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;
- ❖ **realizarea unui program sau proiect** fara a afecta cultura unei comunitati, ori pentru a recupera mostenirea culturala a unei comunitati si/sau traditiile intregii comunitati locale;
- ❖ **interzicerea multiplicării serviciilor publice**, dacă acestea nu servesc unei nevoi locale;
- ❖ **stabilirea regulilor de utilizare** rațională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spațială;
- ❖ **analiza capacității tehnice** de execuție;
- ❖ **evaluarea eficienței** utilizării resurselor financiare și umane;
- ❖ **evaluarea viabilității financiare** a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;
- ❖ **identificarea nevoilor** comunității locale și a priorităților acesteia;
- ❖ **corespondența** între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunității;
- ❖ **asigurarea publicității informațiilor** cu impact în investiții (informații topografice, informații statistice privind economia locală și regională, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).
- ❖ **Crearea condițiilor** pentru începerea unor activități rentabile în agricultură și zootehnie;
- ❖ **Protejarea mediului** prin conformarea progresivă cu standardele de mediu

din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;

- ❖ **Reabilitarea și modernizarea** sistemului de sănătate și protecție socială în comună;
- ❖ **Asigurarea accesului neîngrădit al populației** și al consumatorilor economici la infrastructură (apa, canalizare, distribuție gaze, cai de transport, telefonie);
- ❖ **Reabilitarea și modernizarea școlilor** și grădinițelor conform standardelor europene;
- ❖ **Creșterea ratei de ocupare** și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale;

Dezvoltarea rurală:

- ❖ **Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii** durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;
- ❖ Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- ❖ Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor
- ❖ Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Utilități:

- Dezvoltarea infrastructurii de utilități capabile să deservescă tuturor locuitorilor comunei.
- Extinderea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate:

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Acces permanent și rapid la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu:

- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor

uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;

- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Impădurirea suprafețelor degradate, pentru prevenire alunecări de teren.

Economie:

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei Ciceu-Giurgești;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Educație și cultură – Invățământ:

- Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună ;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
- Amenajarea unui spațiu de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- Amenajare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea sanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Cultură:

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Ciceu-Giurgești;

10. Cadrul financiar

Oricat de interesantă și de inovatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp – de regulă următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere a nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului. Cheltuielile care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O prima distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze.

În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse immobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor

arata rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevazute.

De aceea s-a stabilit că planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 7 ani nu se poate exprima exact.

DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2021- 2027 :

1. Comuna Ciceu-Giurgești – o Comună cu o infrastructură modernă

La orizontul anului 2027, Comuna Ciceu-Giurgești va beneficia de drumuri de acces și străzi modernizate, de trasee pentru biciclete și pietoni, cu locuri de parcare amenajate, spații verzi moderne și sigure. Comuna Ciceu-Giurgești va fi un loc în care rețeaua de drumuri aparținătoare va fi una modernizată, cetățenii vor beneficia de alimentare cu apă și canalizare, precum și iluminat public modern, fiind asigurată racordarea la utilități în majoritatea zonelor, ca bază a apropierii condițiilor de viață de standardele europene.

2. Comuna Ciceu-Giurgești – o Comună cu o economie dezvoltată, competitivă și diversificată

La nivelul anului 2027 Comuna Ciceu-Giurgești va fi o comună cu o economie dinamică și competitivă, bazată pe dezvoltarea afacerilor antreprenorilor locali. Se va susține o infrastructură modernă care să valorifice resursele locale. Comunitatea economică va avea o pondere mare în producție și servicii (producători locali), prin resurse umane a căror pregătire și specializare este valorificată și corespunde ofertei de pe piața muncii locale, într-un mediu de afaceri flexibil, reprezentativ și bine structurat, cu reglementări legislative care stimulează dezvoltarea, în beneficiul ambelor sectoare public și privat, contribuind în cadrul parteneriatelor public – privat la dezvoltarea locală, iar în cadrul structurilor asociative profesionale și sectoriale, la o foarte bună reprezentare a intereselor specifice domeniilor în care activează.

3. Comuna Ciceu-Giurgești – o Comună cu o administrație locală modernă, responsabilă și orientată către nevoile cetățenilor:

Comuna Ciceu-Giurgești va oferi cetățenilor săi, la orizontul anului 2027, servicii semnificativ îmbunătățite, cu un personal corespunzător calificat și responsabil și condiții de lucru îmbunătățite semnificativ. Dezvoltarea Comunei se va face într-o manieră de abordare strategică, pe baza unei planificări, cu ținte și priorități precise și concrete. Planificarea dezvoltării locale, așa ca pretutindeni în lumea civilizată, este un proces transparent, care va implica asumarea sa de întreaga comunitate.

Digitalizarea aparatului administrativ local este percepută ca o prioritate și ca bază de la care să se construiască un sistem administrativ modern și viabil, în următorul ciclu financiar 2021-2027. Primăria Comunei Ciceu-Giurgești mizează pe dezvoltarea serviciilor publice bazate pe tehnologie ca soluție la nevoile locale. Concret, Instituția Primăriei își dorește digitalizarea sistemului de funcționare intern și modul de comunicare cu cetățenii prin următoarele facilități:

- ❖ plata on-line a taxelor și impozitelor, precum și a amenzilor de circulație;
- ❖ posibilitatea depunerii unor cereri online și verificarea stadiului documentelor depuse (doar cu un număr de înregistrare);
- ❖ eliberarea documentelor online (primirea lor pe email sau prin poștă);
- ❖ adoptarea unui sistem de management transparent la nivel instituțional;
- ❖ funcționarii publici vor lucra într-un sistem integrat online, sigur și eficient, fără riscul de a pierde documente;

4. Comuna Ciceu-Giurgești – o Comună cu o comunitate activă și cu un nivel ridicat al calității vieții:

La nivelul anului 2027, în Comuna Ciceu-Giurgești, dezechilibrele teritoriale vor fi atenuate printr-o rețea eficientă de servicii sociale, educație și formare profesională, care răspunde nevoilor pieței în continuă dezvoltare, asigurându-se oportunități egale de participare pentru toată comunitatea, locuitorii vor beneficia de un stil de viață sănătos, atât ei cât și vizitatorii având acces la servicii medicale preventive de calitate și la o viață culturală bogată și captivantă, care promovează patrimoniul cultural existent, tradiția și creativitatea.

PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ LA NIVELUL COMUNEI CICEU-GIURGEȘTI PENTRU PERIOADA 2021-2027

Nr. crt.	Domeniul de intervenție	Obiectiv General	Obiectiv specific	Proiecte propuse	Institutiile responsabile	Termen de realizare
1	Infrastructura tehnico – edilitară	Modernizarea rețelelor de infrastructură edilitară și adaptarea lor la măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și la tehnologii de reducere a poluării aerului, solului și apelor;	Modernizarea tuturor drumurilor din comuna Ciceu-Giurgești	Modernizare drumuri și ulițe în comuna Ciceu-Giurgești și sat Dumbrăveni	UAT	2027
				Amenajare piste de biciclete în comuna Ciceu-Giurgești și sat Dumbrăveni		
			Cresterea accesului populației la servicii de apă, canal și gaz metan	Realizarea rețelei de canalizare în toată Comuna Ciceu-Giurgești și sat Dumbrăveni	UAT	
Realizarea rețelei de gaze în toată Comuna Ciceu-Giurgești și sat Dumbrăveni	UAT					
				Extinderea rețelei de apă potabilă pe teritoriul administrativ al Comunei Ciceu-Giurgești și sat Dumbrăveni	UAT	

	Infrastructură tehnico–edilitară	Modernizarea rețelelor de infrastructură edilitară și dezvoltarea serviciilor publice locale	Dezvoltarea infrastructurii comunitare și îmbunătățirea serviciilor publice funerare	Construire capelă mortuară în localitatea Dumbrăveni, comuna Ciceu-Giurgești	UAT Ciceu-Giurgești	2027
2	Mediu	Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;	Reabilitare drumuri	Reabilitare drumuri de exploatație agricolă	UAT	2027
				Reabilitare drumuri forestiere		
			Modernizarea iluminatului public	Modernizare și eficientizare iluminat public		
			Extinderea rețelei de utilități în vederea utilarii unui teren în vederea atragerii de investitori	Achiziționare și montare totem luminos, indicator localitate la ieșirile din comună		

Mediu	Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;	Extinderea și modernizarea sistemului de salubritate în Comuna Ciceu-Giurgești	Dotare cu pubele de gunoi pentru toate gospodăriile, pentru colectare selectivă Amenajare Zonă de colectare selectivă deșeuri	UAT	
		Eficiențizarea consumului de energie și reducerea poluării	Inițierea Parc fotovoltaic Montarea de panouri fotovoltaice pe toate clădirile administrative (Școală, Grădiniță, Cămin Cultural, Dispensar medical, Primărie)	UAT	2027
	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Extinderea/Realizarea rețelilor de apă potabilă	Achiziționarea și montarea de stații de încărcare mașini electrice în comuna Ciceu-Giurgești	UAT	2027

	Educație și cultură		Modernizarea infrastructurii educaționale	Construire creșă în comuna Ciceu-Giurgești	UAT	
3.	Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Modernizare/reabilitare/Extindere clădiri în care funcționează instituții de învățământ	Construire/Modernizare grădiniță de copii în comuna Ciceu-Giurgești	UAT	2027
				Derularea de programe școlare tip “școala după școală”, accesibile tuturor copiilor	UAT și Instituțiile de învățământ din Comuna Ciceu-Giurgești	2027

	Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Dotarea cu echipamente pentru eficientizarea și modernizarea infrastructurii de învățământ	Dotarea cu echipamente IT (Calculatoare, tablete, table interactive, etc)	UAT și Instituțiile de învățământ din Comuna Ciceu-Giurgești	
				Construire sală de sport	UAT Ciceu-Giurgești	
	Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Dotarea cu echipamente și software pentru eficientizarea și modernizarea infrastructurii de învățământ	Dotarea cu programe și sisteme informatice de educație e-learning în școlile din comună	Instituțiile de învățământ din Comuna Ciceu-Giurgești UAT	
		Protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, concomitent cu diversificarea oportunităților	Modernizarea clădirilor în care se desfășoară activități culturale	Realizare unui centru cultural multifuncțional în comuna Ciceu-Giurgești	UAT	2027

		atractive de petrecere a timpului liber pentru locuitorii județului;		Reabilitare, modernizare și dotare așezământe culturale	UAT	
			Imbunătățire management in domeniul cultural	Dotare și modernizare bibliotecă	UAT	
			Dezvoltarea potențialului cultural	Realizarea unui Centru de zi multifuncțional in comuna	UAT	
		Protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, concomitent cu diversificarea oportunităților atractive de petrecere a timpului liber pentru locuitorii județului		Achiziție echipamente și instrumente necesare desfășurării activităților artistice	UAT	2027
			Dezvoltarea și imbunătățirea serviciilor Bibliotecii	Dezvoltarea din punct de vedere material și achiziția de publicații noi	UAT	2027
				Lansări carte, simpozioane, cenacluri	UAT	
			Dezvoltarea colecțiilor muzeistice	Inființare muzeu și colecție muzeală cu tematică istorică și tradiții din zonă	UAT	

4	Economie	Diversificarea și modernizarea economiei și a serviciilor publice prin dezvoltarea capacităților de cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	Aducerea utilitatilor necesare pe un teren al primariei in Comuna Ciceu-Giurgești în vederea înființării unui parc industrial	<p>Stabilirea de facilitati fiscale si economice pentru atragerea de investitori</p> <p>Iniințare Parc industrial Comuna Ciceu-Giurgești</p> <p>Sprijinirea la nivel local a societăților tinere in primii ani de activitate</p>	UAT	2027
			Sprijinirea activităților cu profil agricol	Crearea, dezvoltarea infrastructurilor asociate dezvoltării agriculturii		

Economie	Diversificarea serviciilor publice	Încurajarea activitatilor mestesugaresti/ artizanale, inclusiv de comercializare Cresterea calitatii serviciilor de educatie si medicale in mediul rural	Sustinerea infiintării de grupuri de producători locali, asociații Amenajare Hală agro industrială Organizarea de târguri și expoziții pentru promovarea produselor locale	UAT Asociații de producători	2027
			Sprijin pentru participarea la expoziții si târguri a micilor producători locali	UAT, Asociații de producători	
			Sprijin din partea Consiliului local pentru producători	UAT, Asociații de producători	
			Sprijinirea infiintării de cabinete medicale in mediul rural	UAT	
	Sprijin pentru intreprinzatorii care infiintază structuri de cazare				
	Incurajarea infiintării și dezvoltării de structuri de cazare in pensiuni	UAT, Intreprinzat privati			
	Turism	Dezvoltarea infrastructurii de turism asociate sporturilor de sezon	Dezvoltarea infrastructurii turistice in comuna Ciceu-Giurgești –	UAT	
				Incurajarea infiintării și dezvoltării structuri de cazare in pensiuni	

			Dezvoltarea și diversificarea infrastructurii de agrement	Realizarea de spații de agrement în zonele cu potențial turistic/Înființare parc tematic	UAT	
5	Turism	Consolidarea sectorului turistic prin îmbunătățirea infrastructurii de profil în zone rurale și diversificarea serviciilor pentru nișele cu potențial de creștere	Dezvoltarea și diversificarea infrastructurii de agrement Valorificarea durabilă a patrimoniului imobil cultural cu potențial turistic Valorificarea patrimoniului ecumenic cu potențial turistic	Reabilitarea Vatra Satului Centru Civic Ciceu-Giurgești	UAT	
				Reabilitarea/ renovarea monumentelor istorice	UAT	2027
			Consolidarea sectorului turistic prin îmbunătățirea infrastructurii de profil în zone rurale și urbane și diversificarea serviciilor pentru nișele cu potențial de creștere	Valorificarea durabilă a patrimoniului imobil cultural cu potențial turistic Valorificarea patrimoniului ecumenic cu potențial turistic Valorificarea durabilă a patrimoniului mobil cultural	Conservare, restaurare biserici	UAT
		Susținerea meșteșugurilor tradiționale			UAT	2027
		Promovarea . Comuna Ciceu-Giurgești		Crearea și promovarea “brand”-ului local	UAT	2027
		Valorificarea durabilă a patrimoniului mobil cultural	Participarea la târguri și expoziții	UAT	2027	

Sănătate	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Punerea in valoare a clădirilor de pe teritoriul administrativ Realizare de parteneriate cu comunități cu specific similar	Renovarea/ transformarea/ modernizarea clădirilor abandonate de pe raza comunei	UAT	2027	
		Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Punerea in valoare a clădirilor de pe teritoriul administrativ Realizare de parteneriate cu comunități cu specific similar Investiții in sistemele de management al riscurilor	Dezvoltarea de rețele de comunicare între centrele de informare și promovare turistică din zona și cele naționale/ internaționale	UAT	2027
			Investiții in sisteme de management al riscurilor și a creșterii capacității de intervenție în situații de urgență	Lucrări de stabilizare și protecție a terenurilor împotriva alunecărilor și de combatere a eroziunii solului	UAT	2027
		Servicii	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Investiții in sisteme de management al riscurilor și a creșterii capacității de intervenție în situații de urgență	Modernizarea sistemului de dezapezire, prin achiziția de mijloace tehnice necesare pentru intervenții, dotarea SVSU	UAT
	Prezervarea biodiversității			Elaborarea sau actualizarea planurilor, strategiilor de management, actualizare PUG	UAT	2027
				Încurajarea voluntariatului în acțiunile de curățare a mediului înconjurător	UAT și ONG-uri	2027
	Acțiuni în vederea extinderii și modernizării infrastructurii de agrement și sportive			Realizare/Extindere bază sportivă în comuna Ciceu-Giurgești	UAT	2027
	Digitalizarea și eficientizarea serviciilor oferite de Primăria Ciceu-	Digitalizarea sistemului de funcționare intern și modul de comunicare cu cetățenii prin				

		Modernizarea, eficientizarea și digitalizarea serviciilor publice	Giurgești/Consiliul local Ciceu-Giurgești	următoarele facilități: plata on-line a taxelor și impozitelor, precum și a amenzilor de circulație; posibilitatea depunerii unor cereri online și verificarea stadiului documentelor depuse (doar cu un număr de înregistrare); eliberarea documentelor online (primirea lor pe email sau prin poștă); adoptarea unui sistem de management transparent la nivel instituțional;		
	Sănătate		Acțiuni în vederea extinderii și modernizării infrastructurii de agrement și sportive Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea și diversificarea infrastructurii de sănătate	Reabilitare, modernizare și dotare dispensar uman în comuna Ciceu-Giurgești	UAT, Consiliul Județean, Ministerul Sănătății	2027
			Acțiuni de promovare și educare în domeniul sănătății	Realizarea unui Centru multifuncțional de permanență Comuna Ciceu-Giurgești	UAT	

			Reabilitarea/ modernizarea/ extinderea si diversificarea infrastructurii de sanatate	Derularea de programe in parteneriat cu medicii de familie si/sau alte institutii/autoritati locale in randul populatiei, pentru cresterea nivelului de educatie in vederea mentinerii sanatatii	UAT, Medici de familie, Stomatolog i, Medici specialiști	2027
Sănătate, asistență și protecție socială	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Reabilitarea, modernizarea, infrastructurii de servicii sociale, inclusiv dotarea cu echipamente	Derularea de programe de promovare destinate accesului la serviciile sociale	Realizarea unui Centrul Social de zi pentru persoane în vârstă	UAT	
				Construcția de locuinte sociale pentru gruparile dezavantajate (inclusiv comunitatea roma), care locuiesc in conditii improprii	UAT, Consiliul județean ONG-uri	2027
			Promovarea educatiei incluzive prin eliminarea segregării si combaterea discriminării	Proiect pentru educație promovarea educatiei incluzive prin eliminarea segregarii si combaterea discriminarii (scoala dupa scoala, sau a doua sansa)	UAT, Consiliul județean ONG-uri	2027

	Sănătate, asistență și protecție socială	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Stimularea ocupării prin intermediul activităților economice sociale	Sprijinirea inițiativelor locale pentru dezvoltarea capacității antreprenoriale a persoanelor ce aparțin grupurilor dezavantajate	UAT, ONG-uri	2027
		Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Activități de dezvoltare comunitară integrată (informare/ consiliere/ mediere), în vederea creșterii gradului de coeziune	Organizare de campanii pentru combaterea discriminării	UAT, ONG-uri	2027
			Cooperare și schimb de experiență cu alte administrații	Participarea în programele ce vizează transferul de expertiză din partea altor instituții de profil din Uniunea Europeană	UAT	
			Investiții în implementarea și certificarea sistemelor de management	Proiect privind implementarea și certificarea sistemelor de management al calității și implementarea și certificarea sistemelor de management integrate Calitate-Mediu	UAT	2027

PARTEA A V-A:

CONCLUZII

Strategia de Dezvoltare Economico - Socială a comunei Ciceu-Giurgești a fost concepută pentru a sprijini, prin mijloace și instrumente specifice administrației publice locale, atingerea obiectivelor generale de dezvoltare economico-socială ale comunei, în concordanță cu obiectivele și prioritățile generale de dezvoltare a României, precum și cu obiectivele UE în domeniul coeziunii economice și sociale.

Strategia de dezvoltare socio-economică pentru perioada 2021 – 2027 va folosi drept suport la dezvoltarea durabilă a localității, vizând creșterea calității vieții în comunitate. Prin realizarea strategiei de dezvoltare, autoritățile locale își asumă în totalitate rolul de coordonator al procesului de transformare al comunei, favorizând și fructificând oportunitățile de care aceasta beneficiază.

Astfel, strategia de dezvoltare a localității impune, prin realizarea ei o dezvoltare armonioasă, o competitivitate puternică, rezultatul fiind o zonă prosperă cu impact în toate domeniile de dezvoltare.

Documentul propune tuturor partenerilor interesați un limbaj comun de abordare și înțelegere a realităților, a obiectivelor strategice, a direcțiilor de dezvoltare, a programelor și proiectelor prioritare în vederea realizării cerințelor exprimate în mod oficial. În același timp, prin metodologia de întocmire și adoptare strategia de dezvoltare exprimă o politică transparentă de administrare publică în spirit european.

Realizarea strategiei de dezvoltare permite identificarea și validarea anumitor priorități viitoare de acțiune, acestea fiind alese în funcție de resursele existente cât și de hotărârile și deciziile ce se iau ca numitor comun cu locuitorii. În strategie se pot regăsi direcții de dezvoltare care au orizonturi diferite de realizare, unele imediate, altele în viitorul apropiat sau în viitorul îndepărtat.

Implementarea strategiei se va realiza prin scrierea de proiecte și realizarea acestor direcții de dezvoltare. Proiectele enunțate pot suferi modificări sau chiar pot fi completate cu altele ori chiar anulate dacă mediul dinamic al realității viitoare va genera alte împrejurări și perspective, însă reprezintă un punct de reper ce permite o permanentă evaluare a depărtării sau apropierii de anumite deziderate. Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă corelație cu sursele de finanțare nerambursabilă care pot fi atrase întrucât bugetul local nu dispune de

capacitatea de a susține realizarea acestora, dar poate manageria astfel de documente strategice pentru a beneficia de oportunitățile financiare oferite de Uniunea Europeană.

Strategia de dezvoltare elaborată este realizabilă în condițiile precizate și se va adapta cerințelor și necesităților ori de câte ori va fi nevoie, astfel încât aceasta să fie realistă și aplicabilă.

În acest sens, periodic, strategia de dezvoltare trebuie revizuită, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția la nivel național, starea economico-socială la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea sa. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică și socială se multiplică.

Pentru buna implementare a strategiei de dezvoltare este necesară o implicare a tuturor factorilor reprezentativi ai comunei, dar și o foarte bună colaborare între cetățeni și administrația locală. Astfel, strategia de dezvoltare este văzută ca și document al întregii localități și este realizabilă cu implicarea tuturor membrilor comunității.